

دانش بنیان

تولید

اشتغال آفرین

سال ۱۴۰۱

خلاصه گزارش تفریح بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

مهر ۱۴۰۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

مقدمه	۵
بخش اول: منابع و مصارف	۷
بخش دوم: تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه	۱۴
بخش سوم: خلاصه‌ای از مهمترین یافته‌های گزارش تفریغ بودجه	۱۷
۳-۱) نفت	۱۷
۳-۲) هدفمند کردن یارانه‌ها	۱۹
۳-۳) تولید و اشتغال	۲۴
۳-۴) مالیات و حقوق گمرکی	۲۶
۳-۵) اوراق مالی اسلامی	۲۷
۳-۶) خصوصی‌سازی و واگذاری اموال مازاد	۲۹
۳-۷) بهداشت و درمان	۳۱
۳-۸) آمایش سرزمین	۳۴
۳-۹) نظام بانکی و تسهیلات تکلیفی	۳۹
۳-۱۰) محیط‌زیست	۴۲
۳-۱۱) راه و مسکن	۴۵
۳-۱۲) نیرو	۴۷
۳-۱۳) حقوق و دستمزد و سامانه سادا	۴۹
۳-۱۴) بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد و قیمت تمام‌شده	۵۱
۳-۱۵) آموزش، پژوهش، فرهنگ و ورزش	۵۴
۳-۱۶) صنعت، معدن و تجارت	۵۷
۳-۱۷) ارتباطات	۵۹
۳-۱۸) انضباط‌بخشی به شرکت‌های دولتی	۶۰
۳-۱۹) طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۶۰
۳-۲۰) اشکالات ساختاری بودجه	۶۱
۴) پیشنهاد‌های ساختاری دیوان محاسبات کشور	۷۵

فهرست جداول

- جدول شماره ۱) میزان تحقق منابع بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۷
- جدول شماره ۲) میزان تحقق مصارف بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۸
- جدول شماره ۳) تراز منابع و مصارف عمومی دولت در سال ۱۴۰۰ ۹
- جدول شماره ۴) مانده وجوه مصرف نشده انتقالی سال ۱۴۰۰ به سال ۱۴۰۱ ۹
- جدول شماره ۵) منابع و مصارف عمومی دولت در قانون و عملکرد بودجه سال ۱۴۰۰ و الزامات قانون برنامه ششم توسعه ۱۲
- جدول شماره ۶) مقایسه شاخص‌های کلان بودجه در قانون و عملکرد بودجه سال ۱۴۰۰ با الزامات برنامه ششم توسعه ۱۴
- جدول شماره ۷) ماهیت احکام اجزاء، بندها و تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۱۵
- جدول شماره ۸) وضعیت اجرای تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه طی سال‌های ۱۳۹۸ لغایت ۱۴۰۰ ۱۶
- جدول شماره ۹) وضعیت تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه طی سال‌های ۱۳۹۸ الی ۱۴۰۰ ۱۶
- جدول شماره ۱۰) احکام مرتبط با نفت و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۱۷
- جدول شماره ۱۱) احکام مرتبط با هدفمند کردن یارانه‌ها و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۱۹
- جدول شماره ۱۲) منابع نقدی وصولی سازمان هدفمند کردن یارانه‌ها ۱۹
- جدول شماره ۱۳) منابع و مصارف سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۰ ۱۹
- جدول شماره ۱۴) مصارف سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۰ ۲۰
- جدول شماره ۱۵) مصارف هدفمندسازی یارانه‌ها بابت حمایت از تولید و اشتغال در سال ۱۴۰۰ ۲۱
- جدول شماره ۱۶) مصارف سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۰ بابت اعتبارات هزینه‌ای و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۲۱
- جدول شماره ۱۷) تعداد افراد مشمول دریافت یارانه طی سال‌های ۱۳۸۹ لغایت ۱۴۰۰ ۲۲
- جدول شماره ۱۸) احکام مرتبط با تولید و اشتغال و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۲۴
- جدول شماره ۱۹) تسهیلات تکلیفی تبصره (۱۶) ۲۴
- جدول شماره ۲۰) احکام مرتبط با مالیات و حقوق گمرکی و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۲۶
- جدول شماره ۲۱) ابزارهای تأمین مالی دولت - اوراق مالی اسلامی ۲۸
- جدول شماره ۲۲) احکام مرتبط با خصوصی‌سازی و واگذاری اموال مازاد و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۲۹
- جدول شماره ۲۳) احکام مرتبط با بهداشت و درمان و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۳۱
- جدول شماره ۲۴) احکام مرتبط با آمایش سرزمین و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۳۴
- جدول شماره ۲۵) اعتبارات دستگاه‌ها (شامل دانشگاه‌ها) و بودجه شرکت‌های مستقر در استان ۳۷
- جدول شماره ۲۶) وضعیت عملکرد درآمدهای استانی (استانی و ملی مستقر در استان) ۳۸
- جدول شماره ۲۷) درآمدها و اعتبارات سرانه در دستگاه‌های مستقر در استان ۳۸
- جدول شماره ۲۸) احکام مرتبط با نظام بانکی و تسهیلات تکلیفی و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۳۹
- جدول شماره ۲۹) تسهیلات تکلیفی تبصره (۱۶) ۴۰

- جدول شماره ۳۰) تسهیلات مالی خارجی موضوع تبصره (۳) ۴۱
- جدول شماره ۳۱) احکام مرتبط با محیط‌زیست و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۴۲
- جدول شماره ۳۲) احکام مرتبط با راه و مسکن و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۴۵
- جدول شماره ۳۳) احکام مرتبط با نیرو و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۴۷
- جدول شماره ۳۴) احکام مرتبط با حقوق و دستمزد و سامانه سادا و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۴۹
- جدول شماره ۳۵) احکام مرتبط با بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد و قیمت تمام شده و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۵۱
- جدول شماره ۳۶) احکام مرتبط با آموزش، پژوهش، فرهنگ و ورزش و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۵۴
- جدول شماره ۳۷) احکام مرتبط با صنعت، معدن و تجارت و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۵۷
- جدول شماره ۳۸) احکام مرتبط با ارتباطات و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۵۹
- جدول شماره ۳۹) احکام مرتبط با انضباط‌بخشی به شرکت‌های دولتی و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۶۰
- جدول شماره ۴۰) احکام مرتبط با طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ ۶۰
- جدول شماره ۴۱) مصادیقی از اختیارات سازمان برنامه و بودجه کشور در جابه‌جایی اعتبارات ۶۳
- جدول شماره ۴۲) وضعیت اجرای تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه - تعداد تبصره و بند ۶۴
- جدول شماره ۴۳) ماهیت احکام اجزاء، بندها و تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۶۵
- جدول شماره ۴۴) مصادیقی از احکام غیربودجه‌ای در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۶۵
- جدول شماره ۴۵) عملکرد ردیف‌های دریافتی عمومی دولت با درصد تحقق کمتر از ۵۰ درصد ۶۶
- جدول شماره ۴۶) مصادیقی از قوانین موضوعه به جز مجلس در سال ۱۴۰۰ ۶۸
- جدول شماره ۴۷) مصادیقی از احکام ذیل جداول در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ۷۰
- جدول شماره ۴۸) آثار تصویب آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های احکام بودجه خارج از موعد مقرر ۷۲
- جدول شماره ۴۹) سهم اعتبارات متفرقه از منابع عمومی دولت ۷۳
- جدول شماره ۵۰) مصادیقی از ردیف‌های متفرقه دارای برنامه و دستگاه اجرایی مشخص ۷۴

خلاصه گزارش تفریح بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

مقدمه

گزارش تفریح بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور به عنوان سی و سومین گزارش تفریح بودجه پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی، مستند به اصل (۵۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده (۲۱۹) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، شش ماه قبل از موعد مقرر قانونی تهیه و در تاریخ ۱۴۰۱/۴/۳۱ به مجلس شورای اسلامی ارسال و متعاقباً در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۵/۲ صحن علنی مجلس، اعلام وصول شد.

دیوان محاسبات کشور با حسابرسی بالغ بر ۴.۱۱۲ دستگاه اجرایی، بررسی و تلفیق بیش از ۷.۱۸۲ گزارش حسابرسی عملکرد تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، گزارش‌های تلفیقی تعداد ۴۰۵ تبصره، بند و جزء و گزارش تفریح ماده واحده را در ۹۷۰ صفحه تهیه و پس از تصویب توسط هیأت عمومی دیوان محاسبات کشور به مجلس شورای اسلامی تقدیم نموده است.

کاهش شش ماهه زمان تهیه گزارش با برنامه‌ریزی و تلاش شبانه‌روزی کارکنان دیوان محاسبات کشور، با توجه به ارائه صورتحساب عملکرد دولت در تاریخ ۱۴۰۱/۴/۱۵، وجود مجوز انتقال مانده وجوه مصرف نشده پایان سال ۱۴۰۰ و مصرف آنها در سال ۱۴۰۱ به استناد جزء (۱) بند (د) تبصره (۱۹) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و تهیه گزارشات دو ماهه (۵ گزارش در سال ۱۴۰۰) و انجام حسابرسی در طول سال ۱۴۰۰، میسر گشته است.

شایان ذکر است، ارائه زود هنگام گزارش تفریح بودجه، سبب گردیده تا پایان شهریور ماه سال ۱۴۰۱، بیش از ۹,۳۰۰ یافته حسابرسی مندرج در گزارش مذکور شش ماه زودتر از سال گذشته، جهت رسیدگی به دادسرای دیوان محاسبات کشور ارجاع گردد. همچنین ارائه گزارش‌های برش‌های دو ماهه از تفریح بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور منجر به افزایش بیش از ۴۰ درصدی تعداد یافته‌های مربوط به اقدامات پیشگیرانه (از تعداد ۹۵۷ یافته در سال ۱۳۹۹ به ۱,۳۴۷ یافته در سال ۱۴۰۰ شده) است.

از دیگر آثار ارائه زود هنگام گزارش تفریح بودجه می‌تواند کمک در آسیب‌شناسی نظام بودجه‌ریزی و

اصلاح ساختار آن، اجرای مناسب‌تر قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، تهیه لوایح بودجه سال‌های آتی و نیز اقدامات اصلاحی در حوزه مالی و عملیاتی کشور باشد و از سوی دیگر با توجه به اینکه سال ۱۴۰۱، سال پایان حاکمیت قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بوده و مجلس شورای اسلامی بایستی قانون برنامه هفتم توسعه را تصویب نماید، می‌تواند نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی را در این مهم یاری رساند.

به‌منظور ارتقای کیفیت، جامعیت و غنای بیشتر گزارش تفریح بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، برای اولین بار علاوه بر ارائه گزارش تفریح ماده واحده، تبصره‌ها، بندها و اجزای آن، نسبت به تهیه و ارائه گزارش‌های «آسیب‌های ساختار بودجه‌ریزی کشور»، و همچنین گزارش‌های تحلیلی موضوعی ۱۹ گانه متناظر با تبصره‌های قانون بودجه با موضوعات: «رابطه مالی نفت و دولت»، «ارزیابی عملکرد شرکت‌های واگذار شده طبق قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴)»، «عملکرد انتشار اوراق مالی اسلامی»، «آمایش سرزمین و توازن منطقه‌ای»، «پژوهش و فرهنگ»، «حقوق گمرکی و مالیات»، «حقوق و دستمزد و منابع انسانی»، «تأمین ارز ترجیحی»، «بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد، قیمت تمام‌شده فعالیت‌ها و محصولات و خدمات»، «هدف‌مندی یارانه‌ها»، «تولید و اشتغال»، «عملکرد تسهیلات تکلیفی در نظام بانکی»، «بیمه و صندوق‌های بازنشستگی»، «بهداشت، درمان و سلامت»، «سیاست‌های تأمین مسکن»، «حوزه آب»، «صنعت برق» و «محیط‌زیست» اقدام نموده که این وجه تمایز دیگری در گزارش تفریح بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور می‌باشد. جهت استحضار نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی، عملکرد بخشی از تبصره‌های (۱)، (۲)، (۵)، (۷)، (۱۴) و (۱۶) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، بر اساس نظر مراجع ذی‌صلاح دارای طبقه‌بندی بوده که گزارش آن به ریاست محترم مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است. اینک خلاصه گزارش تفریح بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور به شرح زیر تقدیم می‌شود:

بخش اول: منابع و مصارف

در این بخش میزان منابع و مصارف قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور و تحقق آن، در قالب بندهای

زیر ارائه می‌شود:

۱-۱) منابع

میزان تحقق منابع بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، در جدول شماره (۱) آمده است. بر اساس این جدول میزان پیش‌بینی منابع بودجه کل کشور پس از اعمال تغییرات، بالغ بر سه میلیون و یکصد و چهل و هفت هزار و نهصد و شصت و سه میلیارد (۳.۱۴۷.۹۶۳.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بوده که مبلغ دو میلیون و ششصد و نود و سه هزار و سیصد و یک میلیارد (۲.۶۹۳.۳۰۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان (معادل ۸۵/۶٪) محقق شده است:

جدول شماره ۱) میزان تحقق منابع بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور - مبالغ به میلیارد تومان					
عنوان	پیش‌بینی طبق قانون	مصوب پس از اعمال تغییرات	تحقق یافته	درصد تحقق به	
				قانون	مصوب پس از تغییرات
منابع عمومی دولت	۱.۲۷۷.۹۲۱	۱.۲۷۷.۹۲۱	۱.۰۱۸.۰۳۲	۷۹/۷	۷۹/۷
منابع اختصاصی	۹۵.۸۴۹	۹۵.۸۴۹	۸۸.۱۵۱	۹۲	۹۲
منابع بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت	۱.۵۷۱.۳۲۲	*۱.۸۳۶.۹۴۵	۱.۶۷۵.۴۲۸	۱۰۶/۶	۹۱/۲
کسر می‌شود: ارقام دوبار منظور شده	(۶۲.۷۵۲)	(۶۲.۷۵۲)	(۸۸.۳۱۱)	-	-
منابع بودجه کل کشور	۲.۸۸۲.۳۴۰	۳.۱۴۷.۹۶۳	۲.۶۹۳.۳۰۱	۹۳/۴	۸۵/۶

* تغییرات قانونی منابع بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، ناشی از اصلاح بودجه مصوب مجامع برخی از دستگاه‌های اجرایی مذکور با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور، می‌باشد.

۱-۲) مصارف

میزان تحقق مصارف بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، در جدول شماره (۲)

درج شده است. بر اساس اطلاعات جدول مذکور، میزان پیش‌بینی مصارف بودجه کل کشور پس از اعمال تغییرات، حدود سه میلیون و دویست و بیست و دو هزار و نهصد و چهار میلیارد (۳.۲۲۲.۹۹۴.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بوده که مبلغ دو میلیون و ششصد و نود و یک هزار و دویست و بیست و نه میلیارد (۲.۶۹۱.۲۲۹.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان (معادل ۸۳/۵٪) تحقق یافته است:

جدول شماره ۲) میزان تحقق مصارف بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور - مبالغ به میلیارد تومان					
درصد تحقق به		تحقق یافته	مصوب پس از اعمال تغییرات	پیش بینی طبق قانون	عنوان
مصوب پس از تغییرات	قانون				
۷۵/۷	۷۹/۵	۱.۰۱۶.۱۱۷	*۱.۳۴۱.۹۷۴	۱.۲۷۷.۹۲۱	مصارف عمومی دولت
۸۲/۴	۹۱/۸	۸۷.۹۹۴	*۱۰۶.۸۲۶	۹۵.۸۴۹	مصارف اختصاصی
۹۱/۲	۱۰۶/۶	۱.۶۷۵.۴۲۸	**۱.۸۳۶.۹۴۵	۱.۵۷۱.۳۲۲	مصارف بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
-	-	(۸۸.۳۱۱)	(۶۲.۷۵۲)	(۶۲.۷۵۲)	کسر می‌شود: ارقام دوبار منظور شده
۸۳/۵	۹۳/۳	۲.۶۹۱.۲۲۹	۳.۲۲۲.۹۹۴	۲.۸۸۲.۳۴۰	مصارف بودجه کل کشور

* تغییرات مصارف عمومی و اختصاصی دولت به تفصیل در گزارش تفریغ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور درج شده است.
 ** تغییرات مصارف بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت ناشی از اصلاح بودجه مصوب مجامع برخی از دستگاه‌های اجرایی مذکور می‌باشد که به تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور رسیده است.

شایان ذکر است، منابع و مصارف عمومی دولت در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور در سه سقف به

شرح زیر مصوب گردید:

۱) به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به ابلاغ مبلغ نهصد و سی و هفت هزار و نهصد و بیست و یک

میلیارد (۹۳۷.۹۲۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان منابع عمومی، متناسب با مبالغ مصوب، اقدام کند.

۲) مبلغ سیصد و چهل هزار میلیارد (۳۴۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان مابه‌التفاوت سقف ابلاغی تا اعتبار

مصوب (یک میلیون و دویست و هفتاد و هفت هزار و نهصد و بیست و یک میلیارد

(۱,۲۷۷,۹۲۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان) از شش ماهه دوم سال ۱۴۰۰ و صرفاً پس از اطمینان از تحقق منابع و

متناسب با روند واریزی به خزانه در شش ماهه اول، قابل ابلاغ به مصارف مصوب است.

۳) حسب حکم ردیف (۲۰۲) «بخش نهم- تغییرات متفرقه» مقرر گردید پس از تحقق و تأمین

ردیف‌های پیش‌بینی شده در سقف‌های اول و دوم بودجه سال ۱۴۰۰، در صورت افزایش درآمد ردیف (۲۱۰۱۱۲)

تا سقف هفت هزار میلیارد (۷.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بابت اجرای ماده (۱۱۹) قانون برنامه ششم توسعه

تأمین و اختصاص یابد.

۳-۱) تراز منابع و مصارف عمومی دولت

بر اساس قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور پس از اعمال تغییرات، کسری تراز عملیاتی، حدود چهارصد

و نود هزار و سیصد و سی و نه میلیارد (۴۹۰.۳۳۹.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بوده که با توجه به میزان درآمدهای

تحقق یافته و مصارف اعتبارات هزینه‌ای، کسری تراز عملیاتی در عمل به مبلغ دویست و چهار هزار و هشتصد و بیست و هشت میلیارد (۲۰۴.۸۲۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان رسیده است. به عبارتی، هزینه‌ها به میزان ۳۸/۲٪ نسبت به درآمدهای عمومی فزونی داشته است. این مبلغ از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی تأمین شده است.

تراز منابع و مصارف عمومی دولت در سال ۱۴۰۰ به تفکیک بخش‌های مختلف، به شرح جدول شماره (۳) می‌باشد:

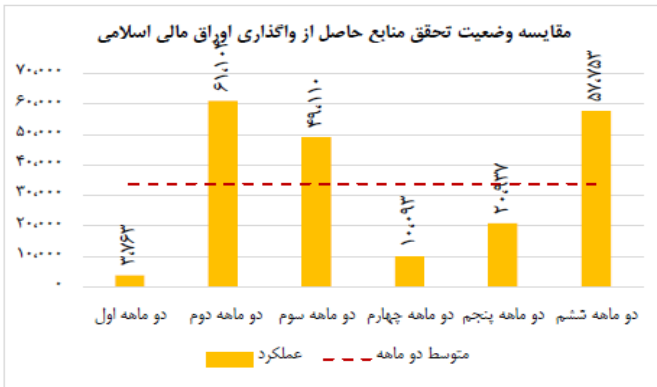
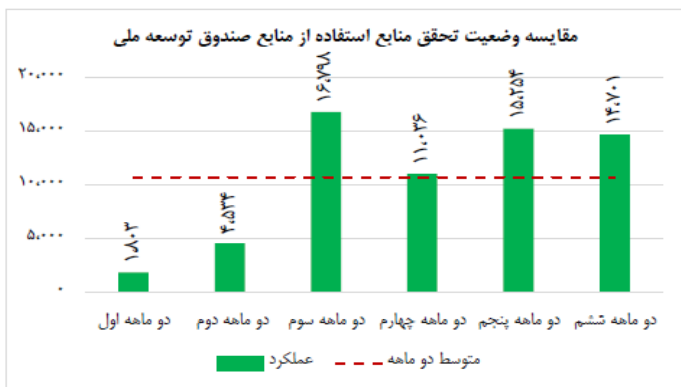
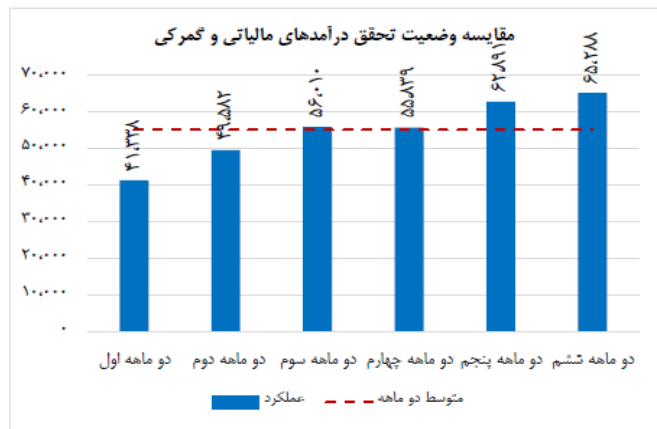
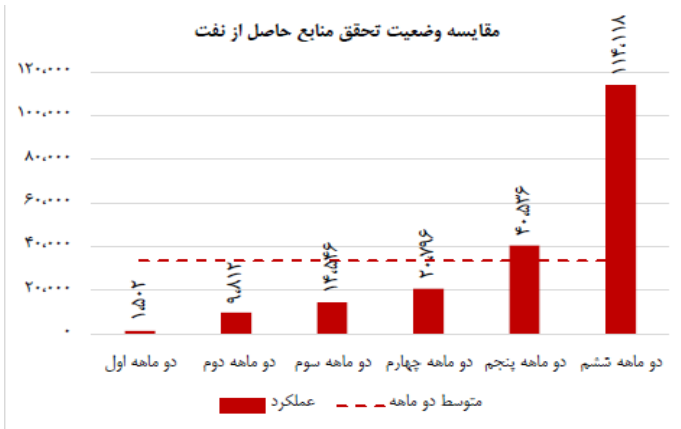
جدول شماره ۳) تراز منابع و مصارف عمومی دولت در سال ۱۴۰۰ - مبالغ به میلیارد تومان				
عنوان	مصوب طبق قانون بودجه	مصوب پس از اعمال تغییرات	تحقق یافته	
			مبلغ	درصد
درآمدها	۴۵۴.۸۹۹	۴۵۴.۸۹۹	۵۳۵.۶۵۶	۱۱۷/۸
اعتبارات هزینه‌ای	۹۱۸.۹۱۶	۹۴۵.۲۳۸	۷۴۰.۴۸۴	۷۸/۳
تراز عملیاتی	(۴۶۴.۰۱۷)	(۴۹۰.۳۳۹)	(۲۰۴.۸۲۸)	-
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۳۹۵.۵۴۷	۳۹۵.۵۴۷	۲۰۴.۴۳۲	۵۱/۷
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۷۶.۲۶۵	۲۳۳.۳۳۶	۱۳۹.۳۹۲	۵۹/۸
تراز دارایی‌های سرمایه‌ای	۲۱۹.۲۸۲	۱۶۲.۳۱۱	۶۵.۰۴۱	-
واگذاری دارایی‌های مالی	۴۲۷.۴۷۵	۴۲۷.۴۷۵	۲۷۷.۹۴۴	۶۵
تملك دارایی‌های مالی	۱۸۲.۷۴۰	۱۶۳.۵۰۰	۱۳۶.۲۴۱	۸۳/۳
تراز دارایی‌های مالی	۲۴۴.۷۳۵	۲۶۳.۹۷۵	۱۴۱.۷۰۲	-

دستگاه‌های اجرایی در اجرای جزء (۲) بند (د) تبصره (۱۹) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور و همچنین سایر قوانین و مقررات، نسبت به انتقال مبلغ ۱۷۹,۳۶۲ میلیارد تومان از مانده وجوه مصرف‌نشده سال ۱۴۰۰ به سال ۱۴۰۱، به شرح جدول شماره (۴) اقدام نموده‌اند:

جدول شماره ۴) مانده وجوه مصرف‌نشده انتقالی سال ۱۴۰۰ به سال ۱۴۰۱ - مبالغ به میلیارد تومان				
ردیف	نوع اعتبار	مانده وجوه مصرف‌نشده سال ۱۴۰۰ انتقالی به سال ۱۴۰۱	مانده اسناد خزانه جذب‌نشده سال ۱۴۰۰ انتقالی به سال ۱۴۰۱	جمع
۱	اعتبارات هزینه‌ای	۲۰.۸۶۷	۶۱۸	۲۱.۴۸۵
۲	اعتبارات تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۳۹.۶۳۷	۳۶.۷۴۶	۷۶.۳۸۳
۳	اعتبارات تملك دارایی‌های مالی	۷۱.۱۶۷	۵۴	۷۱.۲۲۱
۴	اعتبارات اختصاصی هزینه‌ای	۷.۵۰۶	۰	۷.۵۰۶
۵	اعتبارات اختصاصی تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۲.۷۶۸	۰	۲.۷۶۸
	جمع	۱۴۱.۹۴۴	۳۷.۴۱۸	۱۷۹.۳۶۲

بررسی‌ها نشان می‌دهد بیش از ۷۸٪ از منابع عمومی محقق شده دولت در سال ۱۴۰۰ مربوط به «درآمدهای مالیاتی و گمرکی»، «منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی»، «واگذاری و فروش اوراق مالی اسلامی» و «استفاده از منابع صندوق توسعه ملی» بوده که وضعیت تحقق ردیف‌های مذکور در بازه‌های دوماهه سال ۱۴۰۰ به شرح نمودارهای زیر است:

مبالغ به میلیارد تومان

۴-۱) مقایسه منابع و مصارف عمومی دولت در قانون و عملکرد بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور با الزامات قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

در جدول شماره (۴) قانون برنامه ششم توسعه، الزاماتی برای تهیه و تدوین قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۶ لغایت ۱۴۰۰ تعیین گردیده که شاخص‌های مناسبی برای ارزیابی عملکرد بودجه‌ای ارائه می‌نماید. بر این اساس، منابع عمومی دولت در قانون و عملکرد بودجه نسبت به الزام برنامه ششم به ترتیب ۹۷/۲٪ و ۵۷/۱٪ انحراف داشته که علت اصلی آن رشد قابل توجه «واگذاری دارایی‌های مالی و سرمایه‌ای» است. «درآمدهای عمومی» در قانون بودجه به میزان ۰/۷٪ و در عملکرد بالغ بر ۱۸/۶٪ بیشتر از الزامات تعیین شده در قانون

برنامه ششم توسعه است. میزان تحقق «درآمدهای مالیاتی و گمرکی» در سال ۱۴۰۰ حدود ۳٪ بیشتر از میزان پیش‌بینی شده در برنامه است.

«واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای» که بخش عمده آن مربوط به نفت است، در قانون و عملکرد بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، نسبت به الزامات برنامه ششم به ترتیب به میزان ۱۸۴٪ و ۴۷٪ بیشتر محقق شده که علت آن افزایش نرخ ارز، افزایش قیمت جهانی نفت خام و افزایش مقدار صادرات نفت خام و میعانات گازی بوده است. «واگذاری دارایی‌های مالی» در قانون و عملکرد بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور به ترتیب به میزان ۶۴۸٪ و ۳۸۷٪ بیش از الزام تعیین شده در قانون برنامه ششم توسعه است که علت اصلی آن فروش یکصد و چهل و هفت هزار و هفتصد و شصت میلیارد (۱۴۷.۷۶۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان اوراق مالی اسلامی بیش از سقف تعیین شده در برنامه ششم توسعه (پنجاه و پنج هزار میلیارد (۵۵.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان) می‌باشد.

بر اساس الزامات قانون برنامه ششم توسعه، «منابع حاصل از واگذاری (فروش) شرکت‌های دولتی» و «استفاده از منابع صندوق توسعه ملی» هیچ سهمی در منابع عمومی دولت در سال ۱۴۰۰ ندارند، لیکن بررسی عملکرد سال ۱۴۰۰ مبین آن است که از دو محل مذکور جمعاً مبلغ شصت و پنج هزار و نهصد و شصت و چهار میلیارد (۶۵.۹۶۴.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان برای تأمین مالی مصارف عمومی دولت استفاده گردیده است.

در حالی که مطابق گزارش تفریح بودجه، عملکرد اعتبارات هزینه‌ای در سال ۱۴۰۰ حدوداً ۶۵٪ بیش از الزام تعیین شده در برنامه ششم توسعه بوده، لیکن عملکرد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۵/۲٪ کمتر از الزام برنامه می‌باشد. لازم به ذکر است، بر اساس جدول شماره (۳) قانون برنامه ششم توسعه که منابع مالی سالانه سرمایه‌گذاری برای تحقق رشد اقتصادی متوسط سالانه ۸٪ را به تفکیک بیان می‌کند، دولت می‌بایست به‌طور متوسط سالانه نود و نه هزار و ششصد میلیارد (۹۹.۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان صرف اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نماید که بر این اساس حدود ۴۲٪ بیش از متوسط سالانه، صرف این هدف گردیده است:

جدول شماره ۵) منابع و مصارف عمومی دولت در قانون و عملکرد بودجه سال ۱۴۰۰ و الزامات قانون برنامه ششم توسعه - مبالغ به میلیارد تومان

عنوان	قانون بودجه	عملکرد بودجه	درصد تحقق	الزام برنامه	درصد تغییرات قانون بودجه به الزامات برنامه	درصد تغییرات عملکرد بودجه به الزامات برنامه	درصد تغییرات قانون ۱۴۰۰ به قانون بودجه ۱۳۹۹	درصد تغییرات عملکرد ۱۴۰۰ به عملکرد بودجه ۱۳۹۹	درصد تغییرات بر اساس الزام برنامه در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۱۳۹۹
منابع عمومی دولت	۱,۲۷۷,۹۲۱	۱,۰۱۸,۰۳۲	۷۹/۷	۶۴۸,۰۸۱	۹۷/۲	۵۷/۱	۱۲۳/۸	۷۴/۲	۱۸/۹
درآمدها	۴۵۴,۸۹۹	۵۳۵,۶۵۶	۱۱۷/۸	۴۵۱,۶۷۱	۰/۷	۱۸/۶	۵۷/۵	۹۲/۲	۲۴/۶
درآمدهای مالیاتی و گمرکی	۳۲۵,۲۳۷	۳۳۰,۹۴۸	۱۰۱/۸	۳۲۲,۶۲۲	۰/۸	۲/۶	۵۹	۵۹/۶	۲۴/۹
سایر درآمدها	۱۲۹,۶۶۲	۲۰۴,۷۰۸	۱۵۷/۹	۱۲۹,۰۴۹	-/۵	۵۸/۶	۵۳/۸	۱۸۶/۷	۲۳/۸
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۳۹۵,۵۴۷	۲۰۴,۴۳۲	۵۱/۷	۱۳۹,۲۸۶	۱۸۴	۴۶/۸	۲۶۸	۴۰۷/۲	۶/۹
منابع حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی	۳۴۹,۲۷۲	۲۰۱,۳۱۰	۵۷/۶	۱۳۲,۲۳۶	۱۶۴/۱	۵۲/۲	۵۱۳/۴	۴۲۰/۱	۶/۹
فروش اموال منقول و غیر منقول	۴۵,۲۷۵	۳,۱۱۸	۶/۹	۱,۵۵۰	۲۸۲/۱	۱۰۱/۱	(۸/۶)	۹۹/۹	.
واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۱,۰۰۰	۵	۰/۵	۵,۵۰۰	(۸۱/۸)	(۹۹/۹)	.	(۸۵/۳)	۱۰
واگذاری دارایی‌های مالی	۴۲۷,۴۷۵	۲۷۷,۹۴۴	۶۵	۵۷,۱۲۴	۶۴۸/۳	۳۸۶/۶	۱۴۴/۷	۴/۷	۹/۶
فروش اوراق مشارکت و اوراق مالی اسلامی	۱۳۲,۵۰۰	۲۰۲,۷۶۰	۱۵۳	۵۵,۰۰۰	۱۴۰/۹	۲۶۸/۷	۵۰/۶	۸/۸	۱۰
استفاده از منابع صندوق توسعه ملی	۳۶,۲۰۰	۶۴,۱۲۶	۱۷۷/۱	.	.	.	(۴۹/۸)	۸۱/۱	.
فروش سهام شرکت‌های دولتی	۲۵۵,۹۰۰	۱,۸۳۸	۰/۷	.	.	.	۲۱۰/۹	(۹۳/۱)	.
سایر دارایی‌های مالی	۲,۸۷۵	۹,۲۲۱	۳۲۰/۷	۲,۱۲۴	۳۵/۳	۳۳۴	(۴/۴)	(۴۶)	.
مصارف عمومی دولت	۱,۲۷۷,۹۲۱	۱,۰۱۶,۱۱۷	۷۹/۵	۶۴۸,۰۸۱	۹۷/۲	۵۶/۸	۱۲۳/۸	۷۴/۱	۱۸/۹
اعتبارات هزینه‌ای	۹۱۸,۹۱۶	۷۴۰,۴۸۴	۸۰/۶	۴۴۸,۹۷۵	۱۰۴/۷	۶۴/۹	۱۱۰/۷	۶۰/۲	۱۵/۸
اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۷۶,۲۶۵	۱۳۹,۳۹۲	۷۹/۱	۱۴۶,۹۶۹	۱۹/۹	(۵/۲)	۱۰۰/۳	۷۶	۲۶/۱
اعتبارات تملک دارایی‌های مالی	۱۸۲,۷۴۰	۱۳۶,۲۴۱	۷۴/۶	۵۲,۱۳۷	۲۵۰/۵	۱۶۱/۳	۲۸۸/۸	۲۲۸/۸	۲۸/۳

۵-۱) مقایسه شاخص‌های کلان بودجه در قانون و عملکرد بودجه سال ۱۴۰۰ با الزامات برنامه ششم

توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

بر اساس ارقام قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، میزان کسری تراز عملیاتی بالغ بر چهارصد و شصت و چهار هزار و هفده میلیارد (۴۶۴.۰۱۷.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان پیش‌بینی شده که مقرر بوده مبلغ دویست و نوزده هزار و دویست و هشتاد و دو میلیارد (۲۱۹.۲۸۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان آن (معادل ۴۷٪)، از محل مزاد تراز

سرمایه‌ای و مبلغ دویست و چهل و چهار هزار و هفتصد و سی و پنج میلیارد (۲۴۴.۷۳۵.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان باقی‌مانده (معادل ۵۳٪) از محل مازاد تراز مالی جبران گردد. بررسی ارقام گزارش تفریغ بودجه سال مذکور، مبین تحقق کسری مبلغ دویست و چهار هزار و هشتصد و بیست و هشت میلیارد (۲۰۴.۸۲۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومانی تراز عملیاتی است که مبلغ شصت و پنج هزار و چهل و یک میلیارد (۶۵.۰۴۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان آن (معادل ۳۲٪) از محل تراز سرمایه‌ای و مابقی به مبلغ یکصد و چهل و یک هزار و هفتصد و دو میلیارد (۱۴۱.۷۰۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان (معادل ۶۸٪) از محل مازاد تراز مالی جبران گردیده است.

شایان ذکر است، مطابق جدول شماره (۴) قانون برنامه ششم توسعه، میزان مازاد تراز عملیاتی هدف‌گذاری شده برای سال ۱۴۰۰ حدود دو هزار و ششصد و نود و شش میلیارد (۲,۶۹۶.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) تومان بوده است.

سهم اعتبارات هزینه‌ای به کل مصارف عمومی دولت در قانون بودجه و عملکرد آن، به ترتیب بالغ بر ۷۲٪ و ۷۲/۳٪ بوده در حالی که بر اساس الزام برنامه این نسبت حدود ۶۹٪ می‌باشد. لازم به ذکر است، به استناد بند (۱۶) سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، «صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی‌سازی اندازه‌ی دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زاید» می‌بایست در دستور کار دولت‌ها قرار گیرد، لذا ضرورت دارد در لویح بودجه سنوات آتی، نسبت به کنترل رشد اعتبارات هزینه‌ای و شناسایی فعالیت‌ها و دستگاه‌های موازی، اهتمام جدی شود.

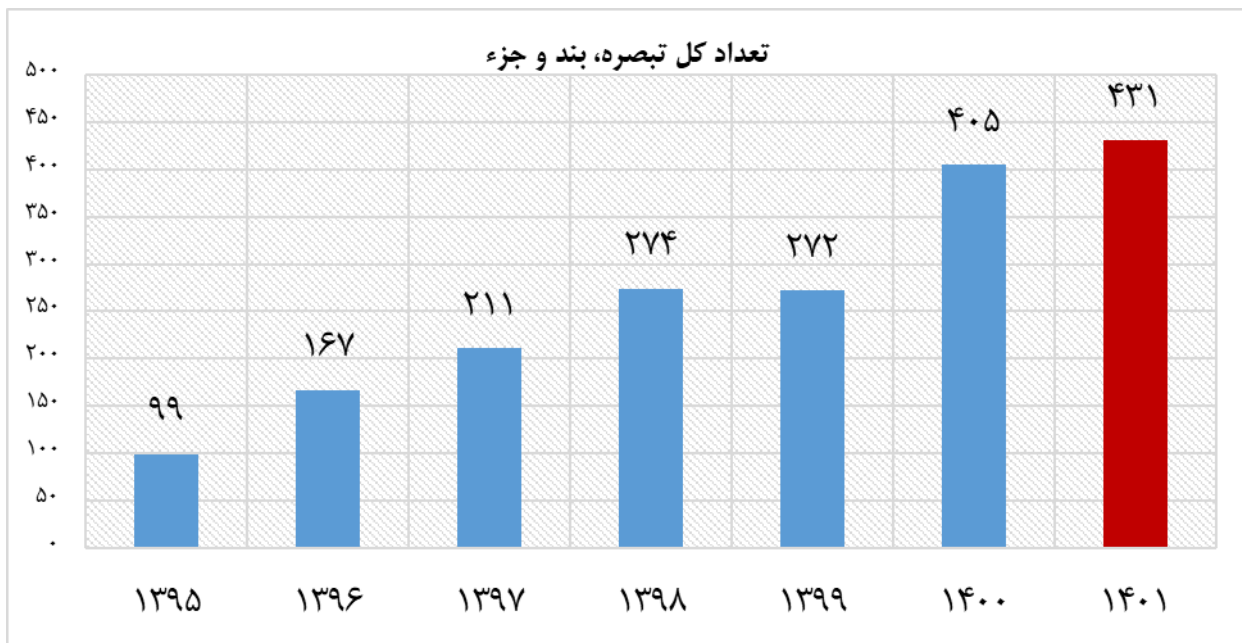
نسبت اعتبارات هزینه‌ای به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در قانون بودجه و عملکرد ۵/۲ واحد بوده، در حالی که مطابق الزام برنامه ششم توسعه، این نسبت ۳/۱ واحد پیش‌بینی شده است.

جدول شماره ۶) مقایسه شاخص های کلان بودجه در قانون و عملکرد بودجه سال ۱۴۰۰ با الزامات برنامه ششم توسعه - مبالغ به میلیارد تومان

عنوان	الزام برنامه	قانون بودجه	عملکرد	درصد انحراف قانون بودجه به الزام برنامه	درصد انحراف عملکرد بودجه به انحراف برنامه	درصد انحراف عملکرد به قانون بودجه
تراز عملیاتی	۲۶۹۶	(۴۶۴۰۱۷)	(۲۰۴۸۲۸)	-	-	(۵۶)
تراز سرمایه‌ای	(۷۶۸۳)	۲۱۹۲۸۲	۶۵۰۴۱	-	-	(۷۰)
تراز مالی	۴۹۸۷	۳۴۴۷۳۵	۱۴۱۷۰۲	-	-	(۴۲)
نسبت منابع نفتی به کل منابع عمومی دولت	۲۰۰۴	۲۷۰۳	۱۹۰۵	۳۳۰۹	(۴۰۴)	(۲۷)
نسبت درآمدهای مالیاتی به کل منابع عمومی دولت	۴۹۰۸	۲۵۰۵	۳۲۰۴	(۴۸۰۹)	(۳۴۰۹)	۲۷۰۵
نسبت واگذاری و فروش اوراق مالی اسلامی به منابع عمومی دولت	۸۰۵	۱۰۰۴	۲۰۰۱	۲۲۰۴	۱۳۶۰۵	۹۱۰۳
نسبت اعتبارات هزینه‌ای به کل مصارف عمومی دولت	۶۹۰۳	۷۱۰۹	۷۲۰۳	۳۰۰۸	۴۰۴	۱۰۴
نسبت اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به کل مصارف	۲۲۰۷	۱۳۰۸	۱۴	(۳۹۰۲)	(۳۸۰۲)	۰
نسبت اعتبارات تملک دارایی‌های مالی به کل مصارف	۸	۱۴۰۳	۱۳۰۷	۷۷۰۸	۶۹۰۹	(۶۰۳)
نسبت اعتبارات هزینه‌ای به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۳۰۱	۵۰۲	۵۰۲	۷۰۰۷	۶۸۰۸	۱۰۹

بخش دوم: تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه

تعداد اجزاء، بندها و تبصره‌های قانون بودجه سال‌های ۱۳۹۵ لغایت ۱۴۰۱ کل کشور به شرح نمودار زیر است:

افزایش تعداد تبصره‌ها، بندها و اجزای ماده واحده‌ی قانون بودجه طی سنوات اخیر علاوه بر معطوف

نمودن سهم زیادی از زمان بررسی و تصویب بودجه در مجلس شورای اسلامی به خود (تقریباً تمام آن)، عملاً

فرصت لازم و کافی نمایندگان مجلس برای بررسی بخش اصلی بودجه یعنی ردیف‌ها، جداول، پیوست‌ها و بودجه شرکت‌های دولتی را ضایع می‌نماید. از طرفی تصویب حجم زیادی از احکام در یک بازه زمانی محدود توسط مجلس، منجر به بروز اشکالاتی هم در بُعد اجرا و هم در بُعد نظارت می‌گردد که تعداد بالای احکام فاقد عملکرد و احکامی که به صورت ناقص اجرا شده‌اند، شاهدی بر این ادعا است.

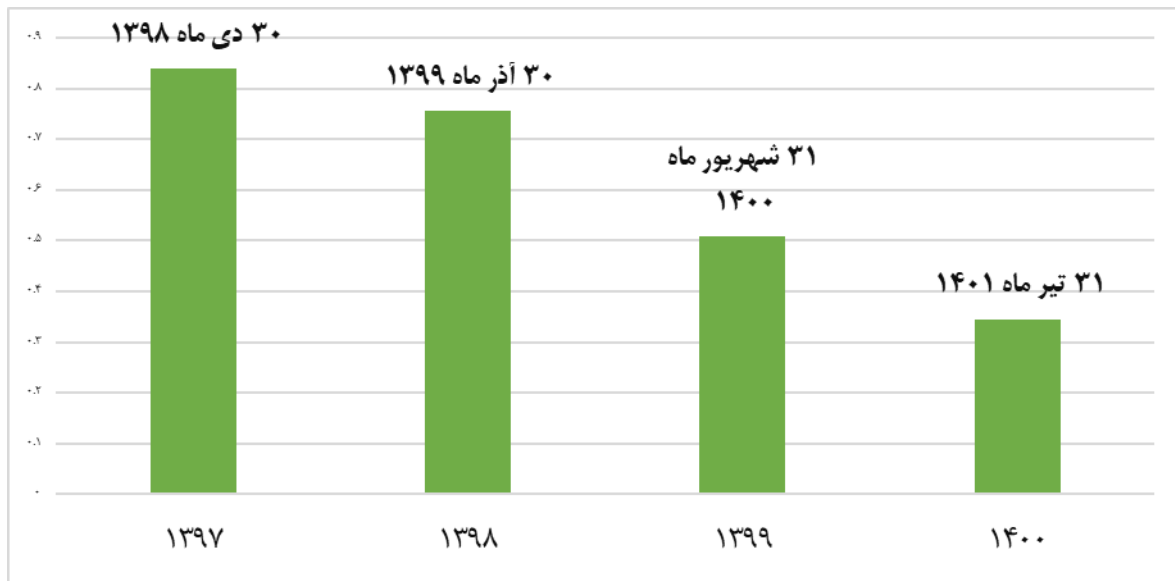
از دیگر آسیب‌های مهم نظام بودجه‌ریزی کشور، تصویب احکام غیربودجه‌ای است که در بسیاری از موارد منجر به اصلاح قوانین دائمی و همچنین زمینه‌ساز بروز بی‌انضباطی مالی نیز می‌گردد. بررسی قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، بیانگر وجود تعداد **۱۸۵ بند و جزء** غیربودجه‌ای (معادل **۴۶٪ از کل بندها و اجزاء**) است.

جدول شماره ۷) ماهیت احکام اجزاء، بندها و تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور					
جمع		غیربودجه‌ای		بودجه‌ای	
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد
۱۰۰	۴۰۵	۴۶	۱۸۵	۵۴	۲۲۰

بررسی‌ها نشان می‌دهد ابهام، تعارض و برداشت‌های گوناگون از احکام قوانین بودجه، بخشی از علل عدم اجرای بودجه را شامل می‌شود، **لذا پیشنهاد می‌گردد مجلس شورای اسلامی به همراه دولت، ضمن بازنگری در قوانین «تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت»، «الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱)» و «الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)»، آن دسته از احکام قوانین بودجه سنواتی که جنبه دائمی دارند را احصاء نموده و در قالب یک قانون جامع به تصویب برساند تا از تعداد تبصره‌ها و احکام قانون بودجه کاسته شده و مجلس فرصت کافی برای بررسی دقیق‌تر لایحه به ویژه در بخش ردیف‌ها، جداول و پیوست‌ها را داشته باشد.**

تاریخ‌های ارائه گزارش تفریغ بودجه طی سال‌های ۱۳۹۷ لغایت ۱۴۰۰، موضوع نمودار زیر است:

تاریخ ارائه گزارش تفریح بودجه در مجلس شورای اسلامی طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۷

در محدوده بررسی‌ها، از مجموع ۴۰۵ تبصره، بند و جزء ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، وضعیت اجرای تبصره‌ها حاکی از «۳۰٪ اجرای کامل احکام»، «۵۱٪ اجرای بخشی از احکام» و «۱۹٪ عدم اجرای احکام» به شرح جدول شماره (۸) می‌باشد:

جدول شماره ۸) وضعیت اجرای تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه طی سال‌های ۱۳۹۸ لغایت ۱۴۰۰ - درصد			
عنوان	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰
اجرای کامل احکام قانون بودجه	۳۵	۳۷	۳۰
اجرای بخشی از احکام قانون بودجه	۴۶	۴۲	۵۱
عدم اجرای احکام قانون بودجه	۱۹	۲۱	۱۹

وضعیت تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی مورد نیاز قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۸ لغایت ۱۴۰۰، به شرح

جدول شماره (۹) است:

جدول شماره ۹) وضعیت تصویب آیین‌نامه‌های اجرایی تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه طی سال‌های ۱۳۹۸ الی ۱۴۰۰			
عنوان	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰
تعداد آیین‌نامه‌های اجرایی مصوب در موعد مقرر	۶	۱۲	۱۰
تعداد آیین‌نامه‌های اجرایی مصوب خارج از موعد مقرر	۱۰	۸	۱۸
تعداد آیین‌نامه‌های اجرایی تصویب نشده	۱	۲	۲
تعداد آیین‌نامه‌های اجرایی مندرج در قانون	۱۷	۲۲	۳۰
تعداد آیین‌نامه‌های اجرایی مصوب که در قانون پیش‌بینی نشده	۶	۵	۸

* لازم به ذکر است، تعداد آیین‌نامه‌های قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به ۵۰ مورد افزایش یافته است.

بخش سوم: خلاصه‌ای از مهمترین یافته‌های گزارش تفریغ بودجه

در این قسمت عملکرد تعدادی از موضوعات با اهمیت مندرج در گزارش تفریغ بودجه، تقدیم می‌شود:

۱-۳) نفت

اهم تبصره‌ها:

جدول شماره ۱۰) احکام مرتبط با نفت و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	بند (د) تبصره (۱)	گازرسانی به روستاها و اتمام طرح‌های نیمه‌تمام گازرسانی به روستاها	از مبلغ ۲۰۰۰ میلیارد تومان از محل سهم ۱۴/۵٪ شرکت ملی گاز ایران، مبلغ ۱۰۵۸۲ میلیارد تومان پرداخت شده و مبلغ ۱۰۴۹۹ میلیارد تومان بابت گازرسانی به مصرف رسیده است.
۲	بند (ح) تبصره (۱)	احداث جایگاه و زیرساخت استفاده از سوخت گاز مایع از محل افزایش قیمت گاز مایع	به علت عدم تصویب آیین‌نامه اجرایی، این حکم اجرایی نشده است.
۳	بند (ط) تبصره (۱)	افزایش نرخ سوخت واحدهای پتروشیمی، سیمانی و ... با نصاب‌های مشخص شده	در سال ۱۴۰۰، از محل افزایش نرخ سوخت که تا تاریخ ۱۴۰۰/۱۱/۶ مطابق قانون بودجه و پس از آن مطابق مصوبه ستاد هماهنگی اقتصادی دولت تغییر یافته، مبلغ ۵۹۰۴۴۶ میلیارد تومان قابل وصول بوده که در قبوض مشترکین درج گردیده است.
۴	بند (ک) تبصره (۱)	عرضه و انجام معامله حداکثر ده میلیارد متر مکعب گاز طبیعی در بورس انرژی	پذیرش گاز طبیعی به عنوان کالای قابل عرضه در بورس انرژی در روزهای پایانی سال ۱۴۰۰ صورت پذیرفته؛ لذا هیچ‌گونه عرضه و معامله‌ای در بورس انرژی انجام نشده است.
۵	بند (ل) تبصره (۱)	اصلاح ساختار بودجه، رابطه مالی شرکت ملی نفت ایران و دولت و ساختار حاکمیتی وزارت نفت	اقدامی جهت اصلاح ساختار بودجه، رابطه مالی شرکت ملی نفت ایران با دولت و اصلاح ساختار حاکمیتی وزارت نفت انجام نگردیده است.
۶	بند (د) تبصره (۴)	سرمایه‌گذاری بخش خصوصی به منظور جلوگیری از هدررفت گازهای همراه نفت (فلر)، اتان، پروپان و بوتان (ال.پی.جی) و مایعات گازی (ان.جی.ال) در میادین نفتی و گازی	وزارت نفت اقدام مؤثری جهت جذب سرمایه‌گذاری انجام نداده است.
۷	بند (ط) تبصره (۵)	انتشار ۳۰۵۰ میلیارد تومان اوراق مالی اسلامی توسط وزارتخانه‌های نفت، صنعت، معدن و تجارت و نیرو	به استثنای وزارت نیرو، سایر وزارتخانه‌ها از جمله وزارت نفت در سال ۱۴۰۰ از مجوز این بند استفاده ننموده‌اند. ارزش اوراق مالی فروش‌رفته و مبالغ سرمایه‌گذاری

جدول شماره ۱۰) احکام مرتبط با نفت و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
			شده در طرح‌ها توسط شرکت‌های برق منطقه‌ای و شرکت مادر تخصصی تولید برق حرارتی بالغ بر ۲,۰۰۰ میلیارد تومان بوده است.
۸	بند (ی) تبصره (۵)	انتشار ۳ میلیارد دلار اوراق مالی اسلامی (ریالی یا ارزی) برای بازپرداخت اصل و سود اوراق ارزی-ریالی سررسیدشده تسهیلات بانکی و تضامین سررسید شده	شرکت‌های تابعه وزارت نفت اقدامی در راستای انتشار اوراق مالی اسلامی موضوع این بند انجام نداده‌اند.
۹	بند (د) تبصره (۱۸)	کمک به سرمایه‌گذاری‌های خطرپذیر و حمایت از ساخت داخل و طرح‌های توسعه‌ای اشتغال آفرین و تولید بار اول در حوزه‌های مختلف صنعت نفت	شرکت ملی نفت ایران مبلغ ۳۰ میلیارد تومان به صندوق غیردولتی پژوهش و فناوری صنعت نفت (مؤسسه عامل) اختصاص و پرداخت نموده که صندوق مذکور تا پایان سال ۱۴۰۰، تسهیلاتی پرداخت ننموده است.

اهم یافته‌های حسابرسی:

✓ شرکت ملی نفت ایران در سال ۱۳۸۲ با هدف جمع‌آوری روزانه ۶۰۰ میلیون فوت مکعب گاز همراه، اجرای طرح موسوم به «طرح جمع‌آوری گازهای همراه و استحصال مایعات گازی مناطق خارگ و بهرگان» را آغاز نمود. علی‌رغم هزینه‌های انجام شده، طرح مذکور به موقع راه‌اندازی نگردیده است.

✓ با عنایت به نیاز شرکت ملی نفت ایران به اعتبار لازم جهت نگهداشت و توسعه تولید نفت و هزینه‌های جاری فزاینده آن، ضرورت دارد ساختار اداری، مالی و حقوقی شرکت‌های تابعه وزارت نفت مورد بازنگری و توجه قرار گیرد و قوانین مربوط به نحوه رابطه مالی نفت و دولت به‌گونه‌ای اصلاح شود که وزارت نفت و شرکت‌های تابعه با تعیین سهم، صرفاً حق‌العمل کار تولید، استخراج، فروش و صادرات نفت باشند و مالکیت اصلی متعلق به حاکمیت باشد.

۲-۳) هدفمند کردن یارانه‌ها

اهم تبصره‌ها:

جدول شماره ۱۱) احکام مرتبط با هدفمند کردن یارانه‌ها و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	مأخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	بند (ب) تبصره (۱۴)	ثبت‌نام و پرداخت یارانه هدفمندی و نیز معیشتی و سایر یارانه‌ها به کلیه افراد واجد شرایط از جمله افراد جدید، افرادی که تاکنون ثبت‌نام ننموده‌اند و افرادی که منصرف شده‌اند	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به استثناء مولید جدید و ثبت‌نام افراد منصرف شده و حذف شده، هیچ‌گونه اقدامی نسبت به ثبت‌نام افرادی که تاکنون ثبت‌نام ننموده‌اند، انجام نداده است. در سال ۱۴۰۰ با احتساب افراد فوت شده و انصرافی مجموعاً ۳۲۱۰۱۱ نفر به تعداد یارانه‌بگیران و ۱.۳۶۸.۱۵۶ نفر به تعداد افراد دریافت‌کننده یارانه حمایت معیشتی (طرح حمایتی بنزین) اضافه شده است.

اهم یافته‌های حسابرسی:

۱- منابع نقدی وصولی سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۰ به شرح جدول زیر می‌باشد:

جدول شماره ۱۲) منابع نقدی وصولی سازمان هدفمند کردن یارانه‌ها - مبالغ به میلیارد تومان											
شرح	مانده اول دوره	منابع حاصل از اصلاح قیمت کالاها و خدمات								جمع کل	
		شرکت پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران	شرکت ملی گاز ایران	شرکت میعانات گازی و پتروشیمی	خوراک میعانات گازی و پتروشیمی	طلب دولت از پتروشیمی‌ها بابت خوراک میعانات گازی سنوات گذشته	فروش داخلی و صادراتی اتان، ال پی جی و گوگرد	افزایش قیمت گاز مایع فروش داخلی	مازاد درآمد		جمع
مصوب سال ۱۴۰۰	۰	۷۷.۰۰۰	۱۴۰.۲۴۰	۴۰.۱۱۰	۳۲.۳۰۰	۱۶.۳۵۰	۷.۰۰۰	۱.۵۰۰	۲۰.۰۰۰	۳۳۴.۵۰۰	
عملکرد سال ۱۴۰۰	۱۸۱	۷۲.۴۸۴	۱۱۱.۱۹۷	۴۰.۱۱۰	۳۷.۹۵۵	۱۶.۳۵۰	۷.۰۰۰	۰	۳۹.۹۷۰	۳۲۵.۰۶۶	
درصد تحقق نسبت به پیش‌بینی	-	۹۴٪	۷۹٪	۱۰۰٪	۸۷٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۰٪	۲۵۰٪	۹۷٪	

۹۷٪ منابع پیش‌بینی شده در سال ۱۴۰۰، وصول شده است.

۲- منابع و مصارف سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۰ به شرح جدول زیر می‌باشد:

جدول شماره ۱۳) منابع و مصارف سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۰ - مبالغ به میلیارد تومان	
مبلغ	شرح
۳۳۵,۲۴۷	واریزی نقدی به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها (با احتساب مانده اول دوره)
۱۴,۵۰۰	اسناد خزانه تحویلی به سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها
۳۳۹,۷۴۷	جمع منابع در اختیار سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها
۴۵,۰۱۷	برگشت به حساب شرکت‌های متولی و خزانه
۲۰۰,۸۴۶	پرداخت بابت مصارف هدفمندسازی یارانه‌ها
۳۰,۹۶۴	پرداخت بابت حمایت از تولید و اشتغال

جدول شماره ۱۳) منابع و مصارف سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۰ - مبالغ به میلیارد تومان	
مبلغ	شرح
۲۵,۳۹۸	پرداخت بابت اعتبارات هزینه‌ای و طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
۲۰,۰۰۰	پرداخت به حساب خزانه‌داری کل کشور به منظور تأمین کسری منابع عمومی دولت
۳۸۴	مصرف اسناد خزانه دریافتی بابت پرداخت تعهدات سال ۱۳۹۸ شرکت‌های توانیر و مهندسی آب و فاضلاب کشور
۱۷,۱۳۸	مانده مصرف نشده پایان سال ۱۴۰۰
۳۳۹,۷۴۷	جمع مصارف

الف) در سال ۱۴۰۰ مبلغ ۲۰۰,۸۴۶ میلیارد تومان معادل ۱۱۴٪ اعتبارات پیش‌بینی شده بابت «مصارف هدفمندسازی یارانه‌ها» به شرح جدول زیر پرداخت گردیده است:

جدول شماره ۱۴) مصارف سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۰ - مبالغ به میلیارد تومان																
شرح	پرداخت یارانه نقدی و غیرنقدی خانوارها	اجرای طرح معیشتی خانوارها	کاهش فقر مطلق خانوارهای هدف	کاهش هزینه‌های مستقیم سلامت مردم و ...	اجرای سایر اهداف مندرج در ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه	یارانه نان و خرید تضمینی گندم	کمیته امداد امام خمینی (ره) - پرداخت مستمری و پشت نوبتی‌ها	حوزه‌های علمیه و مراکز خدمات	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی - یارانه کاغذ کتب درسی	وزارت بهداشت - بیمه سلامت پزشک خانواده، یارانه دارو و ...	سازمان بهزیستی - پرداخت مستمری و پشت نوبتی	سازمان امور ایثارگران - بیمه تکمیلی	فعالیت‌های اجتماعی و تقویت بنیه فرهنگی زندانیان	تأمین کسری خوراک زندانیان	شرح حکمت	جمع
مصوب سال ۱۴۰۰	۴۲,۸۰۰	۳۱,۰۰۰	۱۶,۴۶۸	۵,۲۰۰	۶,۰۰۰	۲۲,۰۰۰	۱۱,۵۰۰	۱,۹۶۵	۲۵۰	۲۵,۰۰۰	۷,۵۰۰	۵,۱۲۴	۱,۳۰۰	۵۰۰	۲۰۰	۱۷۶,۸۰۷
عملکرد سال ۱۴۰۰	۴۵,۶۳۳	۴۰,۷۴۲	۱۵,۵۱۸	۴,۶۹۷	۳۰,۸۲۹	۱۳,۳۴۵	۱۱,۵۰۰	۱,۶۵۲	۱۱۷	۲۳,۶۹۲	۷,۵۰۰	۵,۱۲۴	۷۹۷	۵۰۰	۲۰۰	۲۰۰,۸۴۶
درصد تحقق نسبت به پیش‌بینی	۱۰۷٪	۱۳۱٪	۹۴٪	۹۰٪	۵۱۴٪	۶۱٪	۱۰۰٪	۸۴٪	۴۷٪	۹۱٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۶۱٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۱۴٪

➤ در سال ۱۴۰۰ مبلغ ۴۵,۶۳۳ میلیارد تومان بابت یارانه نقدی و غیرنقدی خانوارها معادل ۱۰۷٪ مبلغ مصوب، مبلغ ۴۰,۷۴۲ میلیارد تومان بابت اجرای طرح معیشتی خانوارها معادل ۱۳۱٪ مبلغ مصوب و مبلغ ۳۰,۸۲۹ میلیارد تومان بابت اجرای سایر اهداف مندرج در ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه معادل ۵۱۴٪ بیشتر از مبلغ مصوب پرداخت گردیده است. همچنین پرداخت‌های صورت گرفته به کمیته امداد امام خمینی^(ه) بابت پرداخت مستمری و پشت‌نوبتی‌ها، سازمان بهزیستی بابت پرداخت مستمری و پشت‌نوبتی، بنیاد شهید و امور ایثارگران بابت بیمه تکمیلی، تأمین کسری خوراک زندانیان و طرح حکمت برابر مبلغ مصوب انجام گردیده است.

ب) مطابق جدول بند الف) تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، بابت «حمایت از تولید و اشتغال» مبلغ ۴۴,۰۰۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده که مبلغ ۳۰,۹۶۴ میلیارد تومان معادل ۷۰٪ آن به شرح جدول زیر پرداخت گردیده است:

جدول شماره ۱۵) مصارف هدمندسازی یارانه‌ها بابت حمایت از تولید و اشتغال در سال ۱۴۰۰ - مبلغ به میلیارد تومان

شرح	پرداخت یارانه نهاده‌ها، عوامل تولید و ...	خرید تضمینی چای	مسکن محرومین (کمبته امداد، بهزیستی و شهادی مقاومت)	امور رفاهی و تغذیه دانشجویان	تولید و اشتغال بند (الف) تبصره (۱۸)	خرید تضمینی آب استحصالی و پساب تصفیه شده و تأمین برق	صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر	جمع
مصوب سال ۱۴۰۰	۳.۴۵۰	۲۰۰	۴.۵۰۰	۹۰۰	۳۲.۰۰۰	۱.۸۸۰	۱.۰۷۰	۴۴.۰۰۰
عملکرد سال ۱۴۰۰	۳.۴۵۰	۲۰۰	۴.۵۰۰	۹۰۰	۱۸.۹۶۴	۱.۸۸۰	۱.۰۷۰	۳۰.۹۶۴
درصد تحقق نسبت به پیش‌بینی	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۵۹٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۷۰٪

➤ در سال ۱۴۰۰ پرداخت‌های صورت‌گرفته در راستای «حمایت از تولید و اشتغال» بابت یارانه نهاده‌ها، خرید تضمینی چای، مسکن محرومین، امور رفاهی و تغذیه دانشجویان، خرید تضمینی آب استحصالی و پساب تصفیه شده و تأمین برق، صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر **معادل مبلغ مصوب** و پرداخت‌های تولید و اشتغال موضوع بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه، **کمتر از مبلغ مصوب** پرداخت گردیده است.

ج) مطابق جدول بند (الف) تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، بابت «اعتبارات هزینه‌ای» و «اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای» مبلغ ۳۳.۹۳۲ میلیارد تومان پیش‌بینی شده که مبلغ ۲۵.۳۹۸ میلیارد تومان معادل ۷۵٪ آن به شرح جدول زیر پرداخت گردیده است:

جدول شماره ۱۶) مصارف سازمان هدمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۰ بابت اعتبارات هزینه‌ای و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای - مبلغ به میلیارد تومان

شرح	تنظیم بازار کالاهای اساسی و ...	خرید واکسن برای مایه کوبی دام و ...	وزارت فرهنگ - حمایت از نشر کتاب و مطبوعات	رفع محرومیت از مناطق کم‌برخوردار	حقوق سربازان	غذا، البسه و ایاب و ذهاب سربازان	پیش‌بینی و پیشگیری از حوادث غیر مترقبه	آموزش و پرورش	کاهش آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی	حمایت از زنان سرپرست خانوار	حمایت از خانواده زندانیان	کمک به تأمین سوخت ناچا و نهاجا	جمع
مصوب سال ۱۴۰۰	۸۵۰	۵۱۸	۴۷۷	۱۹.۳۰۶	۳.۰۰۰	۲.۶۸۲	۵۰۰	۲.۰۰۰	۳.۲۰۰	۵۰۰	۴۰۰	۵۰۰	۳۳.۹۳۲
عملکرد سال ۱۴۰۰	۲۰۳	۴۸۳	۳۷۸	۱۳.۰۶۴	۳.۰۰۰	۲.۶۸۰	۵۰۰	۱.۵۰۴	۲.۵۳۵	۵۰۰	۲۳۳	۳۱۹	۲۵.۳۹۸
درصد تحقق نسبت به پیش‌بینی	۲۴٪	۹۳٪	۷۹٪	۶۸٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۷۵٪	۷۹٪	۱۰۰٪	۵۸٪	۶۴٪	۷۵٪

در سال ۱۴۰۰ پرداخت‌های صورت‌گرفته در راستای «اعتبارات هزینه‌ای» و «اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای» بابت حقوق، غذا، البسه و ایاب و ذهاب سربازان، پیش‌بینی و پیشگیری از حوادث غیر مترقبه و حمایت از زنان سرپرست خانوار **معادل مبلغ مصوب** و پرداخت‌های مربوط به تنظیم بازار کالاهای اساسی، خرید واکسن برای مایه کوبی دام، حمایت از نشر کتاب و مطبوعات، رفع محرومیت از مناطق کم‌برخوردار،

آموزش و پرورش، کاهش آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی، حمایت از خانواده زندانیان، کمک به تأمین سوخت ناجا و نهاجا کمتر از مبلغ مصوب پرداخت شده است.

(د) مشمولین دریافت یارانه نقدی در اسفند ماه سال ۱۴۰۰ تعداد ۱.۳۰۰.۳۰۰ نفر بوده که نسبت به سال شروع اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها (۶۴.۳۶۷.۴۳۷ نفر) به میزان ۲۳٪ افزایش یافته است:

سال ۱۳۸۹	سال ۱۳۹۰	سال ۱۳۹۱	سال ۱۳۹۲	سال ۱۳۹۳	سال ۱۳۹۴	سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷	سال ۱۳۹۸	سال ۱۳۹۹	سال ۱۴۰۰
۶۴,۳۶۷,۴۳۷	۷۴,۹۳۴,۰۰۱	۷۶,۲۷۱,۴۴۵	۷۷,۵۲۰,۹۰۴	۷۶,۷۰۷,۴۶۴	۷۴,۶۷۸,۸۲۰	۷۵,۴۱۶,۵۲۴	۷۶,۷۱۶,۷۱۹	۷۷,۸۷۷,۷۹۴	۷۸,۱۷۴,۴۶۷	۷۸,۲۵۲,۳۸۸	۷۹,۳۰۱,۳۰۰

از دیگر یافته‌های مهم اجرای تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
 (۱) برخلاف مفاد بند (۱) ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی این بند:

- شرکت ملی نفت ایران سهم ۱۴/۵ درصدی خود از محل «فروش داخلی فرآورده‌های نفتی» و «خوراک میعانات گازی پتروشیمی‌ها» را قبل از واریز به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها، برداشت نموده است.
 (۲) سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۴۰۰ مبلغ ۱۴۰.۴۳ میلیارد تومان معادل ۱۰۰٪ مبلغ پیش‌بینی شده ردیف (۵) مصارف جدول تبصره (۱۴) با عنوان هزینه انتقال، حمل و توزیع فرآورده‌های نفتی را پرداخت نموده است. علاوه بر این شرکت ملی پالایش و پخش راساً نسبت به مصرف مبلغ ۳,۰۰۰ میلیارد تومان اقدام نموده است.

(۳) در اجرای تبصره (۱۴) از مجموع ۱۹۶ دستگاه اجرایی تحت رسیدگی، تعداد ۵۲ دستگاه اجرایی (معادل ۲۶/۵٪) نسبت به مبادله موافقت‌نامه با سازمان برنامه و بودجه کشور اقدام ننموده‌اند. همچنین تعداد ۱۶۱ دستگاه اجرایی (معادل ۸۲٪)، نسبت به ارائه گزارش عملکرد موضوع جزء (۱) ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی تبصره (۱۴) به سازمان برنامه و بودجه کشور و سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها اقدامی نداشته‌اند.

(۴) اقدام سازمان برنامه و بودجه کشور در خصوص ابلاغ ۱,۰۰۰ میلیارد تومان بابت مطالبات پاداش پایان خدمت بازنشستگان از محل ردیف (۱۳) جدول تبصره (۱۴)، برخلاف مفاد جزء (۱) ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی تبصره مذکور بوده است.

(۵) مطابق مفاد ماده (۷) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها دولت مجاز بوده حداکثر تا ۵۰٪ خالص وجوه حاصل از اجراء این قانون را در قالب پرداخت نقدی و غیرنقدی و اجراء نظام جامع تأمین اجتماعی برای جامعه هدف مصرف نماید. درحالی‌که طی سال‌های ۱۳۸۹ لغایت ۱۴۰۰ در مجموع به‌طور میانگین حدود ۸۷٪ از پرداخت‌های صورت گرفته مربوط به یارانه‌های نقدی و غیرنقدی بوده که این موضوع بیانگر **عدم رعایت** درصد صدرالاشاره است.

(۶) همچنین دولت مکلف بوده ۳۰٪ خالص وجوه حاصل از اجراء این قانون را برای پرداخت کمک‌های

بلاعوض یا یارانه سود تسهیلات و یا وجوه اداره شده برای اجراء مواردی همانند بهینه‌سازی مصرف انرژی در واحدهای تولیدی، گسترش و بهبود حمل‌ونقل عمومی، حمایت از تولیدکنندگان بخش کشاورزی و ... هزینه نماید. درحالی‌که سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها طی سال‌های ۱۳۸۹ لغایت ۱۴۰۰ تنها ۷٪ از مجموع پرداخت‌های صورت گرفته را به موضوع ماده (۸) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها اختصاص داده است. بنا به مطالب فوق‌الذکر پیشنهاد می‌گردد:

- (۱) درج منابع و مصارف قانون هدفمندی‌سازی یارانه‌ها در ردیف‌های بودجه عمومی کشور.
- (۲) حذف عبارت «خارج از شمول بودن اعتبارات هدفمندی‌سازی یارانه‌ها» موضوع ماده (۱۵) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها به دلیل رشد منابع اختصاص یافته بابت جبران هزینه‌های جاری و طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های اجرایی از محل این قانون.
- (۳) ادغام سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها در سازمان برنامه و بودجه کشور و خارج نمودن آن از فهرست شرکت‌های دولتی.
- (۴) ساماندهی دهک‌های درآمدی جامعه و استحقاق‌سنجی دقیق افراد در هر دهک به منظور تخصیص یارانه نقدی به افراد مستحق و نیازمند و در مقابل حذف یارانه افراد با درآمد بالا.
- (۵) الزام دستگاه‌های گیرنده کمک از سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها به ارائه گزارش نحوه مصرف وجوه دریافتی به سازمان برنامه و بودجه کشور.
- (۶) تدوین شاخص‌ها و معیارهای مشخص و دستورالعمل مدون جهت توزیع منابع به دستگاه‌های اجرایی به منظور جلوگیری از اعمال سلیقه.
- (۷) ملزم نمودن بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به واریز به‌موقع منابع ارزی دریافتی از محل صادرات فرآورده‌های نفتی به حساب سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها از طریق خزانه‌داری کل به منظور ایفای به‌موقع تعهدات سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها.
- (۸) لزوم رعایت مفاد مواد (۷) و (۸) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها با توجه به نسبت‌های تعیین شده در زمان پیش‌بینی و تصویب تبصره‌های ذی‌ربط لوائح بودجه سنواتی مرتبط با قانون هدفمند کردن یارانه‌ها.
- (۹) لزوم شفاف‌سازی حساب‌های درآمدی شرکت‌های ذی‌ربط به منظور حصول اطمینان از میزان درآمدهای حاصل مرتبط با جدول تبصره (۱۴).

۱۰) لزوم تعیین تکلیف مانده وجوه مصرف نشده نزد دستگاه‌های کمک‌گیرنده از سازمان هدفمندی یارانه‌ها.

۳-۳) تولید و اشتغال

اهم تبصره‌ها :

جدول شماره ۱۸) احکام مرتبط با تولید و اشتغال و خلاصه عملکرد بر اساس تفریح			
ردیف	مأخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریح
۱	جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۸)	اختصاص مبلغ ۳۲,۰۰۰ میلیارد تومان از منابع ردیف (۲۸) مصارف جدول تبصره (۱۴) و وجوه حاصل از حکم تنفیذی بند (و) تبصره (۱۶) سال ۱۳۹۸ بابت ایجاد و توسعه، تولید، اشتغال و کارآفرینی	با توجه به حکم صریح تبصره های (۱۴) و (۱۸) مبنی بر اختصاص ۱۰۰ درصد مبلغ ۳۲,۰۰۰ میلیارد تومان به صورت ماهانه و بدون نیاز به ابلاغ و تخصیص و تحقق کامل منابع مذکور، صرفاً مبلغ ۱۸,۹۶۴ میلیارد تومان از اعتبارات ردیف (۲۸) مصارف جدول تبصره (۱۴) بابت موارد مذکور اختصاص و پرداخت شده است.
۲	جزء (۲) بند (الف) تبصره (۱۸)	اختصاص مبلغ ۱,۰۰۰ میلیارد تومان به منظور اشتغال محرومین به میزان ۷۰٪ به کمیته امداد امام خمینی ^(۵) و ۳۰٪ سازمان بهزیستی کل کشور به صورت تسهیلات بانکی	قرارداد عاملیت منعقد شده، لیکن تسهیلاتی پرداخت نشده است.
۳	جزء (۳) بند (الف) تبصره (۱۸)	اختصاص ۵٪ از منابع این جزء به صورت تسهیلات بانکی جهت به‌روزرسانی تجهیزات کارگاهی دانشگاه فنی و حرفه‌ای، سازمان فنی و حرفه‌ای و هنرستان‌های آموزش و پرورش	تسهیلاتی پرداخت نشده است.

همچنین عملکرد تسهیلات اشتغال در اجرای تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور به شرح

جدول زیر است:

جدول شماره ۱۹) تسهیلات تکلیفی تبصره (۱۶) - مبالغ به میلیارد تومان				
ردیف	مأخذ قانونی	موضوع	تسهیلات	
			قانون	سهمیه تعیین شده
۱	جزء (۱) بند (ب)	طرح‌های اشتغال‌زایی کمیته امداد امام خمینی ^(۵) و سازمان بهزیستی	۱۳,۰۰۰	۱۳,۰۰۰
۲	جزء (۲) بند (ب)	اشتغال ایثارگران	۱,۰۰۰	۶۲۲
۳	جزء (۳) بند (ب)	بنیاد برکت	۳,۰۰۰	۱,۶۱۸
۴	جزء (۴) بند (ب)	بسیج سازندگی و سپاه	۵,۰۰۰	۸۸۴
۵	جزء (۵) بند (ب)	ایجاد اشتغال و توسعه فناوری	۲,۰۰۰	۱,۹۷۵
				۱۹۵,۹۴۴

جدول شماره ۱۹) تسهیلات تکلیفی تبصره (۱۶) - مبالغ به میلیارد تومان				
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	تسهیلات	
			تعداد تسهیلات پرداختی	مبلغ تسهیلات پرداختی
۶	جزء (۶) بند (ب)	ایجاد اشتغال (بنیاد مستضعفان)	۲,۰۰۰	۳۹۵
۷	جزء (۷) بند (ب)	اشتغال سربازان	۲,۰۰۰	۱۶
جمع			۲۸,۰۰۰	۱۶,۴۱۰
			۲۸,۰۰۰	۲۶۴,۹۳۹

اهم یافته‌های حسابرسی:

خلاصه نتایج بررسی‌های به‌عمل آمده مبتنی بر احکام تبصره‌های (۵)، (۱۶) و (۱۸) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، مواد (۴۶) و (۵۴) قانون برنامه ششم توسعه و مواد (۳۹)، (۵۴) و (۶۰) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور به شرح زیر می‌باشد:

۱) در سال اجرای قانون بودجه سال ۱۴۰۰ صرفاً ۳۲٪ از اعتبارات تخصیص یافته بابت تسهیلات موضوع تولید و اشتغال پرداخت گردیده است.

۲) مهلت مقرر قانونی شش ماهه در تصویب فهرست اولویت‌های صنعتی موضوع بند (الف) ماده (۴۶) قانون برنامه ششم توسعه (با اولویت صنایع معدنی) با تأخیر چند ساله در تیر ماه سال ۱۴۰۰ مطابق مصوبه شماره ۳۶۵۷۴/ت/۵۴۴۷۴- مورخ ۱۴۰۰/۴/۵ به تصویب هیأت وزیران رسیده است.

۳) برخلاف بند (ب) ماده (۴۶) قانون برنامه ششم توسعه، طرح جایگزینی محصولات کم‌بازده صنعتی و پرمصرف مانند خودروهای فرسوده (سالانه ۲۰٪ از سال دوم اجرای قانون برنامه با اعطای مشوق‌های مورد نیاز) صورت نگرفته است.

۴) موانع و محدودیت‌های رونق تولید و اشتغال عبارتند از:

- اشکالات و ایرادات موجود در فرآیند صدور مجوزهای قانونی توسط دستگاه‌های اجرایی متعدد
- عدم هماهنگی و همکاری برخی دستگاه‌های اجرایی در اجرای صحیح و به موقع تکالیف قانونی
- عدم تهیه و یا تأخیر در تهیه آیین‌نامه اجرایی مربوطه
- عدم تأمین به موقع ارز، مواد اولیه، تجهیزات و ماشین‌آلات وارداتی مورد نیاز تولید
- اقدامات حقوقی شبکه بانکی و دستگاه‌های اجرایی علیه واحدهای تولیدی دارای مطالبات تأیید

شده از دولت

با توجه به موارد فوق الذکر **پیشنهاد** می گردد :

- ۱- تنقیح قوانین و مقررات مرتبط با بخش تولید و اشتغال
- ۲- سیاست گذاری دولت در اجرای تخصیص کامل منابع اعتباری و تسهیلات لازم جهت تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی
- ۳- تسریع در پرداخت بدهی دولت به واحدهای تولیدی و صنعتی

۴-۳) مالیات و حقوق گمرکی

اهم تبصره‌ها:

جدول شماره ۲۰) احکام مرتبط با مالیات و حقوق گمرکی و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	جزء (۲) بند (ح) تبصره (۶)	استفاده صاحبان حرف و شاغل پزشکی و پیراپزشکی و شاغلین در کسب و کارهای حقوقی و خانواده از پایانه فروشگاهی	از تعداد ۲۱۱.۷۲۵ نفر مشمول، تعداد ۸۸.۴۶۳ نفر معادل ۴۲٪ مشمولین در سامانه مالیاتی ثبت نام نموده‌اند. لازم به ذکر است بر اساس گزارش تفریغ بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور تعداد افراد مشمول بالغ بر ۸۵,۷۱۱ نفر بوده که ۴۶,۵۰۵ نفر در سامانه ثبت نام کرده بودند. به این ترتیب از نظر تعداد مشمولین به میزان ۱۴۷٪ و تعداد ثبت نام کنندگان به میزان ۹۹٪ رشد داشته است.
۲	جزء (۱) بند (ط) تبصره (۶)	تعیین تکلیف مطالبات مالیاتی تا پایان سال ۱۳۹۹ و وصول حداقل ۳۰٪ مطالبات مذکور	از مبلغ ۲۴۵.۳۵۷ میلیارد تومان مطالبات مالیاتی، مبلغ ۸۸.۸۰۴ میلیارد تومان معادل ۳/۶٪ در سال ۱۴۰۰ وصول شده است.
۳	جزء (۲) بند (ط) تبصره (۶)	اعلام مالیات متعلق به مالکین خانه‌های خالی تا پایان دی ماه ۱۴۰۰ توسط سازمان امور مالیاتی	سازمان امور مالیاتی در تاریخ ۱۴۰۰/۱۰/۲۸ از طریق تارنمای سازمان و ارسال پیامک به مشمولین اطلاع‌رسانی نموده، لیکن تا پایان سال مبلغی توسط مالکین تعداد ۴۹۳.۳۲۹ واحد مسکونی خالی مشمول، پرداخت نشده است.
۴	بند (ش) تبصره (۶)	شمول مالیات بر خودروهای سواری و وانت دو کابین تحت مالکیت اشخاص با مجموع ارزش	صرفاً مبلغ ۲۱ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۰ وصول شده است.

جدول شماره ۲۰) احکام مرتبط با مالیات و حقوق گمرکی و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
		بیش از یک میلیارد تومان	
۵	بند (خ) تبصره (۶)	مالیات بر واحدهای مسکونی و باغ‌وبلاهای با ارزش ۱۰ میلیارد تومان و بیشتر	به علت عدم وجود بانک اطلاعاتی مناسب، صرفاً تعداد ۱۲۶۹۰ واحد مشمول حکم این بند شناسایی و ۱۳۷ میلیون تومان وصول شده است.
۶	جزء (۲) بند (ح) تبصره (۸)	اخذ حقوق ورودی از واردات گوشی‌های همراه با ارزش بیش از ۶۰۰ دلار	از تعداد ۱.۱۱۴.۸۵۹ مورد واردات تلفن همراه بالای ۶۰۰ دلار، مبلغ ۶۵۹ میلیارد تومان حقوق ورودی دریافت شده است.
۷	بند (ز) تبصره (۹)	اخذ مالیات از مؤسسات و بنگاه‌های زیرمجموعه نیروهای مسلح و ستاد اجرایی فرمان امام (ره)	در سال ۱۴۰۰، مبلغ ۱.۸۶۹ میلیارد تومان مالیات از واحدهای موضوع این بند، اخذ شده است.

اهم یافته‌های حسابرسی:

✓ عدم اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان مصوب سال ۱۳۹۹ و به تبع آن عدم پیش‌بینی ردیف درآمدی در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، منجر به عدم تحقق درآمد مالیاتی شده است. لذا تسریع در اجرایی نمودن این قانون در سال جاری، توصیه می‌گردد.

با توجه به حجم بالای معوقات مالیاتی پیشنهاد می‌گردد:

(۱) مقرر گردد فهرستی از معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی و گمرکی به همراه گزارشی از آثار اقتصادی و اجتماعی ناشی از اعمال آنها به مجلس ارائه گردد و مجلس نیز نسبت به ساماندهی آنها از جمله حذف، اصلاح و یا جایگزین اقدام نماید.

(۲) مقرر گردد در راستای سرعت بخشیدن به فرآیند رسیدگی به پرونده‌های مالیاتی، نظام دادرسی مالیاتی کشور مورد بازنگری و اصلاح قرار گیرد.

۳-۵) اوراق مالی اسلامی

اهم تبصره‌ها:

در سال ۱۴۰۰ جمعاً مبلغ ۲۰۲.۷۶۰ میلیارد تومان اسناد خزانه اسلامی و اوراق تسویه خزانه صادر شده که انتشار مبلغ ۱۵۵.۱۶۴ میلیارد تومان اوراق مالی اسلامی و اسناد تسویه خزانه حدود ۷۷٪ آن به استناد تبصره (۵) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و مبلغ ۴۷.۵۹۶ میلیارد تومان مابقی نیز به استناد مصوبات شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران قوا منتشر و به ذی نفعان واگذار شده است. مجموع اسناد منتشر شده حدود ۲۰٪ از حجم منابع عمومی محقق شده دولت را تشکیل می دهد. اطلاعات مربوط به اوراق و اسناد خزانه اسلامی پیش بینی شده و منتشره، به شرح جدول زیر می باشد:

جدول شماره ۲۱) ابزارهای تأمین مالی دولت - اوراق مالی اسلامی - مبالغ به میلیارد تومان				
ردیف	مأخذ قانونی	نوع	پیش بینی	منتشر شده
۱	بند (ب) تبصره (۵)	اسناد خزانه اسلامی	۶۵.۵۰۰	۲۹.۹۹۵
۲		اوراق مرابحه		۳۳.۶۳۲
۳		اوراق سلف		۱.۴۵۷
۴	بند (و) تبصره (۵)	اسناد خزانه اسلامی	۵۰.۰۰۰	۵۰.۰۰۰
۵	بند (ز) تبصره (۵)	اسناد تسویه خزانه	*	۲۳.۷۹۹
۵	بند (ح) تبصره (۵)	اوراق سلف	۱۰.۰۰۰	۹.۴۲۹
۶	بند (ع) تبصره (۵)	اسناد خزانه اسلامی	۲.۰۰۰	۲.۰۰۰
۷	بند (خ) تبصره (۵)	اسناد خزانه اسلامی	۱.۰۰۰	۹۵۰
۸	بند (ذ) تبصره (۵)	اسناد خزانه اسلامی	۲.۰۰۰	۱.۹۰۰
۹	بند (غ) تبصره (۵)	اسناد خزانه اسلامی	۲.۰۰۰	۲.۰۰۰
-	جمع اوراق منتشر شده بر اساس قانون بودجه سال ۱۴۰۰			
-	مصوبات جلسه شورای عالی هماهنگی اقتصادی			
-	جمع			
-			۱۳۲.۵۰۰	۱۵۵.۱۶۴
-			۵۰.۰۰۰	۴۷.۵۹۶
-				۲۰۲.۷۶۰

*در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور از محل انتشار اسناد تسویه خزانه مبلغ یک (۱) میلیون ریال به صورت درآمد-هزینه (ردیف درآمدی (۳۱۰۱۰۶) و ردیف اعتباری (۴۱-۵۳۰۰۰۰)) پیش بینی شده که عملکرد آن بالغ بر ۲۳,۷۹۹ میلیارد تومان بوده است.

مطابق گزارش های وزارت امور اقتصادی و دارایی به مجلس شورای اسلامی، شاخص نسبت بدهی دولت به تولید ناخالص داخلی، موضوع ماده (۸) قانون برنامه ششم، رعایت شده است.

اهم یافته های حسابرسی:

✓ طی سال های ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۰ بالغ بر ۶۱۶,۰۰۰ میلیارد تومان اوراق مالی اسلامی منتشر شده که ۷۹٪ آن فروش رفته و واگذار شده که حدود ۵۰٪ آن به صورت نقدی به حساب خزانه واریز شده است. لازم به ذکر است حداقل ۴۶٪ از این اوراق برای اجرای طرح های تملک دارایی های سرمایه ای به مصرف رسیده است.

✓ مبالغ مورد نیاز برای تسویه تعهدات اوراق منتشره تا پایان سال ۱۴۰۰ با تضمین دولت برای سال های آتی، به مبلغ ۵۲۱,۷۰۳ میلیارد تومان شامل مبلغ ۴۴۰,۳۵۰ میلیارد تومان بابت اصل و مبلغ ۸۱,۳۵۳ میلیارد تومان بابت سود است.

۳-۶) خصوصی سازی و واگذاری اموال مازاد

اهم تبصره‌ها:

جدول شماره ۲۲) احکام مرتبط با خصوصی سازی و واگذاری اموال مازاد و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	بند (الف) تبصره (۲)	واگذاری بنگاه‌های دولتی، واگذاری تمام یا بخشی از سهام و دارایی‌های دولتی	تعداد ۱۰ شرکت در قالب ۱۲ آگهی در بورس اوراق بهادار یا فرابورس ایران عرضه شده، لیکن هیچ کدام واگذار نگردیده است.
۲	بند (د) تبصره (۲)	تأمین مبلغ ۱۰۰۰۰ میلیارد تومان از بدهی ناشی از عدم اجرای بند (۲) ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی از سال ۱۳۸۷ تا زمان تصویب قانون بودجه سال ۱۴۰۰، از طریق فروش سهام و دارایی‌های مالی و مصرف آن به منظور حمایت از بخش تعاون در قالب افزایش سرمایه بانک تعاون	هیچ اقدامی در این خصوص انجام نشده است.
۳	بند (ط) تبصره (۲)	واگذاری بنگاه‌ها، سهام و سهم‌الشرکه، برای ایجاد طرح‌های زیربنایی با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته و واگذاری اموال، املاک و دارایی‌های دولت برای تکمیل و اجرای طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تا سقف ۳۰۰۰۰ میلیارد تومان	هیچ اقدامی در این خصوص انجام نشده است.
۴	جزء (۱) بند (د) تبصره (۱۲)	مولدسازی دارایی‌های دولت در اختیار دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون خدمات مدیریت کشوری تا سقف ۲۰۰۰۰ میلیارد تومان با استفاده از انتشار اوراق مالی اسلامی خارج از سقف اوراق مالی اسلامی	صرفاً تعداد ۶ فقره پیشنهاد مولدسازی ارائه گردیده که ۳ فقره آن مصوب گردیده، لیکن در هیچ یک، فرآیند مربوط تکمیل نشده و منجر به وصول نشده است.
۵	جزء (۲) بند (د) تبصره (۱۲)	فروش اموال و دارایی‌های منقول و غیرمنقول و حقوق مالی مازاد دولت بدون رعایت تشریفات مربوط از طریق حراج عمومی در بورس املاک و مسکن و یا از طریق مزایده عمومی توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی، تا سقف ۱۷۶۰۰ میلیارد تومان	مبلغ ۹۲۱ میلیارد تومان از اموال منقول و غیرمنقول به فروش رفته و به حساب خزانه واريز شده است.

اهم یافته‌های حسابرسی:

- ✓ میزان واگذاری سهام شرکت‌های دولتی به تفکیک نوع واگذاری نشان می‌دهد که طی دوره زمانی ۱۳۸۵ لغایت ۱۴۰۰ بالغ بر ۲۶۴,۷۴۲ میلیارد تومان سهام دولتی واگذار شده که حدود ۵۸٪ واگذاری‌ها از طریق بازار بورس انجام شده است. شایان ذکر است در این مدت حدود ۹۲٪ واگذاری‌ها به روش بلوکی عرضه شده است.
- ✓ عملکرد تعداد ۶۶ شرکت واگذار شده بر اساس ۳ معیار و ۱۱ شاخص تعیین شده، قبل و بعد از واگذاری، مورد ارزیابی قرار گرفته که نتایج عبارتند از:
 - ❖ پس از واگذاری، سطح اشتغال در ۴۳ بنگاه واگذار شده کاهش نیافته است.
 - ❖ پس از واگذاری، حدود ۵۰٪ شرکت‌های مورد بررسی (۳۲ شرکت)، باثبات یا افزایش معیار بازدهی مواجه شده‌اند.
 - ❖ پس از واگذاری، بهره‌وری حدود ۵۴٪ شرکت‌های مورد بررسی (۳۶ شرکت)، نیز ثبات داشته و یا افزایش یافته است.
 - ❖ پس از واگذاری، بالغ بر ۵۳٪ شرکت‌ها (۳۵ مورد) با حفظ یا افزایش سرمایه‌گذاری و توسعه فعالیت مواجه بوده‌اند.
 - ❖ نتایج بررسی معیار سرمایه‌گذاری و توسعه فعالیت و شاخص‌هایی مانند «افزایش سرمایه از محل آورده نقدی» و «مالیات پرداختنی»، حاکی از آن است که تعداد معدودی از شرکت‌های واگذار شده دارای روند صعودی بوده‌اند.
 - ❖ بر اساس نتایج گزارش، عملکرد شرکت‌های مورد بررسی تعداد معدودی در وضعیت مطلوبی قرار داشته و عمده علل آن به ضعف در نظارت بر عملکرد آنها در دوران پس از واگذاری توسط سازمان خصوصی‌سازی بر می‌گردد که بخش اعظمی از ضعف نظارت مربوط به قوانین و مقررات موجود ناظر بر پویایی نظارت بر عملکرد شرکت‌های واگذار شده می‌باشد؛ لذا اصلاح قوانین و مقررات در این زمینه ضروری است.
- ✓ بر اساس مفاد تبصره (۲) بند (ج) ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، بنگاه‌ها و فعالیت‌های اقتصادی چهار حوزه سلامت، آموزش، تحقیقات و فرهنگ مشمول قانون مذکور نبوده و

هرگونه توسعه توسط بخش های دولتی و غیردولتی و هرگونه واگذاری به بخش غیردولتی در حوزه های یادشده، طبق لایحه ای که می بایست ظرف مدت یک سال پس از ابلاغ قانون موصوف به تصویب مجلس شورای اسلامی می رسید، انجام گیرد. از آن جا که هنوز این لایحه تدوین و تصویب نشده است، لذا بخش قابل توجهی از فعالیت های اقتصادی دولت در این حوزه ها بلا تکلیف مانده است.

✓ بر اساس ماده (۱۹) قانون اجرای سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و مواد (۵) و (۷) آئین نامه اجرایی روش های واگذاری مصوب ۱۳۸۸/۹/۱۴ هیأت محترم وزیران و همچنین وجود دستورالعمل اجرایی واگذاری حقوق بهره برداری بنگاه های قابل واگذاری به روش پیمان مدیریت و تعیین اختیارات و تعهدات طرفین پیمان مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۵ هیأت واگذاری، سایر روش های واگذاری شامل اجاره به شرط تملیک و واگذاری مدیریت (اجاره، پیمانکاری عمومی و پیمان مدیریت) نیز پیش بینی گردیده که تاکنون از روش های مذکور در واگذاری ها، استفاده نشده است.

۷-۳) بهداشت و درمان

اهم تبصره ها

جدول شماره ۲۳) احکام مرتبط با بهداشت و درمان و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	بند (الف) تبصره (۱۷)	تحت پوشش قرار دادن اقشار مختلف در بیمه پایه براساس آزمون وسع و کاهش سهم پرداخت بیمه شدگان	مبلغ ۲۷.۷۰۷ میلیارد تومان توسط دولت به سازمان بیمه سلامت ایران جهت تحت پوشش رایگان قرار دادن حدود ۳۴ میلیون نفر از افراد فاقد بیمه پایه پرداخت شده است.
۲	بند (ج) تبصره (۱۷)	ارسال برخط اطلاعات بیمه شدگان و به روزرسانی پایگاه مربوط و استفاده از ابزارهای الکترونیک به جای دفترچه	برخی صندوق ها و سازمان های بیمه گر پایه از جمله بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک ملی ایران، بانک سپه، بانک صنعت و معدن، بانک توسعه صادرات، بانک توسعه تعاون، بانک کشاورزی، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، سازمان بنادر و دریانوردی، صندوق حمایت و بازنشستگی آینده ساز، سازمان بازنشستگی شهرداری تهران و شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران نسبت به ارسال اطلاعات بیمه شدگان خود به پایگاه اطلاعات بیمه شدگان درمان کشور و به روزرسانی آن به صورت مستمر اقدام

جدول شماره ۲۳) احکام مرتبط با بهداشت و درمان و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ

ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
			نموده‌اند. در سال ۱۴۰۰، سازمان بیمه سلامت، تعداد ۱.۴۲۷.۸۵۸ مورد هم‌پوشانی بیمه‌ای را شناسایی و نسبت به رفع آن مطابق تقاضای افراد اقدام نموده است. سازمان بیمه سلامت ایرانیان و سازمان تامین اجتماعی، با جایگزینی ابزارهای الکترونیک نسبت به حذف دفترچه اقدام نموده‌اند.
۳	بند (هـ) تبصره (۱۷)	واریز مبالغ حاصل از خرید و فروش دارو به حساب جداگانه و مصرف آن صرفاً جهت خرید دارو و تجهیزات پزشکی	در سال ۱۴۰۰، کلیه دانشگاه‌های علوم پزشکی به استثناء تعداد ۳ دانشگاه نسبت به افتتاح حساب جداگانه اقدام نموده‌اند و تعداد ۱۱ دانشگاه مبالغ دریافتی را صرف خرید دارو تجهیزات پزشکی نموده‌اند.
۴	جزء (۱) بند (ز) تبصره (۱۷)	ارائه هرگونه دارو و تجهیزات پزشکی توسط داروخانه‌ها و مراکز صرفاً با استعلام و احراز اصالت	سامانه پایش (کنترل) اصالت و رهگیری دارو در سازمان غذا و دارو تکمیل نشده و کد اصالت صرفاً برای تعداد ۶۱۵ قلم فرآورده دارویی از تعداد ۳.۵۶۱ قلم داروی همگانی (ژنریک) فهرست رسمی دارویی کشور و تعداد ۳۶ قلم تجهیزات و ملزومات پزشکی در سامانه مذکور ایجاد شده و بخش قابل توجهی از هزینه‌های فوق بدون استعلام و احراز اصالت توسط سازمان‌های بیمه‌گر پایه، پرداخت گردیده است.
۵	بند (ح) تبصره (۱۷)	تامین هزینه‌های درمان ناباروری	از مبلغ ۳۸۶ میلیارد تومان مصوب جهت اجرای حکم این بند، مبلغ ۲۹۶ میلیارد تومان پرداخت شده که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مبلغ ۱۱۶ میلیارد تومان را به سال بعد منتقل نموده و الباقی را به ۴۴ دانشگاه علوم پزشکی سراسر کشور ابلاغ نموده است. ۱۷ دانشگاه وجوه دریافتی را مصرف نموده و به سال بعد منتقل نموده‌اند و مابقی دانشگاه‌ها مبلغ ۱۱۵ میلیارد تومان را صرف موارد درمان ناباروری نموده‌اند. برخلاف مصوبات کارگروه این بند، منابع مرتبط با حساب «حمایت از هزینه‌های درمان ناباروری» در اختیار سازمان‌های بیمه‌گر پایه قرار نگرفته و اعتبارات حساب مذکور توسط وزارت بهداشت به دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور ابلاغ گردیده است.
۶	جزء (۷) بند (ک) تبصره	بیمه نمودن کلیه افراد فاقد پوشش بیمه‌ای از طریق سازمان بیمه	به علت فقدان راهکار و ابزار لازم برای شناسایی تمام افراد مشمول، امکان انجام صد درصدی حکم فراهم نشده و صرفاً

جدول شماره ۲۳) احکام مرتبط با بهداشت و درمان و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
	(۱۷)	سلامت با رعایت آزمون وسع در شش ماهه اول سال توسط دولت	تعداد ۷۸۸.۹۰۱ نفر بدون انجام آزمون وسع تحت پوشش بیمه قرار گرفته‌اند. بر اساس اعلام سازمان بیمه سلامت در پایان سال ۱۴۰۰ حدود ۸ میلیون نفر فاقد پوشش بیمه بوده‌اند.
۷	جزء (۸) بند (ک) تبصره (۱۷)	پوشش بیمه‌ای داروهای موجود در نظام دارویی کشور با اولویت داروهای تولید داخل	در سال ۱۴۰۰، از مجموع ۳,۵۶۱ قلم دارویی کشور صرفاً ۲,۲۱۳ قلم معادل ۶۲٪ در فهرست دارویی تحت پوشش بیمه‌ای قرار گرفته است.

اهم یافته‌های حسابرسی:

✓ طرح نسخه‌نویسی و نسخه‌پیچی الکترونیکی در سال ۱۴۰۰ به طور کامل اجرا نشده و همچنین بسترسازی لازم توسط سازمان نظام پزشکی کشور جهت پیاده‌سازی و اجرایی شدن امضای الکترونیک صورت پذیرفته است.

✓ سامانه پرونده الکترونیکی سلامت ایرانیان صرفاً در سطح سرپایی ایجاد گردیده و در سطوح دیگر توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی عملیاتی نگردیده و خدمات الکترونیک سلامت به طور کامل از طریق سامانه مذکور در اختیار ارائه‌دهندگان خدمات قرار نگرفته است.

✓ در فراخوان‌های فوریتی سازمان غذا و دارو، برخی از داروها و ملزومات پزشکی با تاریخ‌های مصرف کوتاه، وارد کشور گردیده است که باید در این مهم در سال ۱۴۰۱ دقت لازم به عمل آید.

✓ مواد اولیه وارداتی مورد نیاز صنعت دارو با استفاده از ارز ترجیحی عمدتاً بدون قیمت‌گذاری ارزی وارد کشور و ترخیص شده‌اند. برخی مواد اولیه وارداتی دارو دارای کاربرد دو گانه بوده و در صنعت دارو مشمول نرخ ارز ترجیحی و در سایر صنایع با نرخ ارز آزاد تأمین می‌گردد که این امر موجب واردات بیش از نیاز صنعت دارو و مصرف آن در سایر صنایع می‌گردد. علی‌رغم اهمیت موضوع و اختصاص منابع ارزی قابل توجه به واردات مواد اولیه دارویی، در سال ۱۴۰۰ سازمان غذا و دارو در ارتباط با کشف قیمت ارزی مواد اولیه، اقدامی ننموده است.

✓ مبلغ ۱۰۰ میلیارد تومان منابع دریافتی از سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها جهت خدمت‌رسانی به افراد دارای معلولیت، تاکنون در راستای اهداف مقرر به مصرف نرسیده و در حساب‌های سازمان بیمه سلامت ایران رسوب شده است.

✓ در سال ۱۴۰۰ از مبلغ ۱۵۰۰۰ میلیارد تومان وصولی و واریزی به حساب‌های خزانه‌داری کل کشور از محل یک واحد درصد سهم سلامت و بهداشت از مالیات بر ارزش افزوده، صرفاً مبلغ ۳,۴۳۷ میلیارد تومان، معادل ۲۳٪، توسط سازمان برنامه و بودجه کشور به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تخصیص یافته که مبین عدم تحقق اهداف مقنن در ماده (۳۷) قانون الحاق (۲) می‌باشد.

با توجه به موارد فوق **پیشنهاد** می‌گردد:

۱- اعتبارات بخش بهداشت و درمان دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور از شمول ماده (۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مستثنی گردیده و با انتصاب ذیحساب، بر نحوه مصرف اعتبارات فوق نظارت و گزارش‌های دوره‌ای منظم ارائه گردد.

۲- اعتبارات مورد نیاز جهت اجرایی شدن حکم جزء (۱) بند (ص) تبصره (۱) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، موضوع پرداخت مابه‌التفاوت ارزش ترجیحی واردات دارو و تجهیزات مصرفی پزشکی به سازمان‌های بیمه‌گر پایه، به صورت کامل پادار و در تمامی ابعاد آن از جمله حوزه تجهیزات و ملزومات پزشکی در اختیار سازمان‌های بیمه‌گر پایه قرار گیرد.

۸-۳) آمایش سرزمین

اهم تبصره‌ها :

جدول شماره ۲۴) احکام مرتبط با آمایش سرزمین و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	مأخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	جزء (۲) بند (الف) تبصره (۴)	مجاز به بانک‌ها نسبت به مشارکت و یا اعطای تسهیلات به طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی سازمان‌های توسعه‌ای بخش‌های صنعت، معدن، آب و برق با مشارکت حداقل (۵۱٪) بخش خصوصی و تعاونی بر اساس مزیت‌های منطقه‌ای و آمایش سرزمین	سازمان‌های توسعه‌ای اعلام نموده‌اند، فاقد چنین طرح‌هایی بوده‌اند.
۲	بند (ی) تبصره (۹)	مستثنی بودن درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی، پارک‌های علم و فناوری، مراکز فنی و حرفه‌ای و جهاددانشگاهی از شمول حکم اعتبارات موضوع قانون استفاده متوازن از امکانات کشور	اعتبارات اختصاصی تعداد ۵ دانشگاه و پژوهشگاه مغایر با حکم این بند، کاهش یافته است.
۳	بند (ل) تبصره	اختصاص اعتبارات کسرشده از نیروهای مسلح	سازمان برنامه و بودجه مبلغ ۶,۰۲۲ میلیارد

جدول شماره ۲۴) احکام مرتبط با آمایش سرزمین و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ

ردیف	مأخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
	(۹)	به استناد قانون استفاده متوازن از امکانات کشور، به خودشان، بابت توسعه و تقویت نیروهای مسلح در مناطق محروم	تومان از اعتبارات نیروهای مسلح را به استناد قانون استفاده متوازن از امکانات کشور کسر نموده، لیکن در سال ۱۴۰۰ کل اعتبارات کسر شده را به دستگاه‌های ذی‌ربط اختصاص نداده و تخصیصی بابت اعتبارات اختصاص یافته صادر نموده است.
۴	بند (ط) تبصره (۲۰)	اختصاص (۲۰٪) از اعتبارات متوازن‌سازی مناطق کم‌برخوردار برای اجرای طرح‌های بسیج سازندگی، قرارگاه مرکزی و جهاد سازندگی و محرومیت‌زدایی سپاه و ساخت مسجد و حوزه‌های علمیه در همان مناطق	اعتبار موضوع این بند در ۴ استان به کلی اختصاص داده نشده و در ۱۳ استان کمتر از سهم مقرر در این بند اختصاص یافته است.

اهم یافته‌ها:

✓ سند ملی آمایش سرزمین و اسناد استانی در سال چهارم برنامه ششم توسعه در اسفند ماه ۱۳۹۹، با چهار سال تأخیر و خارج از مهلت مقرر، مصوب و ابلاغ گردید. علی‌رغم تکلیف دستگاه‌های اجرایی مستند به مفاد مواد (۶) الی (۱۶) سند مذکور به فراهم نمودن الزامات تحقق و اجرایی شدن سند ظرف یکسال پس از تصویب آن، بررسی‌ها حاکی است این مهم تا پایان سال ۱۴۰۰ محقق نگردیده است.

✓ «تعداد ردیف دارای پیش‌بینی استانی به کل ردیف‌های درآمدی» در سال ابتدای برنامه ششم توسعه کشور (سال ۱۳۹۶) برابر ۲۴٪ بوده که این نسبت در سال ۱۴۰۰ به ۲۲٪ کاهش یافته است.

✓ «سهم درآمد استانی به کل منابع بودجه عمومی دولت» در سال ۱۳۹۶ معادل ۲۱/۵٪ بوده که در سال ۱۴۰۰ به ۱۸/۶٪ کاهش یافته است.

✓ در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ میزان درآمدها و مصارف استانی به ترتیب ۲۵۵.۹۳۹ میلیارد تومان و ۵۵.۳۲۵ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است. نسبت درآمدها به مصارف استان به میزان ۴/۶ برابر، حاکی از تمرکزگرایی در فرآیند تدوین بودجه است.

✓ اختیار شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان در خصوص توزیع «بودجه کلان استان»، «اعتبارات موضوع قانون استفاده متوازن از امکانات کشور- استانی» و «ردیف‌های متفرقه استانی» حدود ۴٪ مصارف بودجه عمومی دولت بوده است.

✓ از مجموع اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای کشور حدود ۲۵/۲٪ بابت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی و اعتبارات موضوع قانون استفاده متوازن از امکانات و ردیف‌های متفرقه استانی، اختصاص یافته و توزیع آن در

شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان انجام می‌پذیرد که این موضوع به معنای عدم تحقق اهداف قانون برنامه ششم توسعه (اختصاص ۳۰٪ از اعتبارات تملک به استان‌ها) و وجود رویکرد تمرکزگرایی در بودجه می‌باشد. ✓ نسبت مجموع اعتبارات استانها (هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) موضوع جدول (۱۰) قانون بودجه به درآمدهای استانی که اصطلاحاً «ضریب بازگشت» نامیده می‌شود، برای تعداد ۱۱ استان بیش از ۱۰۰٪ و برای تعداد ۲۰ استان کشور کمتر از ۱۰۰٪ بوده است. لذا ضرورت دارد تناسب بین درآمد-هزینه استان‌ها و مولد شدن استان‌ها مورد توجه قرار گیرد.

✓ در سال ۱۴۰۰ مبلغ ۱۷۰,۵۲۶ میلیارد تومان به صورت ابلاغ اعتبار در اختیار دستگاه‌های اجرایی استانی قرار گرفته که ۴۰,۴۳۸ میلیارد تومان (معادل ۲۳/۷٪) آن به اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مبلغ ۱۳۰,۰۸۷ میلیارد تومان (معادل ۷۶/۳٪) به اعتبارات هزینه‌ای اختصاص یافته است. مبلغ ۱۷,۱۹۷ میلیارد تومان (معادل ۱۰٪) از این مبلغ به علت ابلاغ اعتبار در روزهای پایانی سال، به سال مالی بعد منتقل شده است.

✓ در سال ۱۴۰۰ از سهم ۳٪ اعتبارات نفت و گاز حدود ۲۷٪ به دستگاه‌ها و پروژه‌های متعدد استانی اختصاص یافته که این اعتبارات جنبه پوششی برای جبران کسری اعتبارات استانی در خصوص پروژه‌های مختلف در دستگاه‌های اجرایی دارد.

به منظور تمرکززدایی از طریق اجرای نظام درآمد-هزینه ضروری است اصلاحاتی در ساختار بودجه سنواتی انجام شود بدین منظور پیشنهاد می‌گردد:

۱- ردیف‌های درآمدی استانی فاقد وصولی سنوات قبل مورد بازنگری قرار گرفته و در خصوص درج آن در قوانین بودجه سنواتی، تصمیم واحدی اتخاذ گردد.

۲- برخی از درآمدهای وصولی توسط دستگاه‌های اجرایی سطح استان‌ها به صورت ملی پیش‌بینی گردیده لذا ضروری است در ماهیت درآمدها بازنگری انجام شود و به عنوان بخشی از درآمدهای استانی لحاظ گردند.

۳- با ایجاد کارگروه تخصصی ویژه بررسی درآمدهای استان به تفکیک منبع در دستگاه‌های اجرایی وصول‌کننده، نسبت به ارزیابی صحیح از وضعیت درآمدهای هر منبع، راه‌های ارتقاء و افزایش درآمدهای پایدار و نهایتاً پیش‌بینی صحیح و کارشناسی دقیق درآمد اقدام تا با هدف‌گذاری صحیح در پیش‌بینی درآمدهای استان‌ها، تدابیر لازم نسبت به تحلیل کارشناسانه در خصوص درآمدهای تحقق‌نیافته مربوط، اتخاذ گردد و در صورت صلاحدید اصلاحات لازم صورت پذیرد.

۴- مبلغ تعیین‌شده برای تعرفه برخی از خدمات با در نظر گرفتن شرایط اقتصادی کشور (نرخ تورم) و زمان وصول درآمد بسیار ناچیز است، لذا می‌بایست مورد بازنگری قرار گیرد.

۵- اعتبارات سهم ۳٪ نفت و گاز و قانون استفاده متوازن از امکانات کشور جهت اجرای پروژه‌های مهم و کلان استان با اولویت اتمام پروژه در سال اجرای بودجه اختصاص داده شود.

۶- بازنگری در فهرست مناطق محروم و توسعه‌نیافته با در نظر گرفتن همه جنبه‌های توسعه پایدار و مسائل آمایش سرزمین.

۷- به منظور اثربخشی بیشتر اعتبارات سهم ۳٪ نفت و گاز و قانون استفاده متوازن از امکانات کشور می‌بایست شاخص‌های ارزیابی اعتبارات مذکور برای استانها و شهرستانها در طول سال‌های برنامه‌های توسعه کشور مشخص گردد.

۸- توزیع استانی اعتبارات متمرکز اعم از ابلاغ اعتبار یا تنخواه گردان با رعایت شاخص‌های آمایش سرزمین صورت گیرد. یکی از آسیب‌های نظام بودجه، عدم انجام هماهنگی شورای برنامه‌ریزی و توسعه به‌عنوان متولی توسعه استان با وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های ملی به‌عنوان متولی توسعه بخش، در اختصاص اعتبار است. در عمل دستگاه‌های ملی در ابلاغ و تخصیص اعتبارات تنخواه و ابلاغی در راستای ارتقاء شاخص‌های بخش و رفع عدم تعادل‌های منطقه‌ای، اقدام نموده و اساساً توجهی به این موضوع ننموده‌اند.

جدول شماره ۲۵) اعتبارات دستگاهها (شامل دانشگاهها) و بودجه شرکت‌های مستقر در استان - مبالغ به میلیارد تومان

مصارف بودجه کل استانی (جمع اعتبار مصرف شده دستگاه‌ها و عملکرد مصارف شرکتها)	منابع بودجه کل استانی (جمع اعتبار دستگاهها و عملکرد منابع شرکتها)	بودجه شرکت‌های استانی				اعتبارات دستگاه‌های اجرایی مستقر در استان‌ها				
		کل مصارف		کل منابع		اعتبار مصرف شده	دریافتی از محل اعتبارات تخصیص یافته	تخصیص	اعتبار	استان
		عملکرد	پیش‌بینی	عملکرد	پیش‌بینی					
۲۰۶,۴۲۹	۲۰۸,۱۲۷	۲۰,۱۲۰۹	۱۵۶,۴۵۰	۲۰,۱۲۰۹	۱۵۶,۴۶۸	۵,۲۲۰	۶,۳۵۲	۶,۲۵۶	۶,۹۱۹	مرکزی
۱۲,۹۲۵	۱۶,۸۵۶	۳,۳۹۵	۳,۰۴۹	۳,۳۹۵	۳,۰۴۹	۹,۵۳۱	۱۱,۹۷۲	۱۱,۹۸۱	۱۳,۴۶۲	گیلان
۲۰,۲۷۳	۲۴,۸۴۷	۶,۷۳۰	۶,۰۵۸	۶,۷۳۰	۵,۹۱۳	۱۳,۶۴۲	۱۶,۵۰۴	۱۶,۶۰۲	۱۸,۱۱۷	مازندران
۱۸,۸۴۰	۲۸,۲۵۸	۱۰,۰۱۰	۱۲,۴۸۸	۱۰,۰۱۰	۱۲,۶۳۳	۸,۸۳۱	۱۶,۶۵۲	۱۶,۷۱۶	۱۸,۴۴۸	آذربایجان شرقی
۱۳,۶۴۵	۱۷,۸۸۹	۲,۰۲۵	۲,۱۲۱	۲,۰۲۵	۲,۱۲۹	۱۱,۶۲۰	۱۴,۰۷۵	۱۴,۰۸۸	۱۵,۸۶۴	آذربایجان غربی
۱۳,۹۰۲	۱۷,۶۸۵	۴,۷۱۵	۵,۷۶۴	۴,۷۱۵	۵,۷۷۴	۹,۱۸۷	۱۱,۳۴۲	۱۱,۵۶۲	۱۲,۹۷۱	کرمانشاه
۳۰,۰۴۳	۳۱۱,۶۸۵	۲۸۰,۱۲۵	۳۷۱,۵۵۱	۲۸۰,۱۲۵	۳۷۱,۶۸۷	۱۹,۹۱۸	۲۵,۳۵۴	۲۵,۳۸۵	۳۱,۵۶۰	خوزستان
۳۱,۴۹۴	۳۸,۴۱۲	۱۰,۶۷۹	۱۲,۳۷۳	۱۰,۶۷۹	۱۲,۴۳۲	۲۰,۸۱۵	۲۴,۷۱۲	۲۴,۷۴۱	۲۷,۷۳۳	فارس
۲۰,۴۹۲	۲۶,۶۱۷	۷,۵۹۲	۵,۵۷۴	۷,۵۹۲	۵,۶۲۰	۱۲,۹۰۰	۱۶,۴۴۶	۱۶,۴۴۶	۱۹,۰۲۵	کرمان
۳۲,۱۲۶	۳۹,۶۲۷	۱۱,۱۹۸	۹,۲۸۰	۱۱,۱۹۸	۹,۲۸۰	۲۰,۹۲۸	۲۴,۸۲۰	۲۴,۸۳۷	۲۸,۴۲۸	خراسان رضوی
۳۰,۳۰۸	۳۵,۴۶۶	۱۳,۳۴۲	۱۱,۲۵۶	۱۳,۳۴۲	۱۱,۲۵۷	۱۶,۹۶۶	۲۰,۳۴۵	۲۰,۳۸۸	۲۲,۱۲۴	اصفهان
۱۷,۷۸۷	۲۲,۸۲۹	۹,۵۴۷	۵,۸۱۶	۹,۵۴۷	۵,۸۲۳	۸,۳۴۱	۱۱,۴۰۸	۱۱,۵۴۰	۱۳,۳۸۲	هرمزگان
۱۵,۱۶۷	۲۳,۳۱۰	۲,۳۱۴	۳,۹۶۱	۲,۳۱۴	۳,۹۹۱	۱۲,۹۵۳	۱۷,۹۱۳	۱۷,۹۵۳	۲۱,۰۹۶	سیستان و بلوچستان
۵,۹۱۹	۱۱,۲۳۲	۹۲۴	۱,۰۷۰	۹۲۴	۱,۰۹۵	۴,۹۸۵	۸,۹۴۳	۸,۹۴۸	۱۰,۳۹۸	کردستان
۹,۱۳۳	۱۱,۱۶۹	۱,۷۶۲	۱,۴۰۱	۱,۷۶۲	۱,۴۰۵	۷,۳۷۰	۸,۷۰۶	۸,۷۴۴	۹,۴۰۶	همدان
۹,۷۷۴	۱۲,۶۵۷	۱,۳۹۷	۱,۱۶۴	۱,۳۹۷	۱,۱۶۸	۸,۴۷۷	۱۰,۱۹۱	۱۰,۱۹۵	۱۱,۳۶۴	لرستان
۵,۴۵۳	۷,۳۱۰	۱,۱۳۳	۱,۱۰۵	۱,۱۳۳	۱,۱۰۵	۴,۳۲۰	۵,۴۰۶	۵,۴۲۱	۶,۱۷۷	ایلام
۵,۳۶۲	۹,۳۴۷	۲,۴۸۳	۲,۳۹۴	۲,۴۸۳	۲,۳۴۱	۲,۸۱۹	۶,۳۵۱	۶,۳۵۷	۶,۸۶۴	زنجان
۷,۱۷۱	۹,۷۱۱	۱,۹۸۴	۱,۲۸۸	۱,۹۸۴	۱,۲۹۴	۵,۱۸۷	۶,۷۷۴	۶,۷۷۹	۷,۲۷۷	چهارمحال و بختیاری
۶,۹۳۳	۱۱,۰۴۰	۳,۸۰۷	۳,۸۶۴	۳,۸۰۷	۳,۸۶۹	۳,۱۱۶	۶,۲۲۵	۶,۲۴۵	۷,۲۳۴	کهگیلویه و بویراحمد
۵,۶۰۰	۷,۴۶۹	۱,۳۶۷	۱,۱۶۷	۱,۳۶۷	۱,۷۷۲	۴,۳۳۲	۵,۵۲۲	۵,۵۶۳	۶,۱۰۲	سمنان
۹,۰۳۹	۱۱,۳۹۳	۳,۴۹۰	۳,۶۶۹	۳,۴۹۰	۳,۶۶۶	۵,۵۴۹	۷,۰۸۹	۷,۰۹۳	۷,۹۰۳	یزد
۳۳,۹۹۰	۳۷,۱۵۵	۲۸,۸۲۸	۱۹,۶۹۵	۲۸,۸۲۸	۱۹,۵۲۲	۵,۱۶۲	۶,۹۴۹	۶,۹۵۸	۸,۳۲۶	یوشهر
۵۷,۸۶۳	۶۷,۵۸۰	۱۴,۳۶۹	۲۰,۵۳۰	۱۴,۳۶۹	۲۰,۵۲۲	۴۳,۴۹۴	۴۹,۵۵۷	۴۹,۷۰۷	۵۳,۳۱۱	تهران
۹,۱۸۱	۱۱,۸۵۱	۳,۱۰۹	۲,۰۶۴	۳,۱۰۹	۲,۰۶۴	۶,۰۷۲	۸,۰۱۸	۸,۰۶۱	۸,۴۴۲	اردبیل
۷,۴۲۲	۹,۹۸۵	۱,۱۳۵	۱,۰۶۱	۱,۱۳۵	۱,۰۶۱	۶,۳۳۷	۸,۳۵۴	۸,۳۵۴	۸,۸۵۰	قم
۶,۹۱۶	۸,۶۱۶	۲,۳۱۵	۲,۰۴۹	۲,۳۱۵	۲,۰۴۷	۴,۶۰۱	۵,۵۸۷	۵,۷۴۷	۶,۳۰۰	قزوین

جدول شماره ۲۵) اعتبارات دستگاهها (شامل دانشگاهها) و بودجه شرکتهای مستقر در استان - مبالغ به میلیارد تومان

استان	اعتبار	تخصیص	محل اعتبارات تخصیص یافته	اعتبار مصرف شده	بودجه شرکتهای استانی				مصارف بودجه کل استانها (جمع اعتبار مصرف شده و عملکرد دستگاهها و عملکرد مصارف شرکتهای)
					کل منابع		کل مصارف		
					پیش بینی	عملکرد	پیش بینی	عملکرد	
گلستان	۱۰,۷۲۸	۹,۸۷۰	۹,۸۶۷	۷,۷۸۹	۱,۱۶۹	۱,۰۷۹	۱,۱۶۶	۱۱,۸۰۷	۸,۸۶۸
خراسان شمالی	۶,۲۰۷	۵,۴۷۲	۵,۴۷۰	۴,۳۱۰	۷,۱۸۴	۱۱,۳۶۵	۷,۱۸۴	۱۷,۵۷۳	۱۵,۶۷۵
خراسان جنوبی	۷,۱۰۸	۶,۴۵۷	۶,۴۵۷	۴,۹۲۰	۱,۱۹۱	۱,۲۹۶	۱,۱۹۱	۸,۴۰۴	۶,۳۱۶
البرز	۹,۲۹۳	۸,۶۷۵	۸,۶۲۶	۷,۲۰۷	۴,۲۷۷	۲,۹۱۳	۴,۲۷۷	۱۲,۳۰۶	۱۰,۱۲۰
جمع ۳۱ استان	۴۴۰,۷۶۷	۳۹۳,۳۶۹	۳۹۱,۹۸۹	۳۰۶,۷۵۹	۵۸۲,۸۸۱	۶۴۷,۴۴۷	۵۸۲,۶۷۹	۱,۰۸۸,۲۱۴	۹۵۴,۲۰۶

جدول شماره ۲۶) وضعیت عملکرد درآمدهای استانی (استانی و ملی مستقر در استان) - مبالغ به میلیارد تومان

استان وصول	درآمدهای اختصاصی ملی پیش بینی شده	درآمدهای اختصاصی ملی وصولی	درصد تحقق درآمدهای اختصاصی ملی	درآمدهای اختصاصی استانی پیش بینی شده	درآمدهای اختصاصی استانی وصولی	درصد تحقق درآمدهای اختصاصی استانی	درآمدهای عمومی ملی پیش بینی شده	درآمدهای عمومی ملی وصولی	درصد تحقق درآمدهای عمومی ملی	درآمدهای عمومی استانی پیش بینی شده	درآمدهای عمومی استانی وصولی	درصد تحقق درآمدهای عمومی استانی	مجموع درآمدهای وصولی (ملی و استانی)	مجموع درآمدهای پیش بینی شده (ملی و استانی)	درصد تحقق درآمدهای وصولی (ملی و استانی)
مرکزی	۷۳۳	۶۸۰	۹۳	۳۰	۲۳	۷۶	۹۵۹	۹۴۸	۹۹	۵,۰۹۲	۶,۳۶۹	۱۲۵	۶,۸۱۳	۸,۰۲۰	۱۱۸
گیلان	۱,۱۲۳	۹۷۱	۸۶	۵۲	۳۰	۵۹	۶۴	۱۹	۳۰	۳,۰۴۳	۳,۴۸۹	۱۱۵	۴,۲۸۱	۴,۵۰۹	۱۰۵
مازندران	۱,۹۵۱	۱,۷۵۶	۹۰	۶۹	۶۱	۸۹	۳۱	۲۹	۹۵	۳,۸۹۸	۴,۹۶۲	۱۲۷	۵,۹۴۹	۶,۸۰۸	۱۱۴
آذربایجان شرقی	۲,۹۹۵	۲,۱۲۷	۸۵	۴۲	۴۸	۱۱۴	۸۴	۵۱	۶۱	۶,۵۲۸	۷,۵۷۴	۱۱۶	۹,۱۴۹	۹,۸۰۱	۱۰۷
آذربایجان غربی	۱,۹۱۶	۱,۶۰۸	۸۴	۵۷	۳۴	۵۹	۲۷	۷	۲۶	۲,۴۱۰	۲,۵۸۹	۱۰۷	۴,۴۱۰	۴,۲۳۸	۹۶
کرمانشاه	۱,۲۹۴	۱,۱۲۴	۸۷	۳۰	۲۳	۷۹	۲۵	۱۲	۴۸	۱,۵۱۳	۱,۳۹۲	۹۲	۲,۸۶۲	۲,۵۵۱	۸۹
خوزستان	۲,۸۹۶	۲,۵۶۱	۸۸	۷۳	۲۸	۳۸	۴۹۴	۱۶۶	۳۴	۱۳,۵۳۳	۱۵,۰۶۶	۱۱۱	۱۶,۹۹۴	۱۷,۸۲۰	۱۰۵
فارس	۳,۴۷۶	۳,۱۳۹	۹۰	۵۲	۹۴	۱۸۱	۴۴	۶	۱۴	۵,۹۰۱	۶,۴۳۴	۱۰۹	۹,۴۷۲	۹,۶۶۳	۱۰۲
کرمان	۱,۶۴۴	۱,۴۲۰	۸۶	۵۲	۵۸	۱۱۲	۲۱	۲۵	۱۱۹	۹,۹۵۲	۱۵,۱۱۸	۱۵۲	۱۱,۶۶۹	۱۶,۶۲۲	۱۴۲
خراسان رضوی	۳,۴۳۱	۲,۵۸۵	۷۵	۹۱	۱۴۰	۱۵۴	۴۸	۶	۱۴	۸,۶۵۹	۹,۳۱۱	۱۰۸	۱۲,۲۲۹	۱۲,۰۴۲	۹۸
اصفهان	۳,۰۳۶	۲,۶۴۴	۸۷	۱۷۰	۱۵۵	۹۱	۲۷	۱۴	۵۳	۱۶,۹۳۹	۲۰,۳۵۹	۱۲۰	۲۰,۱۲۲	۲۳,۱۷۵	۱۱۵
هرمزگان	۱,۱۴۶	۸۳۳	۷۴	۱۳	۱۹	۱۴۸	۵۴	۴	۷	۷,۳۹۶	۱۱,۰۴۳	۱۴۹	۸,۶۰۹	۱۱,۹۰۸	۱۲۸
سیستان و بلوچستان	۱,۵۵۹	۱,۱۴۶	۷۸	۳۹	۱۵	۳۹	۳۵	۱۷	۲۸	۱,۴۳۳	۱,۴۳۳	۱۰۲	۲,۹۴۹	۲,۶۱۰	۸۹
کردستان	۸۰۳	۶۸۴	۸۵	۲۲	۲۳	۱۰۴	۴	۲۵	۶۴۴	۱,۱۲۲	۱,۴۰۲	۱۲۵	۱,۹۵۱	۲,۱۳۴	۱۰۹
همدان	۱,۳۶۰	۱,۱۹۹	۸۸	۴۰	۳۴	۸۳	۴	۶	۱۴۵	۱,۶۶۷	۱,۷۶۴	۱۰۶	۳,۰۷۲	۳,۰۰۳	۹۸
لرستان	۱,۱۱۰	۹۰۹	۸۲	۲۳	۲۱	۹۴	-	۱	-	۱,۰۴۴	۱,۱۳۳	۱۰۸	۲,۱۷۸	۲,۰۶۵	۹۵
ایلام	۳۳۰	۳۰۸	۹۳	۵	۶	۱۲۵	۱۰	۱	۵	۴۳۶	۵۳۶	۱۲۳	۷۸۱	۸۵۰	۱۰۹
زنجان	۶۹۴	۶۱۶	۸۹	۲۱	۱۹	۹۳	۲	۳	۱۱۹	۳,۴۰۰	۴,۲۹۷	۱۲۶	۴,۱۱۷	۴,۹۳۴	۱۲۰
چهارمحال و بختیاری	۷۳۱	۵۶۰	۷۸	۱۷	۱۶	۹۵	۱	۱	۱۶	۹۳۳	۱,۵۱۷	۱۶۳	۱,۶۷۲	۲,۰۹۳	۱۲۵
کهگیلویه و بویراحمد	۴۵۶	۴۴۶	۹۸	۶	۶	۱۰۴	۱۳	۲۱	۱۵۹	۷۲۹	۷۶۷	۱۰۵	۱,۲۰۴	۱,۲۴۰	۱۰۳
سمنان	۶۲۴	۴۸۷	۷۸	۹	۱۶	۱۷۸	۲	۱۶	۱,۰۲۰	۱,۵۰۹	۱,۸۴۹	۱۲۳	۲,۱۴۳	۲,۳۶۸	۱۱۰
یزد	۱,۰۶۲	۹۶۶	۹۱	۶۱	۵۱	۸۳	۲	۶	۳۶۷	۴,۹۲۲	۷,۴۲۹	۱۵۱	۶,۰۴۶	۸,۴۵۲	۱۴۰
بوشهر	۴۶۶	۳۸۵	۸۳	۲۶	۱۶	۲۶۸	۶۱	۱۹۰	۷۱	۷,۳۳۷	۷,۵۹۷	۱۰۴	۸,۰۹۷	۸,۱۸۸	۱۰۱
تهران	۱۳,۵۱۱	۱۱,۲۱۵	۸۳	۴۴۲	۲۸۶	۶۵	۸۵	۳۶	۴۲	۱۳,۰۲۱	۱۳,۵۶۵	۱۰۴	۱۴۴,۲۵۸	۱۴۷,۱۸۸	۱۰۲
اردبیل	۷۰۷	۶۷۴	۹۵	۲۵	۲۱	۸۴	۵	۲	۵۴	۹۴۰	۱,۱۷۰	۱۲۴	۱,۶۷۶	۱,۸۶۸	۱۱۱
قم	۶۱۶	۵۸۲	۹۴	۵۷	۴۳	۷۵	۴	۲۲	۵۴۰	۱,۷۴۲	۱,۸۲۸	۱۰۵	۲,۴۲۰	۲,۴۷۵	۱۰۲
قزوین	۶۰۱	۵۳۲	۸۹	۲۲	۲۰	۸۸	۱۳	۱۷	۱۳۴	۳,۹۴۸	۴,۵۸۴	۱۱۶	۴,۵۸۴	۵,۱۵۶	۱۱۲
گلستان	۹۰۶	۸۳۵	۹۲	۳۳	۳۲	۹۵	۸	۳	۴۰	۱,۲۹۴	۱,۵۲۱	۱۱۸	۲,۲۴۱	۲,۳۹۱	۱۰۷
خراسان شمالی	۴۷۷	۳۹۸	۸۳	۱۵	۸	۵۵	۲۱۰	۸۱	۸۶	۶۸۹	۹۶۰	۱۳۹	۱,۲۹۱	۱,۵۴۸	۱۱۱
خراسان جنوبی	۵۳۷	۴۷۶	۸۹	۱۲	۹	۸۰	۰	۵	-	۷۴۷	۹۵۵	۱۲۸	۱,۲۹۶	۱,۴۴۵	۱۱۲
البرز	۱,۸۹۴	۱,۶۳۷	۸۶	۶۲	۵۶	۹۰	۵	۲۶	۵۳۵	۵,۳۴۰	۶,۷۳۱	۱۲۶	۷,۳۰۱	۸,۴۴۱	۱۱۶
جمع ۳۱ استان	۵۳,۴۷۵	۴۵,۵۱۴	۸۵	۱,۶۶۷	۱,۴۱۲	۸۵	۲,۵۴۷	۱,۸۶۷	۷۳	۲۵۴,۲۷۲	۲۸۶,۸۱۲	۱۱۳	۳۱۱,۹۸۶	۳۳۵,۶۰۵	۱۰۸

جدول شماره ۲۷) درآمدها و اعتبارات سرانه در دستگاههای مستقر در استان - مبالغ به میلیون تومان

رتبه	استان وصول	سرانه درآمد های ملی وصولی	استان وصول	سرانه درآمد های استانی وصولی	استان وصول	سرانه مجموع درآمدهای وصولی (ملی و استانی)	استان	اعتبار سرانه مصوب	استان	اعتبار سرانه مصرف شده
۱	مرکزی	۱۰۱	تهران	۹۰۷	تهران	۱۰۵	ایلام	۱۰۳	ایلام	۷۰۲
۲	تهران	۰۸	بوشهر	۶۰۱	یزد	۶۸	کهگیلویه و بویراحمد	۹۶	خراسان جنوبی	۶۰
۳	یزد	۰۸	یزد	۶۰۱	بوشهر	۶۵	خراسان جنوبی	۸۶	سمنان	۵۵
۴	همدان	۰۷	هرمزگان	۵۰۷	هرمزگان	۶۰۱	سمنان	۸۰	چهارمحال و بختیاری	۵۰۲
۵	سمنان	۰۷	کرمان	۴۰۵	مرکزی	۵۴	چهارمحال و بختیاری	۷۸	خراسان شمالی	۴۸
۶	خراسان شمالی	۰۶	مرکزی	۴۰۳	کرمان	۵۰	سیستان و بلوچستان	۶۹	لرستان	۴۷
۷	فارس	۰۶	زنجان	۳۰۹	زنجان	۴۵	خراسان شمالی	۶۹	اردبیل	۴۶
۸	کهگیلویه و بویراحمد	۰۶	اصفهان	۳۰۸	اصفهان	۴۳	هرمزگان	۶۸	کرمانشاه	۴۶
۹	خراسان جنوبی	۰۶	قزوین	۳۰۴	قزوین	۳۹	اردبیل	۶۷	قم	۴۵
۱۰	البرز	۰۶	خوزستان	۳۰۱	خوزستان	۳۶	بوشهر	۶۷	یزد	۴۵
۱۱	کرمانشاه	۰۶	سمنان	۲۰۴	سمنان	۳۱	کرمانشاه	۶۵	سیستان و بلوچستان	۴۳
۱۲	چهارمحال و بختیاری	۰۶	البرز	۲۰۳	البرز	۲۹	یزد	۶۴	هرمزگان	۴۲
۱۳	زنجان	۰۶	آذربایجان شرقی	۱۰۹	آذربایجان شرقی	۲۴	خوزستان	۶۴	همدان	۴۱
۱۴	خوزستان	۰۶	چهارمحال و بختیاری	۱۰۶	چهارمحال و بختیاری	۲۱	قم	۶۳	کهگیلویه و بویراحمد	۴۱
۱۵	آذربایجان شرقی	۰۵	مازندران	۱۰۵	مازندران	۲۰	لرستان	۶۳	بوشهر	۴۱
۱۶	مازندران	۰۵	خراسان رضوی	۱۰۴	فارس	۱۹	زنجان	۶۲	فارس	۴۱
۱۷	اردبیل	۰۵	گیلان	۱۰۴	قم	۱۸	کردستان	۶۱	خوزستان	۴۰
۱۸	ایلام	۰۵	قم	۱۰۳	خراسان جنوبی	۱۸	کرمان	۵۷	مازندران	۴۰
۱۹	لرستان	۰۵	فارس	۱۰۳	گیلان	۱۸	فارس	۵۵	گلستان	۳۹
۲۰	اصفهان	۰۵	خراسان جنوبی	۱۰۲	خراسان رضوی	۱۸	گلستان	۵۴	کرمان	۳۹
۲۱	آذربایجان غربی	۰۵	خراسان شمالی	۱۰۱	خراسان شمالی	۱۷	مازندران	۵۳	گیلان	۳۷
۲۲	بوشهر	۰۵	کهگیلویه و بویراحمد	۱۰۰	همدان	۱۷	همدان	۵۳	مرکزی	۳۵
۲۳	هرمزگان	۰۴	همدان	۱۰۰	کهگیلویه و بویراحمد	۱۶	گیلان	۵۲	قزوین	۳۴
۲۴	کرمان	۰۴	اردبیل	۰۹	اردبیل	۱۴	قزوین	۴۷	آذربایجان غربی	۳۴
۲۵	قم	۰۴	ایلام	۰۹	ایلام	۱۴	مرکزی	۴۷	اصفهان	۳۲
۲۶	گلستان	۰۴	کردستان	۰۹	کرمانشاه	۱۳	آذربایجان غربی	۴۶	تهران	۳۱
۲۷	کردستان	۰۴	گلستان	۰۸	کردستان	۱۳	آذربایجان شرقی	۴۵	خراسان رضوی	۳۰
۲۸	قزوین	۰۴	آذربایجان غربی	۰۸	آذربایجان غربی	۱۲	اصفهان	۴۱	کردستان	۳۰
۲۹	گیلان	۰۴	کرمانشاه	۰۷	گلستان	۱۲	خراسان رضوی	۴۱	زنجان	۲۶
۳۰	سیستان و بلوچستان	۰۴	لرستان	۰۶	لرستان	۱۱	تهران	۳۸	البرز	۲۵
۳۱	خراسان رضوی	۰۴	سیستان و بلوچستان	۰۵	سیستان و بلوچستان	۰۹	البرز	۳۲	آذربایجان شرقی	۲۲
	سرانه ۳۱ استان	۰۶	سرانه ۳۱ استان	۲۰۴	سرانه ۳۱ استان	۴۰	سرانه ۳۱ استان	۵۲	سرانه ۳۱ استان	۳۷

۳-۹) نظام بانکی و تسهیلات تکلیفی

اهم تبصره‌ها:

ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	بند (ز) تبصره (۲)	بخشودگی جریمه تسهیلات پرداختی از ابتدای سال ۱۳۹۴ به کشاورزان خسارت دیده از حوادث غیرمترقبه و خشکسالی و امهال مانده بدهی	مبلغ ۶۵ میلیارد تومان جریمه تسهیلات موضوع این بند بخشوده و ۲۰۳۷۹ میلیارد تومان مانده بدهی تسهیلات امهال شده است.
۲	بند (الف) تبصره (۴)	مشارکت و یا اعطای تسهیلات به طرح‌های بالادستی نفت و گاز، طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی سازمان‌های توسعه‌ای، طرح‌های زیربنایی راه، طرح‌های صنایع تکمیلی و تبدیلی محصولات کشاورزی، دامی و صنایع پتروشیمی و طرح‌های	در سال ۱۴۰۰، تسهیلاتی در این راستا پرداخت نشده است.

	آب و فاضلاب		
در سال ۱۴۰۰، مبلغ ۳.۷۵۶ میلیارد تومان تسهیلات به تعداد ۶۸.۹۰۶ فرد پرداخت شده و تسهیلاتی از منابع این جزء به خانواده‌های دارای سه فرزند و بیشتر اختصاص نیافته است.	اعطای تسهیلات برای احداث و نوسازی چهارصد هزار واحد مسکن روستایی و شهری در شهرهای کمتر از ۲۵.۰۰۰ نفر و هشتصد هزار واحد مسکن شهری و اختصاص حداقل ۲۰٪ منابع مذکور به خانواده‌های دارای سه فرزند و بیشتر	جزء (۱۰) بند (الف) تبصره (۱۸)	۳

عملکرد تسهیلات تکلیفی موضوع تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۰، به شرح جدول زیر است:

ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	تسهیلات		
			تعداد پرداختی	مبلغ پرداختی	سهمیه تعیین شده
۱	جزء (۱) بند (الف)	حمایت از ازدواج جوانان	۹۳۸.۲۹۵	۸۱.۱۹۸	۷۹.۵۰۰
۲	جزء (۲) بند (الف)	کاهش سن ازدواج	۴۰۸.۰۴۷	۴۱.۲۹۹	۷۸.۹۰۰
۳	جزء (۳) بند (الف)	تامین جهیزیه کالای ایرانی	۰	۰	۲.۰۰۰
۴	جزء (۱) بند (ب)	طرح‌های اشتغالزای کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی	۱۹۵.۹۴۴	۱۱.۰۱۶	۱۳.۰۰۰
۵	جزء (۲) بند (ب)	اشتغال ایثارگران	۷.۶۸۹	۶۲۲	۱.۰۰۰
۶	جزء (۳) بند (ب)	بنیاد برکت	۳۶.۱۲۵	۱.۶۱۸	۳.۰۰۰
۷	جزء (۴) بند (ب)	بسیج سازندگی و سپاه	۱۹.۰۴۸	۸۸۴	۵.۰۰۰
۸	جزء (۵) بند (ب)	ایجاد اشتغال و توسعه فناوری	۲۴۴	۱.۹۷۵	۲.۰۰۰
۹	جزء (۶) بند (ب)	ایجاد اشتغال (بنیاد مستضعفان)	۵.۶۹۸	۳۹۵	۲.۰۰۰
۱۰	جزء (۷) بند (ب)	اشتغال سربازان	۱۹۱	۱۶	۲.۰۰۰
۱۱	بند (ج)	زندانیان نیازمند (ستاد دیه)	۱.۰۹۲	۱۱۶	۵۰۰
۱۲	جزء (۱) بند (هـ)	حمایت از فرزندآوری و تامین مسکن خانوارهای فاقد مسکن صاحب فرزند سوم	۱.۶۳۱	۴۲	۹۰۰
۱۳	جزء (۲) بند (هـ)	تامین مسکن خانوارهای فاقد مسکن صاحب فرزند سوم	۲۶۵	۶	۴۶۰
۱۴	جزء (۱-۱) بند (و)	تسهیلات مسکن، ازدواج، جهیزیه و ضروری کارکنان و بازنشستگان نیروهای مسلح	۲۲۳.۶۴۶	۵.۷۱۶	۶.۰۰۰
۱۵	جزء (۱-۲) بند (و)	تسهیلات ساخت و خرید مسکن کارکنان و بازنشستگان نیروهای مسلح	۲.۳۳۶	۴۶۱	۵.۰۰۰
۱۶	جزء (۲-۱) بند (و)	بیماران صعب‌العلاج، سرطانی، خاص و زوج‌های نابارور	۲۶.۰۶۹	۴۵۵	۱.۰۰۰
۱۷	جزء (۲-۲) بند (و)	بیماران فقیر و تحت پوشش نهادهای حمایتی	۳.۱۷۰	۶۹	۵۰۰
۱۸	جزء (۲-۳) بند (و)	بیماران معسر تحت پوشش بنیاد شهید و امور ایثارگران	۲۰.۵۹۶	۳۸۳	۱.۰۰۰
۱۹	جزء (۳) بند (و)	توانمندسازی، خرید انشعابات و توسعه تاسیسات خانگی و کارگشایی امور کسب و کار خرد روستایی	۴۵.۵۸۷	۷۶۸	۱.۰۰۰
۲۰	جزء (۴) بند (و)	محرومان شهری مدد جویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی	۵.۸۰۲	۱۹۸	۱.۰۰۰
۲۱	بند (ز)	تامین مسکن ایثارگران	۲۴.۱۳۶	۶.۰۱۲	۷۰.۰۰۰ فقره
۲۲	بند (ح)	تامین مسکن رزمندگان و آزادگان	۰	۰	۵۰.۰۰۰ فقره

جدول شماره ۲۹) تسهیلات تکلیفی تبصره (۱۶) - مبالغ به میلیارد تومان					
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	تسهیلات		تعداد
۲۳	بند (ط)	تغییر کاربری شناورهای ماهیگیری با تور کیسه‌ای	۶۸۰	۶۸۰	۰
۲۴	بند (ک)	توسعه اشتغال زندانیان	۳۰۰	۳۰۰	۲۳۱
جمع			۲۰۴.۴۴۰	۴۸۰.۰۴۰	۱.۹۶۲.۹۸۸

خلاصه عملکرد تسهیلات مالی خارجی موضوع تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ به شرح جدول زیر است:

جدول شماره ۳۰) تسهیلات مالی خارجی موضوع تبصره (۳)			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	بند (الف) تبصره (۳)	تسهیلات تأمین مالی خارجی (فاینانس)	از مجوز ۳۰ میلیارد دلار تسهیلات فاینانس جهت تأمین مالی طرح‌های دولتی و غیردولتی علاوه بر باقیمانده سنوات قبل موضوع بند (الف) تبصره (۳)، مبلغ ۱۸/۸ میلیون یورو و ۳/۸۳ میلیارد یوان استفاده شده است.
۲	بند (ب) تبصره (۳)	اخذ ۵ میلیارد دلار وام از کشور روسیه	از محل مجوز اخذ ۵ میلیارد دلار وام از کشور روسیه موضوع بند ب تبصره ۳، مبلغ ۵/۳ میلیون یورو جهت ساخت و توسعه نیروگاه‌های بخاری، دریافت و مصرف شده است.
۳	بند (د) تبصره (۳)	اخذ تسهیلات مالی خارجی جهت جهت ساخت و بهره‌برداری قطار شهری و طرح‌های آلودگی هوا و مدیریت پسماند	شهرداری‌ها از محل ۲ میلیارد دلار تسهیلات مالی خارجی جهت ساخت و بهره‌برداری قطار شهری و طرح‌های آلودگی هوا و مدیریت پسماند استفاده نموده‌اند.

اهم یافته‌های حسابرسی:

✓ علی‌رغم تکلیف تبصره (۱) ماده (۱۶) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، مابه‌التفاوت ارزش فروش و ارزش دفتری اموال غیرمنقول مازاد فروخته‌شده بانک‌های دولتی در سال ۱۴۰۰ به میزان ۱,۱۹۹ میلیارد تومان (پس از کسر هزینه‌های فروش و سهم سود قطعی سپرده‌گذاران) به حساب خزانه جهت افزایش سرمایه همان بانک واریز نگردیده است.

✓ مبلغ تسهیلات تکلیفی بودجه‌ای و غیربودجه‌ای در سال ۱۴۰۰ با افزایش بیش از ۵ برابری نسبت به تسهیلات تکلیفی سال ۱۳۹۹ رقمی بالغ بر ۵۱۸,۰۰۰ میلیارد تومان بوده که عملکرد تسهیلات

تکلیفی تبصره‌ای در سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد از کل سهمیه در نظر گرفته شده، صرفاً ۹۵,۰۰۰ میلیارد تومان معادل ۱۸٪ کل تسهیلات تکلیفی تبصره‌ای، پرداخت گردیده است.

✓ همچنین کل تسهیلات تکلیفی غیربودجه‌ای در سال ۱۴۰۰ نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۹ بیش از ۳ برابر افزایش داشته و به عدد ۷۵,۰۰۰ میلیارد تومان رسیده که عملکرد بانک‌ها ۵۰,۰۰۰ میلیارد تومان معادل ۶۷٪ است.

لازم به ذکر است برخی از تکالیفی که از محل قرض‌الحسنه بوده به علت کمبود منابع مذکور، از محل منابع عادی بانک‌ها پرداخت شده است.

۱۰-۳) محیط‌زیست

اهم تبصره‌ها:

جدول شماره ۳۱) احکام مرتبط با محیط‌زیست و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	بند (و) تبصره (۶)	وصول یک در هزار ارزش مواد اولیه، قطعات و کالاهایی که تمام یا قسمتی از آنها قابل بازیافت بوده و مصرف منابع حاصله برای بازیافت پسماندهای حاصل از کالاهای مزبور	مبلغ ۷۲ میلیارد تومان در اجرای این بند وصول شده و سازمان برنامه و بودجه ۵۲ میلیارد تومان معادل ۷۲٪ منابع وصولی را به سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، تخصیص داده است.

اهم یافته‌های حسابرسی:

- ✓ عدم استقرار کامل شبکه جمع‌آوری و تصفیه خانه فاضلاب در شهرها و روستاها.
- ✓ عدم وجود و ارائه اطلاعات جامع پیرامون جمع‌آوری و هدایت آب‌های سطحی.
- ✓ عدم توجه و اهتمام به موضوع ارزیابی اثرات زیست‌محیطی طرح‌های بزرگ از جمله سدها و وجود آسیب در صدور مجوز احداث بسیاری از سدها به صورت مشروط.
- ✓ تا پایان سال ۱۴۰۰، تعداد ۱۵۴ طرح تملک دارایی سرمایه‌ای، علی‌رغم پیشرفت فیزیکی قابل توجه، تأییدیه ارزیابی اثرات زیست‌محیطی خود را دریافت ننموده‌اند و برای ۴۳ طرح بزرگ دولتی از طرح‌های مذکور، بدون

محاسبه پیامدها و خسارت‌های زیست‌محیطی آنها، مجوز زیست‌محیطی مربوط جهت ادامه فعالیت، توسط هیأت دولت صادر گردیده است.

✓ در برنامه‌های توسعه، سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف بوده با همکاری سازمان حفاظت محیط‌زیست و دستگاه‌های ذی‌ربط نسبت به برآورد ارزش‌های اقتصادی منابع طبیعی و زیست‌محیطی و هزینه‌های ناشی از آلودگی و تخریب محیط‌زیست اقدام و در حساب‌های ملی محاسبه و ملحوظ نماید ولیکن نظر به اینکه لازمه ارزیابی راهبردی محیط‌زیست و نظارت بر آن (تکالیف برنامه ششم توسعه)، برآورد ارزش‌های اقتصادی منابع طبیعی و زیست‌محیطی (تکالیف مندرج در برنامه‌های چهارم و پنجم توسعه) می‌باشد، عدم تنظیم، تصویب و ابلاغ دستورالعمل‌های موضوعه، سبب ترک فعل مسئولین دستگاه‌های اجرایی ذیربط و معطل ماندن سازوکار اجرایی فراز ابتدایی ماده قانونی اخیرالذکر نیز شده است.

✓ از تعداد ۱۲۹,۲۸۵ واحد صنعتی در کل کشور، تعداد ۲۱,۶۸۷ واحد مشمول خود اظهاری بوده و از این تعداد صرفاً ۵۴۸ واحد نسبت به نصب سیستم‌های پایش لحظه‌ای اقدام نموده‌اند.

✓ اقدامات سازمان حفاظت محیط‌زیست از سنوات گذشته تاکنون، جهت ممانعت از تداوم آلاینده‌های مزبور مؤثر نبوده و صرفاً پس از اخطار سازمان حفاظت محیط‌زیست و به رغم عدم رفع آلاینده‌ها، بر اساس ماده (۲۷) قانون مالیات بر ارزش افزوده (مصوب ۱۴۰۰) اقدام گردیده و واحد مزبور مشمول اخذ عوارض آلاینده‌ها شده است.

✓ با توجه به تصویب و ابلاغ «قانون هوای پاک» در تاریخ ۱۳۹۶/۴/۲۵ و آیین‌نامه‌های اجرایی آن، بررسی‌ها حاکیست انحرافات موجود عموماً توسط بخش دولتی و یا در حوزه‌های تحت نظارت دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، صورت گرفته و ناشی از ترک فعل مسئولین دستگاه‌های اجرایی می‌باشد، به‌طوری‌که صرفاً ۱۰٪ احکام از زمان ابلاغ قانون مذکور تاکنون به‌طور کامل اجرا شده است.

✓ سرانه تولید پسماند شهری ۰/۸ و روستایی ۰/۵ کیلوگرم در روز، به ازای هر نفر است. با آنکه سرانه تولید پسماند در ایران نسبت به اکثر کشورهای منطقه کمتر است، لیکن از لحاظ مدیریت پسماند در وضعیت نامطلوبی قرار دارد، به‌طوری‌که در کشور ۷۲٪ از پسماند تولیدی بدون پردازش، تلبار و دفن غیربهداشتی می‌شود.

✓ تا پایان سال ۱۴۰۰، میزان تسهیلات پرداخت شده به پروژه‌های مشمول، توسط صندوق ملی محیط‌زیست صرفاً ۴٪ از کل منابع اختصاص یافته بوده و این در حالی است که صندوق ملی محیط‌زیست تا پایان سال ۱۴۰۰ صرفاً از محل رسوب منابع دریافتی موضوع این بند نزد بانک عامل، حدود ۳ برابر تسهیلات پرداخت شده سود دریافت نموده است.

✓ مسئولین صندوق ملی محیط‌زیست پیرامون اجرای حکم بند (ن) تبصره (۶) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۹ در خصوص پرداخت تسهیلات در راستای کاهش آلودگی‌های زیست‌محیطی و جلوگیری از تخریب محیط‌زیست اقدامی ننموده‌اند که از مصادیق ترک فعل می‌باشد.

✓ سازمان حفاظت محیط‌زیست در اجرای پروژه‌های مشترک با سازمان‌ها و مجامع بین‌المللی راهبری صحیح نداشته لذا اهداف و نتایج مورد انتظار در چهارچوب اسناد بالادستی با هدف برطرف نمودن موانع مدیریت یکپارچه منابع طبیعی و ... محقق نگردیده است.

✓ شبکه جمع‌آوری و سیستم‌های تصفیه‌خانه فاضلاب در بسیاری از مناطق کشور به‌طور کامل اجرا نشده و بابت طرح ایجاد و تجهیز شبکه جمع‌آوری و ایجاد تصفیه‌خانه فاضلاب و طرح یا برنامه نگرش بر آب‌های سطحی کشور، اعتبار ناچیزی اختصاص یافته است.

بنابه مطالب فوق‌الذکر پیشنهاد می‌گردد:

(۱) اجرای تکالیف سیاست‌های کلی محیط‌زیست ابلاغی مقام معظم رهبری^(مدظله العالی) به‌ویژه ایجاد نظام یک‌پارچه ملی محیط‌زیست.

(۲) ایجاد بانک‌های اطلاعاتی و تقویت سامانه‌های موجود در حوزه محیط‌زیست، با توجه به نیاز اطلاعاتی تصمیم‌گیران به داده‌های متمرکز، یکپارچه و قابل‌اتکا.

(۳) پیگیری و جامه عمل پوشاندن به سند برنامه ارتقاء فرهنگ محیط‌زیست توسط کلیه دستگاه‌های اجرایی ذی‌مدخل (مصوب جلسه ۷۳۶ مورخ ۱۳۹۸/۱۰/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی).

(۴) ارتقاء سطح نظارت‌های سازمان در زمینه اجرای قانون مدیریت پسماند به علت وجود چالش‌های اساسی این حوزه، به‌ویژه در استان‌های شمالی کشور.

(۵) بازنگری در نحوه نظارت و عملکرد توسط سازمان حفاظت محیط‌زیست در زمینه اجرای قانون هوای پاک با توجه به تشدید وضعیت آلاینده‌ها در اکثر نقاط کشور بالاخص کلان‌شهرها.

- ۶) تأکید بر مصرف منابع حاصل از اجرای ماده (۲۷) قانون مالیات بر ارزش افزوده (عوارض سبز) برای کاهش آلودگی‌های زیست‌محیطی و جلوگیری از تخریب محیط‌زیست.
- ۷) تنظیم، تصویب و ابلاغ دستورالعمل‌های موضوعه پیرامون برآورد ارزش‌های اقتصادی منابع طبیعی و زیست‌محیطی (تکالیف مندرج در برنامه‌های چهارم و پنجم توسعه) جهت تحقق اهداف مفاد ماده (۳۸) قانون برنامه ششم توسعه.
- ۸) تقویت اقدامات نظارتی و پیشگیرانه سازمان حفاظت محیط‌زیست پیرامون موضوع آلودگی منابع آب، با توجه به تکالیف قانونی ماده (۴۶) قانون توزیع عادلانه آب.
- ۹) تقویت مرجع کنترل‌کننده داخلی صندوق ملی محیط‌زیست و استفاده بهینه از ظرفیت‌های موجود و منابع در اختیار جهت تسریع در روند اعطای تسهیلات مالی به پروژه‌های مشمول، جهت کاهش آلودگی‌های زیست‌محیطی و جلوگیری از تخریب محیط‌زیست.

۱۱-۳) راه و مسکن

اهم تبصره‌ها:

جدول شماره ۳۲) احکام مرتبط با راه و مسکن و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	جزء (۱) بند (ب) تبصره (۸)	انجام عملیات آماده‌سازی، محوطه‌سازی، تامین خدمات روبنایی و زیربنایی و تکمیل مسکن مهر، طرح‌های بازآفرینی شهری از محل منابع داخلی و یا تهاتر اراضی و املاک توسط شرکت شهرهای جدید و سازمان ملی زمین و مسکن	شرکت شهرهای جدید مبلغ ۳۰۷۵ میلیارد تومان ساختمان و اراضی موضوع این جزء را واگذار نموده که مبلغ ۱۰۰۹ میلیارد تومان به صورت نقدی وصول و به حساب خزانه واریز نموده است. همچنین مبلغ ۲۰۳۱ میلیارد تومان به صورت تهاتری و ۳۵ میلیارد تومان به صورت اقساطی واگذار گردیده است. سازمان زمین و مسکن اقدامی جهت واگذاری اراضی و ساختمان انجام نداده است. شرکت شهرهای جدید و سازمان ملی زمین و مسکن مبلغ ۳۰۹۲۸ میلیارد تومان از محل طرح‌های واگذارشده و منابع داخلی جهت طرح‌های مربوط پرداخت نموده‌اند.
۲	جزء (۲) بند (ب) تبصره (۸)	واگذاری قطعی زمین‌های اجاره‌ای نود و نه ساله در صورت درخواست مالکان اعیانی واحدهای مسکن مهر	به تعداد ۷۰۴۱۲ ملک مسکن مهر که نسبت به درخواست تملک قطعی زمین اقدام نموده‌اند، زمین واگذار و مبلغ ۱۵۵ میلیارد تومان به حساب خزانه واریز و صرف طرح‌های مسکن مهر شده است.
۳	جزء (۴) بند (ب) تبصره (۸)	تأمین زمین مورد نیاز جهت احداث مدرسه، حوزه علمیه، کتابخانه، حسینیه، مسجد، سالن‌های ورزشی، پایگاه بسیج و ... به	در سال ۱۴۰۰ مقدار ۵۵۰۱۳۳ متر مربع زمین بابت موارد موضوع این بند در طرح‌های مسکن مهر و اقدام ملی مسکن در اختیار دستگاه‌های متولی قرار گرفته است.

جدول شماره ۲۲) احکام مرتبط با راه و مسکن و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
		صورت رایگان توسط وزارت راه و شهرسازی جهت طرح‌های مسکن مهر و اقدام ملی مسکن	

اهم یافته‌های حسابرسی:

✓ اصلاح کیفیت روسازی راه‌ها تا قبل از ۴۰٪ افت کیفیت، صرفاً نیازمند یک واحد هزینه تعمیر و نگهداری بوده، لیکن در صورت عدم اصلاح به موقع، هزینه تعمیر و نگهداری آن ۴ برابر می‌شود. این در حالی است که براساس قوانین و مقررات موضوعه از جمله قوانین بودجه سنواتی، منابع اعتباری مختلفی برای سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای به منظور تعمیر و نگهداری راه‌ها، ایمن‌سازی جاده‌ها و کاهش تلفات جاده‌ای لحاظ گردیده و علی‌رغم اینکه ردیف‌های درآمدی مربوط، به‌طور میانگین دارای وصولی ۵۰٪ نسبت به مبلغ پیش‌بینی بوده‌اند، از کل اعتبار ابلاغی به سازمان از محل منابع موصوف صرفاً ۵٪ تخصیص و پرداخت شده است. براساس برآوردهای صورت‌گرفته، سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای جهت نگهداری راه‌های کشور، به اعتباری بالغ بر ۱۰۰,۰۰۰ میلیارد تومان نیاز دارد.

✓ از تعداد ۶۰۰,۰۰۰ واحد طرح اقدام ملی مسکن مصوب ۱۳۹۹، صرفاً تعداد ۴۰,۲۵۹ واحد در قالب ۵۰۲ پروژه، با میانگین پیشرفت فیزیکی ۱۶/۵٪، در حال احداث می‌باشد.

✓ بر اساس قانون جهش تولید مسکن مصوب ۱۴۰۰/۵/۱۷ کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات و دستگاه‌های دولتی و همچنین شرکت‌هایی که ۱۰۰٪ سرمایه و سهام آنها متعلق به دولت می‌باشند، مکلفند نسبت به واگذاری و تحویل رایگان اراضی در اختیار خود در چهارچوب مکان‌یابی، ظرف دو ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن قانون بنا به درخواست وزارت راه و شهرسازی اقدام نمایند. ادارات ثبت اسناد و املاک مکلفند پس از اعلام وزارتخانه یاد شده ظرف مدت یکماه نسبت به تفکیک و ثبت انتقال اراضی در دفتر املاک و صدور سند مالکیت به نام دولت به نمایندگی وزارت راه و شهرسازی اقدام نمایند، لیکن از میزان ۷,۱۶۰ هکتار زمین مورد نیاز قانون جهش تولید مسکن صرفاً ۵۹۵ هکتار (معادل ۸٪) محقق گردیده که نشان‌دهنده عدم همکاری دستگاه‌های دولتی در خصوص واگذاری اراضی بوده و ضروری است شورای عالی مسکن به صورت هفتگی این مهم را رصد و

پیگیری نماید.

✓ مطابق با قانون جهش تولید مسکن، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مکلفند حداقل ۲۰٪ از تسهیلات پرداختی نظام بانکی در هر سال را با نرخ سود مصوب شورای پول و اعتبار به بخش مسکن اختصاص دهند، به طوری که در سال اول اجرای قانون، مجموع تسهیلات برای واحدهای موضوع این قانون کمتر از ۳۶۰,۰۰۰ میلیارد تومان نباشد و برای سال‌های آینده نیز حداقل منابع تسهیلاتی مذکور با افزایش درصد صدرالذکر مطابق با نرخ تورم سالانه افزایش یابد. لیکن میزان تسهیلات اختصاصی به بخش مسکن و ساختمان در سال ۱۴۰۰ به مبلغ ۱۸۳,۰۰۰ میلیارد تومان بوده که مبین عدم تحقق کامل اهداف حکم فوق‌الذکر است.

✓ مطابق تبصره (۱) ماده (۲) قانون جهش تولید مسکن؛ وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف بوده با همکاری وزارت راه و شهرسازی متناسب با منابع در اختیار صندوق ملی مسکن، شیوه‌نامه نحوه بهره‌مندی پلکانی خانوارهای متقاضی استفاده از یک یا چند مورد از حمایت‌های موضوع این قانون را تهیه کند و به تصویب شورای عالی مسکن برساند. لیکن وزارت مذکور تا تاریخ ۱۴۰۱/۲/۲۴ طرح مربوطه را به تصویب نرسانده است.

۱۲-۳) نیرو

اهم تبصره‌ها:

جدول شماره ۳۳) احکام مرتبط با نیرو و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	بند (هـ) تبصره (۸)	تکلیف شرکت‌های آب منطقه‌ای و سازمان آب و برق خوزستان مبنی بر دریافت ۲۰۰ ریال به ازای هر مترمکعب آب از آبخوان‌ها از مصرف‌کنندگان آب کشاورزی برای چاه‌های مجاز فاقد شمارشگر (کتور) هوشمند و اختصاص آن به کشاورزان همان منطقه، سازمان جنگل‌ها و مراتع	مبلغ ۱۸۳ میلیارد تومان از مصرف‌کنندگان آب کشاورزی چاه‌های مجاز فاقد شمارشگر هوشمند دریافت گردیده و مبلغ ۹۵ میلیارد تومان از وصولی مذکور جهت انجام مطالعه در دشت‌هایی که با فرو نشست مواجه هستند پرداخت و مبلغ ۲۰ میلیارد تومان به سازمان جنگل‌ها و مراتع جهت حفظ و احیای آبخیزداری و ۲۰ میلیارد تومان به وزارت جهاد کشاورزی برای اجرای طرح‌های افزایش بهره‌وری آب پرداخت شده است و هیچ مبلغی جهت پرداخت خسارت نکشت به کشاورزان همان منطقه، پرداخت نشده است. همچنین از تعداد ۲۵۹,۲۱۲ حلقه چاه غیرمجاز شناسایی شده

<p>در سال ۱۴۰۰، صرفاً تعداد ۸.۲۱۶ حلقه مسلوب‌المنفعه گردیده که از این چاه‌ها حدود ۳/۳ میلیارد مترمکعب آب از زمان حفر چاه تا زمان انسداد، برداشت شده که شرکت‌های آب منطقه‌ای باید نسبت به دریافت جریمه به مبلغ ۳۲۷ میلیارد تومان از ایشان اقدام می‌نمودند، لیکن صرفاً مبلغ ۳ میلیارد تومان دریافت شده است.</p>	<p>و وزارت جهاد کشاورزی</p>		
<p>شرکت‌های توزیع نیروی برق تعداد ۱۵۱.۲۳۱ کنتور هوشمند برق معادل ۰/۴٪ تعداد مشرکین برق را در سال ۱۴۰۰ نصب نموده‌اند. شرکت ملی گاز هیچ‌گونه کنتور هوشمند نصب نموده است.</p>	<p>اصلاح الگوی مصرف برق و گاز از طریق نصب کنتورهای هوشمند</p>	<p>بند (د) تبصره (۱۵)</p>	<p>۲</p>

اهم یافته‌های حسابرسی :

✓ طی سنوات ۱۳۹۶ لغایت ۱۴۰۰، علی‌رغم افزایش ۲۰ درصدی تقاضا، میزان تامین نیروی برق صرفاً ۱٪ رشد داشته که از مهمترین علل بروز تنش در اوج مصرف برق کشور، عدم سرمایه‌گذاری مناسب جهت توسعه، نگهداری و به‌روزرسانی فناوری‌های موجود در هر سه عرصه تولید، انتقال و توزیع، عدم کفایت سرمایه‌گذاری جهت افزایش توان تولید برق نیروگاه‌های کشور با توجه به اهداف تعیین‌شده، عدم حمایت و پرداخت مناسب خرید برق تضمینی و کاهش ۴۵ درصدی تولید نیروگاه‌های برقی به علت مشکلات ناشی از خشکسالی‌های اخیر است.

✓ انباشت مطالبات صنعت برق از دولت تا پایان سال ۱۴۰۰، به مبلغ ۱۲۴,۰۰۰ میلیارد تومان رسیده است.

✓ تلفات شبکه تولید، انتقال و توزیع برق در مجموع به ۱۶/۵٪ می‌رسد که مهمترین علت میزان بالای تلفات، فرسوده بودن تجهیزات و عدم توسعه و به‌روزرسانی فناوری‌های مورد استفاده است. این موضوع علاوه بر افزایش قیمت تمام‌شده برق، مدیریت شبکه برق را در دوران اوج مصرف، با چالش جدی مواجه می‌سازد.

✓ از میزان ۲,۰۰۰ مگاوات ظرفیت برآوردی مراکز غیرمجاز استخراج رمز ارز، تاکنون میزان ۶۵۰ مگاوات کشف شده است. این پدیده منجر به آسیب‌رساندن به تجهیزات شبکه برق کشور، عدم امکان مدیریت بار

توسط وزارت نیرو و افزایش احتمال خاموشی‌های فراگیر و آسیب به فعالیت‌های مولد اقتصادی گردیده است. در سال ۱۴۰۰ از تعداد ۴.۳۲۲ مرکز غیرمجاز مکشوفه تعداد ۱۱۸.۳۴۳ ماینر با ظرفیت مصرف ۳۹۰ مگاوات کشف شده که بر اساس محاسبات شرکت‌های توزیع نیروی برق، ۶۳۸ میلیون کیلووات ساعت انرژی برق با ارزشی به مبلغ ۵۱۰ میلیارد تومان، در این مراکز غیر مجاز مصرف شده است.

۱۳-۳) حقوق و دستمزد و سامانه سادا

اهم تبصره‌ها:

جدول شماره ۳۴) احکام مرتبط با حقوق و دستمزد و سامانه سادا و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	جزء (۱) بند (هـ) تبصره (۲)	ثبت و به‌روزرسانی اطلاعات کلیه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳)، شهرداری‌های شهرهای با جمعیت بالای یک میلیون نفر و مراکز استانها و مؤسسات نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت‌های تابعه ذی‌ربط آنها، متناوباً و به روزرسانی آن هر سه‌ماه یک‌بار	تعداد ۱۶۳ شخص حقوقی موضوع این جزء نسبت به ثبت و به‌روزرسانی اطلاعات خود اقدام نموده‌اند.
۲	جزء (۱) بند (الف) تبصره (۱۲)	افزایش ضریب حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر به میزان ۲۵٪ و تعیین سقف ۲/۵ میلیون تومانی برای افزایش حقوق	دستگاه‌های اجرایی مطابق اصلاحیه مصوبه هیأت وزیران نسبت به افزایش ضریب حقوق اقدام نموده‌اند. در تعداد ۷ دستگاه اجرایی درصد افزایش مذکور رعایت نشده و در تعداد ۶ دستگاه اجرایی میزان افزایش حقوق از سقف یادشده، تجاوز نموده است.
۳	جزء (۷) بند (الف) تبصره (۱۲)	کاهش سقف ناخالص حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر در دستگاه‌های اجرایی از ۲۱ برابر حداقل حقوق و دستمزد به ۱۵ برابر	تعداد ۶۱ دستگاه اجرایی سقف حداکثر حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر را رعایت نموده‌اند. همچنین با توجه به نامه مورخ ۱۴۰۰/۵/۲۰ دبیر شورای عالی امنیت ملی به رییس مجلس

جدول شماره ۳۴) احکام مرتبط با حقوق و دستمزد و سامانه سادا و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
			شورای اسلامی، اجرای حکم این جزء در خصوص کارکنان صنعت نفت معلق گردیده و مطابق روال قبل عمل گردیده است.
۴	جزء (۱) بند (ج) تبصره (۱۲)	ثبت و تکمیل اطلاعات املاک و سایر اموال و دارایی‌های غیرمنقول در اختیار دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم، تا انتهای اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۰ در سامانه جامع اموال دستگاه‌های اجرایی (سادا)	تعداد ۸۷۱ دستگاه اطلاعات موردنظر را در سامانه سادا ثبت و یا تکمیل نموده‌اند.
۵	جزء (۱) بند (الف) تبصره (۲۰)	ثبت و به‌روزرسانی اطلاعات فردی و استخدامی و احکام کارگزینی یا قرارداد منعقد شده کارکنان رسمی، پیمانی و قرارداد کار معین، کارگری و کارکنان در سامانه پایگاه اطلاعات کارکنان نظام اداری (پاکنا)	تعداد ۱۸۷ دستگاه اطلاعات مذکور را در سامانه پاکنا ثبت و یا به‌روزرسانی نموده‌اند.

اهم یافته‌های حسابرسی:

- ✓ ناهماهنگی در پرداخت‌های پرسنلی در دستگاه‌های اجرایی کشور، به علت تعدد نظام‌های پرداخت، مجوزهای صادره توسط مراجع قانونی غیر از مجلس شورای اسلامی (از جمله ستاد ملی مدیریت کرونا، شورای عالی انقلاب فرهنگی، هیأت امنای دانشگاه‌ها و مجامع یا شورای عالی شرکت‌های دولتی)
- ✓ عدم وجود ضابطه مشخص برای پرداخت‌های رفاهی توسط دستگاه‌های اجرایی و شرکت‌های دولتی
- ✓ سازوکارهای اولیه در زیرسامانه پاکنا، به گونه‌ای تعریف شده است که اطلاعات به صورت خوداظهاری توسط مسئولین دستگاه‌های اجرایی ثبت و بارگذاری می‌گردد، لذا اطمینان از صحت، کفایت و جامعیت اطلاعات حاصل نمی‌گردد.
- ✓ عملکرد دستگاه‌های اجرایی در به‌روزرسانی اطلاعات سامانه پاکنا ضعیف بوده و معمولاً کاربران به ثبت اطلاعات در ابتدا و انتهای سال اکتفا می‌کنند.

با عنایت به مطالب فوق‌الذکر **پیشنهاد** می‌گردد:

- ۱- تمرکز کلیه پرداخت‌های پرسنلی اعم از مستمر و غیرمستمر، نقدی و غیرنقدی متعاقب ثبت در سامانه پاکنا توسط کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه، اعم از شرکت‌های دولتی،

مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و دانشگاه‌ها، از طریق خزانه‌داری کل کشور انجام گردد.

۲- به منظور ساماندهی پرداخت‌های کارکنان دولت و ایجاد وحدت رویه، ضرورت دارد «نظام جامع و یکپارچه پرداخت کارکنان دولت» گردد.

۳- دامنه شمول ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه، می‌بایست به شرکت‌های تابعه، وابسته و فرعی نهادهای عمومی غیردولتی نیز توسعه یابد. همچنین شرکت‌های مذکور می‌بایست ملزم به انعکاس حقوق و مزایای کارکنان خود در سامانه حقوق و مزایای سازمان اداری و استخدامی کشور گردند.

۴- در راستای صحت‌سنجی و پایش اطلاعات ثبت‌شده در سامانه ثبت حقوق و مزایای کارکنان و سامانه پاکنا، ضروری است تعداد کارکنان دستگاه‌های اجرایی و اطلاعات کارگزینی ایشان بر اساس اطلاعات آماری استخراج شده در ابتدای هر سال مقایسه و بررسی گردد و هرگونه به‌کارگیری جدید ناشی از مجوزهای استخدامی صادره در سامانه پاکنا ثبت گردد.

۱۴-۳) بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد و قیمت تمام‌شده

اهم تبصره‌ها:

جدول شماره ۳۵) احکام مرتبط با بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد و قیمت تمام شده و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	جزء (۱-۱) بند (ی) تبصره (۲)	تصویب برنامه و فعالیت شرکت (شامل اهداف کمی و کیفی نظیر ارتقای بهره‌وری، مولدسازی دارایی‌ها و ...) به همراه تصویب بودجه	تعداد ۱۴۹ شرکت نسبت به اجرای مفاد این جزء اقدام نموده‌اند.
۲	جزء (۳-۱) بند (ی) تبصره (۲)	ابلاغ بخشنامه بودجه شرکت‌های مشمول این جزء براساس اهداف و سیاست‌های کلی، خط مشی و برنامه‌های بودجه کل کشور به‌طور مجزا	بودجه شرکت‌های تابعه اشخاص حقوقی مذکور و شرکت‌های تابعه و ذی‌ربط نهادهای عمومی غیردولتی، در بخشنامه بودجه سالانه مختص شرکت‌های دولتی، درج نشده است.
۳	جزء (۴-۱) بند (ی) تبصره (۲)	تصویب بودجه تفصیلی سالانه توسط هیات‌های مدیره/هیات‌های عامل	تعداد ۹۰ شرکت نسبت به اجرای مفاد این جزء اقدام نموده‌اند.

جدول شماره ۳۵) احکام مرتبط با بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد و قیمت تمام شده و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ

ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
		شرکت‌های مشمول در مهلت مقرر	
۴	جزء (۱-۵) بند (ی) تبصره (۲)	تهیه گزارش تطبیق بودجه مصوب و عملکرد شرکت‌های مشمول بر اساس بودجه تفصیلی و ارائه به حسابرس مستقل و بازرس قانونی، وزارت امور اقتصادی و دارایی و دیوان محاسبات کشور و همچنین تهیه صورت‌های مالی شش‌ماهه (غیر تلفیقی) برای شرکت‌های اصلی و مادر تخصصی و بانک‌ها	تعداد ۱۱۷ شرکت گزارش تطبیق بودجه مصوب و عملکرد را تهیه نموده و تعداد ۱۵۵ شرکت گزارش خود را به وزارت امور اقتصادی و دارایی و دیوان محاسبات کشور و تعداد ۱۶۴ شرکت نیز گزارش را به سازمان برنامه و بودجه ارائه نموده‌اند. همچنین تعداد ۷۱ شرکت صورت‌های مالی شش‌ماهه را مطابق سازوکار این جزء تهیه نموده‌اند.
۵	جزء (۱-۶) بند (ی) تبصره (۲)	ثبت آمار نیروی انسانی در سامانه پاکنا توسط شرکت‌های مشمول تا سی و یکم اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۰	تعداد ۱۰۴ شرکت آمار نیروی انسانی خود را در پایگاه اطلاعات کارکنان نظام اداری (پاکنا) ظرف مهلت مقرر ثبت نموده‌اند.
۶	جزء (۱-۷) بند (ی) تبصره (۲)	ثبت اطلاعات حقوق و مزایا در سامانه مربوط به صورت ماهانه توسط شرکت‌های مشمول	تعداد ۴۷ شرکت اطلاعات ثبت حقوق و مزایای کارکنان خود را مطابق مفاد این جزء به صورت ماهانه تکمیل نموده‌اند.
۷	جزء (۴) بند (ی) تبصره (۲)	رفع ایرادات مطرح شده در گزارش حسابرس و بازرس قانونی توسط هیات‌های مدیره/هیات‌های عامل و گزارش اقدامات در مقاطع سه‌ماهه به مجمع عمومی	تعداد ۸۳ شرکت ایرادات مطرح شده در گزارش بازرس قانونی را رفع نموده‌اند و تعداد ۵۹ شرکت نیز گزارش‌های اقدامات صورت‌گرفته را به مجمع ارائه نکرده‌اند. همچنین مهلت مقرر در این جزء توسط تعداد ۱۴۳ شرکت نگردیده است.
۸	بند (الف) تبصره (۱۹)	تکلیف دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مبنی بر شناسایی هزینه‌ها به تکلیف و هزینه‌یابی خروجی‌ها و	تعداد ۱۳۲ دستگاه نسبت به شناسایی هزینه‌های خود به تفکیک اقدام نکرده‌اند. تعداد ۲۵۴ دستگاه نسبت به هزینه‌یابی خروجی‌ها و تکمیل و استقرار سیستم بهای تمام‌شده اقدام نموده‌اند. تعداد ۳۱۹ دستگاه اطلاعات ورودی سامانه بهای تمام‌شده آنها از

جدول شماره ۳۵) احکام مرتبط با بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد و قیمت تمام شده و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
		استقرار کامل سامانه قیمت تمام شده که اطلاعات ورودی آن از تبادل داده‌ها با سایر سامانه‌های دستگاه اجرایی	تبادل داده‌های سایر سامانه‌های دستگاه اجرایی به دست نمی‌آید.
۹	جزء (۳) بند (ج) تبصره (۱۹)	پایاده‌سازی نظام ارزیابی و مدیریت عملکرد و امکان ارتباط آن با سامانه‌ها	تعداد ۹۳۶ دستگاه نسبت به پایاده‌سازی نظام ارزیابی و مدیریت عملکرد اقدام نموده‌اند. تعداد ۱۶ دستگاه امکان ارتباط با سامانه‌های دیگر را فراهم نموده‌اند.
۱۰	جزء (۵) بند (ج) تبصره (۱۹)	ارسال گزارشات مالی و عملیاتی برنامه‌های اجرایی و خروجی‌ها به سازمان برنامه و بودجه کشور در مقاطع سه‌ماهه	تعداد ۶۱۶ دستگاه اجرایی گزارشات مالی و عملیاتی برنامه‌های اجرائی و خروجی‌ها را مطابق این جزء در مقاطع سه‌ماهه به سازمان برنامه و بودجه کشور ارائه نموده‌اند
۱۱	جزء (۱) بند (ج) تبصره (۲۰)	ارائه و یا تکمیل برنامه‌های عملیاتی برای استقرار چرخه مدیریت و ارتقای شاخص‌های بهره‌وری توسط دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری به سازمان برنامه و بودجه کشور و سازمان ذی‌ربط وابسته به سازمان اداری و استخدامی کشور	هیچ‌یک از دستگاه‌های مشمول، برنامه عملیاتی خود را به سازمان برنامه و بودجه کشور ارائه نموده‌اند. تعداد ۱۷ دستگاه مشمول، برنامه عملیاتی خود را به سازمان ملی بهره‌وری ایران ارائه نموده‌اند.
۱۲	جزء (۲) بند (ج) تبصره (۲۰)	پیش‌بینی اعتبارات مورد نیاز اجرای برنامه‌های ارتقاء بهره‌وری را به صورت مستقل و تصویب آن در قالب بودجه سالانه، توسط شرکت‌های دولتی	صرفاً ۱۰۹ شرکت اعتبارات مورد نیاز اجرای برنامه‌های ارتقاء بهره‌وری را به صورت مستقل در بودجه سالانه خود پیش‌بینی نموده‌اند و در ۱۰۸ شرکت دولتی اعتبارات مذکور به تصویب مجمع عمومی رسیده است.

با عنایت به عملکرد سال ۱۴۰۰ پیشنهاد می‌گردد :

۱) با توجه به گذشت بیش از ۲۰ سال از الزام به پایاده‌سازی و اجرای بودجه ریزی عملیاتی و عدم تحقق اهداف

تعیین شده، سازمان برنامه و بودجه کشور و دستگاه‌های اجرایی اهتمام بیشتری نسبت به اجرای کامل این مهم داشته باشند.

(۲) اطلاعات حسابرسی شده قیمت تمام شده کالاها و خدمات کلیدی (همچون حامل‌های انرژی، آب، برق و ...) در بودجه کل کشور ارائه شود.

۱۵-۳) آموزش، پژوهش، فرهنگ و ورزش

اهم تبصره‌ها:

جدول شماره ۳۶) احکام مرتبط با آموزش، پژوهش، فرهنگ و ورزش و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	جزء (۲-۲) بند (ی) تبصره (۶)	حمایت از تولید محتوا در فضای مجازی	از مبلغ ۲.۸۰۰ میلیارد تومان مصوب در قانون، مبلغ ۱.۳۷۵ میلیارد تومان به ۱۵ دستگاه اجرایی پرداخت شده است.
۲	بند (د) تبصره (۹)	مصرف ۱۰٪ از اعتبارات برنامه پژوهش‌های کاربردی از طریق پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی و مراکز پژوهشی، پارک‌های علم و فناوری، سراهای نوآوری دانشگاه آزاد، حوزه‌های علمیه، شرکت‌های دانش‌بینان و پژوهشکده‌های قانونی وابسته به بسیج	در سال ۱۴۰۰، دستگاه‌های اجرایی از ۱۸۳ میلیارد تومان اعتبار قابل تخصیص، مبلغ ۹۵ میلیارد تومان را به این امر اختصاص داده‌اند.
۳	بند (ه) تبصره (۹)	اختصاص ۱٪ از اعتبارات هزینه‌ای تخصیص یافته به دستگاه‌های اجرایی (به استثنای فصول ۱ و ۶) به امور پژوهشی و توسعه فناوری توسط شورای برنامه‌ریزی استان	شورای برنامه ریزی و توسعه استان‌ها (به استثناء استان‌های کرمان، هرمزگان، ایلام و البرز) در اجرای حکم این بند از مبلغ ۴۹ میلیارد تومان قابل کسر، مبلغ ۴۴ میلیارد تومان کسر و به ۲۶۰ دستگاه‌های اجرایی ذیربط اختصاص داده‌اند که دستگاه‌های مذکور مبلغ ۲۰ میلیارد تومان را بابت امور پژوهشی و توسعه فناوری مصرف، ۲۳ میلیارد تومان را به سال بعد منتقل، ۱ میلیارد تومان به حساب خزانه واریز و ۳۵ میلیون تومان در موارد غیر، مصرف نموده‌اند.

جدول شماره ۳۶) احکام مرتبط با آموزش، پژوهش، فرهنگ و ورزش و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ

ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۴	بند (و) تبصره (۹)	واریز حداقل ۴۰٪ از هزینه امور پژوهشی شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۳) به خزانه و اختصاص آن بابت حل مسائل و مشکلات خود از طریق توافقنامه با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی در قالب طرح (پروژه)‌های کاربردی، عناوین پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی، طرح (پروژه)‌های پسادکتری و تحقیقاتی دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی غیرشاغل	در سال ۱۴۰۰، مبلغ ۱۴۰ میلیارد تومان بابت حداقل ۴۰٪ موضوع این بند، توسط اشخاص مشمول این بند به حساب خزانه واریز و یا توسط خزانه برداشت شده و به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی طرف قرارداد بابت انجام طرح‌های پژوهشی، پرداخت شده است.
۵	بند (ط) تبصره (۹)	واریز درآمدهای تبلیغاتی ناشی از مسابقات ورزشی توسط وزارت ورزش و جوانان و صدا و سیما به حساب خزانه و پرداخت اعتبار به نسبت ۳۰٪ به وزارت ورزش و جوانان (جهت کمک به فدراسیون‌های مربوطه) و ۷۰٪ به سازمان صدا و سیما از محل وجوه واریزی	در سال ۱۴۰۰، مبلغ ۷۴ میلیارد تومان توسط سازمان صدا و سیما به حساب خزانه واریز شده که سازمان برنامه و بودجه کشور، مبلغ ۲۵ میلیارد تومان به سازمان صدا و سیما و مبلغ ۷ میلیارد تومان به وزارت ورزش و جوانان اختصاص داده است. وزارت ورزش و جوانان ۵ میلیارد تومان از مبلغ مذکور را به فدراسیون فوتبال و ۲ میلیارد تومان را به فدراسیون کشتی در قالب کمک پرداخت نموده است.
۶	بند (ز) تبصره (۱۵)	اعطای تسهیلات خطرپذیر به شرکت‌های دانش بنیان صنعت برق به مبلغ ۱.۳۰۰ میلیارد تومان از محل افزایش قیمت برق تحویلی به صنایع مندرج در حکم این بند	۷۰۰ میلیارد تومان از منابع این بند با عقد قرارداد عاملیت در اختیار صندوق نوآوری و شکوفایی قرار گرفته و ۶۰۰ میلیارد تومان نیز با عاملیت بانک صنعت و معدن جهت پرداخت تسهیلات پرداخت شده که به علت تخصیص منابع در پایان سال، تسهیلاتی پرداخت نشده است.
۷	بند (ط) تبصره (۱۷)	اختصاص حداقل ۱٪ و حداکثر ۵٪ از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی جهت خرید و نوسازی تجهیزات پزشکی از طریق شرکت‌های دانش بنیان	صرفاً سه دانشگاه از مجوز این بند استفاده نموده‌اند و مبلغ ۵ میلیارد تومان از طریق شرکت‌های دانش بنیان صرف موارد مذکور نشده است.
۸	بند (د) تبصره (۱۸)	کمک به سرمایه‌گذاری‌های خطرپذیر و حمایت از ساخت داخل و طرح‌های توسعه‌ای اشتغال‌آفرین و تولید بار اول در حوزه‌های مختلف صنعت نفت از	شرکت ملی نفت ایران مبلغ ۳۰ میلیارد تومان به صندوق غیردولتی پژوهش و فناوری صنعت نفت (مؤسسه عامل) اختصاص و پرداخت نموده که صندوق مذکور تا پایان سال ۱۴۰۰،

جدول شماره ۳۶) احکام مرتبط با آموزش، پژوهش، فرهنگ و ورزش و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
		طریق شرکتهای دانش بنیان	تسهیلاتی پرداخت نموده است.
۹	بند (ح) تبصره (۱۹)	اختصاص ۱٪ از اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی (به استثنای فصول ۱، ۴ و ۶) به صدا و سیما برای تولید برنامه جهت فرهنگ سازی و آگاهی بخشی و اطلاع رسانی	تعداد ۷۶۷ دستگاه اجرایی از محل ۱٪ اعتبارات هزینه‌ای مشمول این بند به مبلغ ۳۴۹ میلیارد تومان، مبلغ ۱۴۴ میلیارد تومان را به سازمان صدا و سیما اختصاص داده‌اند. تعداد ۴۷ دستگاه اجرایی قراردادی منعقد نموده‌اند و تعداد ۲۳۳ دستگاه نصاب این بند را رعایت نموده‌اند.

اهم یافته‌های حسابرسی:

- بر اساس بررسی‌ها از کل مبلغ ۱,۱۸۸ میلیارد تومان معافیت‌های مالیاتی شرکتهای دانش بنیان، بیشترین معافیت‌ها به ترتیب به مبلغ ۷۰۳ میلیارد تومان و ۳۶۳ میلیارد تومان مربوط به شرکتهای دانش بنیان تولیدی نوع ۱ و تولیدی نوع ۲ می‌باشد و شرکتهای نوپا نوع ۱ و ۲ و مستعد دانش بنیان، سهمی اندکی از این معافیت‌ها دارند.

- صندوق نوآوری و شکوفایی بالغ بر ۸۲۷ میلیارد تومان از محل خط اعتباری، به طرح‌های برگزیده توسط صندوق‌های پژوهش و فناوری استانی تسهیلات پرداخت نموده است. بیشترین میزان حمایت مربوط به صندوق‌های پژوهش و فناوری مستقر در استان تهران با ۴۹۶ میلیارد تومان بوده و پس از آن، استان‌های یزد، البرز و اصفهان به ترتیب با مبلغ ۴۱ میلیارد تومان، ۳۶/۴ میلیارد تومان و ۳۴/۶ میلیارد تومان، بیشترین بهره را از خط اعتباری مذکور برده‌اند.

- صندوق نوآوری و شکوفایی مبلغ ۸۳۹ میلیارد تومان تسهیلات در قالب قرارداد جعاله به صندوق‌های پژوهش و فناوری استان‌ها پرداخت نموده است. حسب بررسی‌ها، استان تهران با مبلغ ۵۶۵ میلیارد تومان و پس از آن، استان‌های یزد با مبلغ ۱۰۰/۴ میلیارد تومان، اصفهان با مبلغ ۵۲ میلیارد و خراسان رضوی با مبلغ ۴۱ میلیارد تومان بیشترین میزان برخورداری از این تسهیلات را داشته‌اند.

- صندوق رفاه دانشجویان حسب مجوزهای قانونی اجازه داشته است در رابطه با شرکتهای دانش بنیان، بنگاه‌ها و تعاونی‌های وابسته به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته، با تصویب کمیسیون سرمایه‌گذاری و تشخیص رییس صندوق و تأیید رییس هیأت امناء بدون رعایت حداقل نرخ سود سپرده‌های بلندمدت اعلام شده از سوی بانک مرکزی، در تأمین سرمایه در گردش اقدام نماید. علی‌رغم راکد بودن بیش از ۳۸۷

میلیارد تومان از منابع صندوق، صندوق مذکور از این ظرفیت در حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان استفاده ننموده است.

- در سال ۱۴۰۰، از مبلغ ۶۵۵ میلیارد تومان منابع قابل وصول موضوع واریز ۰/۵٪ از درآمدهای شهرداری‌ها به حساب انجمن‌های کتابخانه‌های عمومی شهر، مبلغ ۵۹۲ میلیارد تومان توسط خزانه‌داری کل کشور از حساب شهرداری‌ها کسر و تماماً به حساب کتابخانه‌های عمومی استان‌ها واریز گردیده است. لازم به ذکر است به علت عدم دسترسی نهاد کتابخانه‌های عمومی به حساب‌های مالی شهرداری‌ها و بالتبع، امکان محاسبه و احراز دقیق مطالبات نهاد مذکور از محل ماده (۶) قانون تأسیس و نحوه اداره کتابخانه‌های عمومی کشور و ماده (۶۴) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) میسر نمی‌باشد.

- علی‌رغم وجود تکلیف قانونی در خصوص الزام شهرداری‌ها مبنی بر واریز ۰/۵٪ از درآمدهای خود به حساب انجمن‌های کتابخانه‌های عمومی شهر، بررسی‌ها مبین آن است حکم مذکور به صورت کامل اجرا نگردیده و اهداف مدنظر مقنن مبنی بر کمک مناسب و به موقع به ایجاد و تقویت ساختار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و ترویج فرهنگ کتابخوانی محقق نگردیده است. میزان وصولی استان‌های قم، کرمانشاه، آذربایجان غربی، تهران، اصفهان و البرز بالاتر از میانگین وصولی به میزان ۹۰٪ بوده و سایر استان‌ها پایین‌تر از میانگین مذکور می‌باشند.

- علی‌رغم اهمیت موضوع جوانان (ازدواج، اشتغال، اوقات فراغت و ...)، سهم اعتباری مربوط به امور جوانان از کل اعتبارات وزارت ورزش و جوانان در سال‌های اخیر حدود ۱۲٪ بوده که بیش از ۷۶٪ از این اعتبارات در سال ۱۴۰۰، در قالب ردیف‌های متفرقه بوده است.

۱۶-۳) صنعت، معدن و تجارت

اهم تبصره‌ها:

جدول شماره ۳۷) احکام مرتبط با صنعت، معدن و تجارت و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	بند (ط) تبصره (۱۸)	تکلیف وزارت صمت نسبت به مزایده معادن شناسایی‌شده تا پایان سال ۱۳۹۹ و لغو پروانه‌هایی که منجر به	وزارت صمت تا پایان سال ۱۳۹۹ تعداد ۷۰۲۹۱ معدن جهت واگذاری را شناسایی نموده که در سال ۱۴۰۰، تعداد ۳۰۷۷۴ معدن به مزایده گذاشته شده و از تعداد ۵۰۸۲۲ پروانه صادره استخراج معدن سال‌های قبل و معادن واگذار شده به متقاضیان در سال ۱۴۰۰ که منجر به

اکتشاف و استخراج نشده است.	اکتشاف نگردیده، تعداد ۳۰۰۵ معدن لغو پروانه و صرفاً ۵۴۲ معدن پس از برگزاری مزایده به متقاضیان جدید واگذار شده است.
----------------------------	---

اهم یافته‌های حسابرسی:

✓ وزارت صنعت، معدن و تجارت مبلغ ۱۸ میلیارد تومان تحت عنوان کمک بلاعوض پرداخت نموده، لیکن مغایر با قوانین و مقررات مربوط به اعطای کمک‌ها و اعانات، به وظایف نظارتی خود در این خصوص عمل ننموده است.

✓ بدهی شرکت دخانیات ایران به وزارت صنعت، معدن و تجارت، بابت درآمد حقوق انحصار محصولات دخانی سال‌های ۱۳۹۱ لغایت ۱۴۰۰، مبلغ ۲۱۱ میلیارد تومان بوده که تاکنون بالغ بر ۴ میلیارد تومان از بدهی یاد شده به حساب خزانه واریز گردیده و بالغ بر ۲۰۷ میلیارد تومان از مطالبات مذکور، همچنان وصول نگردیده است. در این خصوص اقدام مؤثری توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت در جهت وصول مطالبات مذکور صورت نپذیرفته است.

✓ منابع اختصاص یافته به طرح «کمک به تکمیل و ایجاد تصفیه خانه فاضلاب شهرک‌های صنعتی» که از سال ۱۳۸۱ شروع گردیده، بالغ بر ۹۳۷ میلیارد تومان می‌باشد؛ در حالیکه طبق آخرین موافقت‌نامه متبادله کل برآورد اعتبار طرح مذکور از محل منابع داخلی و منابع عمومی معادل ۲,۱۰۲ میلیارد تومان در نظر گرفته شده است. بنابراین طرح دارای پیشرفت ۴۵ درصدی است. از مجموع ۸۳۲ شهرک و ناحیه صنعتی تنها ۲۱۲ شهرک صنعتی معادل ۲۵٪ شهرک‌ها مجهز به تصفیه‌خانه گردیده‌اند. همچنین از تعداد ۳۴,۷۶۳ واحد صنعتی، تعداد ۲۵,۷۷۹ واحد صنعتی معادل ۷۴٪ به تصفیه‌خانه متصل گردیده‌اند.

✓ علی‌رغم وصول بالغ بر ۱۹,۲۰۹ میلیارد تومان در حساب‌های خزانه بابت حقوق دولتی سال ۱۴۰۰، لکن سازمان برنامه و بودجه کشور برخلاف تکالیف مقرر قانونی به جای تخصیص موضوع تبصره‌های (۴) و (۶) ماده (۱۴) قانون معادن، صرفاً مبلغی معادل ۱,۵۱۲ میلیارد تومان حدود ۷٪ وصولی را به وزارت صنعت، معدن و تجارت و میزان ۵۲۴ میلیارد تومان یعنی حدود ۲/۷٪ وصولی‌ها را به استان‌ها تخصیص داده است. در این خصوص وزارت در پرداخت سهم استان‌ها مفاد تبصره (۶) ماده (۱۴) قانون معادن کشور را رعایت ننموده و سهم برخی از استان‌ها از میزان تخصیص مذکور، بالاتر از ۱۵٪ و سهم برخی استان‌ها نیز حدود ۱٪ بوده

است.

✓ علی‌رغم پرداخت ۴۰ میلیارد تومان طی ۱۰ سال گذشته بابت اجرای سامانه کاداستر معادن در اجرای ماده (۵) قانون معادن و ماده (۳۳) آیین‌نامه اجرایی آن، اهداف تعیین شده در پیوست قرارداد منعقد وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان نظام مهندسی معدن به‌طور کامل محقق نگردیده، لذا وزارت صنعت، معدن و تجارت کماکان اطلاعات مربوط به حوزه بهره‌برداری و گواهی کشف و پروانه‌های اکتشاف و ... را به صورت سنتی استخراج و رصد می‌نماید.

۱۷-۳) ارتباطات

اهم تبصره‌ها:

جدول شماره ۳۸) احکام مرتبط با ارتباطات و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	جزء (۱) بند (ی) تبصره (۶)	وصول (۱۰) ریال بابت هر پیامک ارسال شده از کارورهای ارائه دهنده خدمات مخابراتی و اختصاص آن تا سقف ۱۰۰ میلیارد تومان به سازمان بهزیستی	۱۹۴ میلیارد تومان بابت عملکرد سال ۱۴۰۰ توسط کارورهای مخابراتی به حساب خزانه واریز شده و مبلغ ۹۲ میلیارد تومان از این محل در اختیار سازمان بهزیستی قرار گرفته است.
۲	جزء (۱) بند (ج) تبصره (۸)	ثبت کلیه تابلت‌ها و ساعت‌های هوشمند و مبدل‌های ارتباطات ثابت به سیار وارداتی و تولید داخل در سامانه همتا	وزارت ارتباطات تعداد ۴۹۲.۲۰۵ تابلت و تعداد ۸.۶۹۷ ساعت هوشمند، در سامانه همتا ثبت نموده است.
۳	بند (ی) تبصره (۱۸)	تعیین و وصول نرخ تعرفه اینترنت برای استفاده از پیام‌رسان‌های داخلی معادل ۲۰٪ نرخ تعرفه پیام‌رسان‌های خارجی و یا ترافیک بین‌الملل	نرخ تعرفه اینترنت برای استفاده از پیام‌رسان‌های داخلی همانند سنوات قبل به میزان یک‌سوم تعرفه بین‌الملل وصول شده است.

اهم یافته‌های حسابرسی:

✓ رسیدگی به منابع و مصارف سال ۱۴۰۰ شرکت ارتباطات زیر ساخت، منجر به وصول و واریز مطالبات از شرکت رسپینا به میزان ۳۰ میلیارد تومان و شرکت کویر کامیونیکیشن به میزان ۲.۵۰۹.۰۰۰ یورو، به حساب‌های شرکت ارتباطات زیرساخت، گردیده است.

۱۸-۳) انضباط بخشی به شرکت های دولتی

اهم تبصره ها:

جدول شماره ۳۹) احکام مرتبط با انضباط بخشی به شرکت های دولتی و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	جزء (۱۰) بند (ی) تبصره (۲)	تعیین تکلیف شرکت های دولتی و شرکت های تابعه و ذی ربط نهادهای عمومی غیردولتی که طی سه سال متوالی زیان ده بوده و یا زیان انباشته آنها بیش از نیمی از سرمایه شرکت می باشد، تا پایان شهریورماه سال ۱۴۰۰	در سال ۱۴۰۰ تعداد ۱۷۸ شرکت، مشمول مفاد حکم این بند بوده اند، لیکن اقدامی جهت تعیین تکلیف آنها صورت نگرفته است.
۲	جزء (۱۲) بند (ی) تبصره (۲)	انجام حسابرسی عملیاتی و ارائه آن به مجمع عمومی توسط شرکت های دولتی	در سال ۱۴۰۰، تعداد ۱۷۱ شرکت اقدامی در این راستا ننموده اند.
۳	جزء (۲) بند (الف) تبصره (۷)	افتتاح کلیه حساب های ریالی دستگاه های اجرای از طریق خزانه داری کل کشور نزد بانک مرکزی و انجام کلیه دریافت و پرداخت های دستگاه ها از طریق حساب های مذکور	تعداد ۲۱۴ دستگاه اجرایی اقدام به افتتاح حساب نزد بانک مرکزی ننموده اند. در تعداد ۳۵۹ دستگاه اجرایی دریافت و پرداخت از طریق حساب های مفتوحه نزد بانک مرکزی انجام نشده است.

۱۹-۳) طرح های تملک دارایی های سرمایه ای

اهم تبصره ها:

جدول شماره ۴۰) احکام مرتبط با طرح های تملک دارایی های سرمایه ای و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
۱	بند (ظ) تبصره (۵)	تأمین مالی طرح های تملک دارایی های سرمایه ای از طریق ابزارها و روش های بازار سرمایه توسط دولت	در سال ۱۴۰۰، دولت از مجوز این بند استفاده ننموده است.
۲	بند (هـ) تبصره (۱۸)	تأمین منابع مورد نیاز اتمام	علی رغم پیگیری بانک مرکزی، سازمان

جدول شماره ۴۰) احکام مرتبط با طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و خلاصه عملکرد بر اساس تفریغ			
ردیف	ماخذ قانونی	موضوع	چکیده تفریغ
		طرح‌های عمرانی در سقف ۲۰۰ میلیارد تومان در قالب ماده (۵۶) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۱	برنامه و بودجه فهرست طرح‌های موضوع این بند را به بانک اعلام ننموده، لذا اقدامی در خصوص اجرای این بند صورت نگرفته است.
۳	بند (ز) تبصره (۱۸)	مشارکت در طرح (پروژه) های بزرگ زیربنایی و طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نظیر طرح‌های آزادراهی و بزرگراهی و راه‌های اصلی، صنعتی و تولیدی در قالب تأمین مالی و تملک و ایجاد شرکت و صندوق طرح (پروژه) توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی از محل منابع خود	بنا به عللی از قبیل کسری منابع نسبت به مصارف ناشی از پرداخت تسهیلات تکلیفی و همچنین ابهامات موجود در حکم این بند در خصوص نحوه و منبع برگشت اصل و سود سرمایه‌گذار، در سال ۱۴۰۰ از مجوز این بند استفاده نشده است.

۲۰-۳) اشکالات ساختاری بودجه

«بودجه معیوب و نامتوازن» و «ترکیب غلط بودجه و افزایش هزینه‌ها بدون تعیین درآمدهای واقعی و قابل تحقق و کسری بودجه به عنوان ام‌الخبائث مشکلات اقتصادی کشور»، تعبیری است که در فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) بارها تکرار شده و اصلاح ساختار نظام بودجه‌ریزی کشور طی یک‌دهه اخیر به ویژه از مجلس یازدهم به عنوان یک مطالبه جدی از سوی معظم له مطرح گردیده است.

باید توجه داشت که شیوه فعلی بودجه‌ریزی در کشور دارای آسیب‌های بسیار جدی است که تحقق توسعه اقتصادی در شرایط فعلی را با مشکل مواجه ساخته است. بررسی قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور نشان می‌دهد احکام بسیار خوبی در خصوص اصلاح برخی از آسیب‌های اساسی در ساختار بودجه کشور در موضوعاتی نظیر «اصلاح رابطه مالی نفت و دولت»، «درآمدهای مالیاتی و حقوق گمرکی»، «انتظام بخشی به شرکت‌های دولتی»، «ساماندهی کارکنان دولت و پرداختی به آنها»، «شفافیت و اصلاح رویه‌های ناصواب فعلی» و «ساماندهی بدهی‌های دولت» به تصویب رسیده است. یافته‌های گزارش تفریغ بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور مبین آن است که عملکرد احکام مذکور چندان مطلوب نبوده و در موارد متعدد، یا احکام فاقد

عملکرد بوده و یا تمام یا بخشی از حکم به اجرا در نیامده است.

عملکرد برخی از احکام بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور در حوزه‌های «اصلاح رابطه مالی نفت و دولت»، «درآمدهای مالیاتی و حقوق گمرکی»، «انتظام بخشی به شرکت‌های دولتی» و «ساماندهی کارکنان دولت و پرداختی به آنها» پیش از این تبیین گردید و در ادامه به برخی دیگر از مهمترین آسیب‌های ساختار نظام بودجه‌ریزی کشور پرداخته می‌شود:

(۱) بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

علی‌رغم واگذاری‌های انجام‌شده طی دو دهه اخیر، همچنان بیش از ۷۰٪ از بودجه کل کشور به شرکت‌ها و بانک‌های دولتی اختصاص دارد. بر این اساس، روند بررسی بودجه شرکت‌های دولتی با لحاظ ماهیت شرکتی آنها و توجه به استقلال شرکت‌ها، می‌بایست در مجلس به‌گونه‌ای باشد که فرصت مکفی برای این بخش از بودجه فراهم گردد. لازم به ذکر است، پس از تصویب قانون «الحاق یک تبصره به ماده (۱۸۲) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی» در مرداد ماه سال ۱۳۹۸، اقدامات بسیار خوبی در راستای اصلاح ساختار شرکت‌های دولتی توسط مجلس صورت گرفت.

علی‌ایحال مهمترین آسیب‌های ساختار بودجه شرکت‌های دولتی عبارتند از:

- ✓ فقدان شفافیت لازم در حوزه برنامه‌ریزی و بودجه شرکت‌ها و پاسخ‌گویی مجامع شرکت‌ها
- ✓ عدم وجود اطلاعات دقیق و شفاف از وضعیت کارکنان شاغل در شرکت‌های دولتی، انتصابات مقامات شرکت‌ها و پرداخت‌های مربوط به آنها
- ✓ تعدد شرکت‌های دولتی زیان‌ده و عدم اهتمام جدی در اصلاح ساختار این شرکت‌ها یا تعیین در خصوص استمرار مالکیت دولت در آنها و ختم فرآیند واگذاری شرکت‌های در حال تصفیه
- ✓ نبود تفکیکی دقیق از امور حاکمیتی و غیرحاکمیتی در شرکت‌های دولتی
- ✓ تعیین قیمت تکلیفی برای ارائه کالا و خدمات شرکت‌های دولتی و عدم پیش‌بینی اعتبار لازم و کافی جهت جبران آن در لوایح و قوانین بودجه سنواتی
- ✓ فقدان شفافیت لازم در ارائه صورت‌های مالی و انجام حسابرسی عملکرد و نبود الزام قانونی لازم مجامع عمومی به نظارت کامل بر هیأت مدیره شرکت‌های دولتی

✓ عدم تمرکز حساب‌های شرکت‌های دولتی نزد خزانه‌داری کل کشور

✓ تعیین تکلیف سود سهام شرکت‌های زیر ۵۰٪

✓ وجود احکام برداشت از حساب‌های جاری شرکت‌های دولتی در قوانین بودجه سنواتی بدون توجه به

توان تأمین مالی آنها

۲) موسع بودن اختیارات سازمان برنامه و بودجه در جابه‌جایی اعتبارات و استفاده از مکانیزم تخصیص

به استناد ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه مصوب سال ۱۳۵۱، کلیه اعتبارات جاری و عمرانی مصوب در بودجه عمومی دولت بر اساس گزارش‌های اجرایی بودجه و پیشرفت عملیات در دوره‌های معین شده توسط کمیته‌ای مرکب از وزارت اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه کشور، تخصیص داده می‌شود. فارغ از اینکه کارکرد کمیته تخصیص و نحوه برگزاری جلسات آن طی یک‌دهه گذشته به شدت مورد انتقاد بوده، مطابق بررسی‌ها، مکرراً مشاهده شده که نتیجه استفاده از این اختیار، بی‌عدالتی در توزیع اعتبارات بین دستگاه‌های اجرایی و همچنین بین مناطق، بوده است. گرچه بهره‌مندی از اختیار تخصیص اعتبار در طول ماه‌های مختلف سال با توجه به شرایط وصولی منابع و همچنین شرایط اقلیمی کشور قابل درک می‌باشد، لیکن عملکرد کل سال نباید به گونه‌ای باشد که منجر به بروز اختلاف قابل توجه و معنادار در تخصیص‌ها شود.

بررسی قوانین مختلف نشان می‌دهد که سازمان برنامه و بودجه کشور در جابه‌جایی اعتبارات ردیف‌ها و

دستگاه‌ها نیز از اختیارات موسعی برخوردار است که در جدول زیر به تعدادی از آنها اشاره می‌گردد:

جدول شماره ۴۱) مصادیقی از اختیارات سازمان برنامه و بودجه کشور در جابه‌جایی اعتبارات		
ردیف	ماده قانونی	خلاصه حکم
۱	ماده (۴۱) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	اجازه جابه‌جایی ۵٪ از سرجمع اعتبارات طرح‌های ملی هر دستگاه
۲	ماده (۷۹) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	اجازه افزایش اعتبارات هزینه‌ای تا سقف ۳۰٪ از محل کاهش برنامه‌ها و فصول همان دستگاه
۳	ماده (۳۰) قانون الحاق (۱)	اجازه افزایش اعتبارات هزینه‌ای استانی از محل کاهش همان دستگاه حداکثر به میزان ۱۰٪
۴	ماده (۱۶) قانون الحاق (۲)	اجازه افزایش اعتبارات عمرانی از محل صرفه‌جویی اعتبارات هزینه‌ای همان دستگاه‌ها تا سقف ۱۰٪
۵	ماده (۲۸) قانون الحاق (۲)	۱- اجازه هرگونه پرداخت توسط خزانه، صرفاً با ساز و کار تخصیص ۲- اجازه جابه‌جایی اعتبارات عمرانی در کل قانون، به میزان ۱۰٪

۳- اجازه جابه جایی اعتبارات ردیفهای متفرقه، تا میزان ۱۰٪

بنابه مطالب پیش گفته پیشنهاد می شود اولاً فرآیند تخصیص به گونه ای اصلاح گردد که میزان اختلاف درصد تخصیص ها بین بالاترین و پایین ترین درصد تخصیص، در کل سال حداکثر از ۱۰٪ بیشتر نباشد، ثانیاً در خصوص اجازه جابه جایی اعتبارات، بازنگری صورت گرفته و محدودیت هایی برای سازمان برنامه و بودجه کشور در استفاده از این اختیار ایجاد گردد.

۳) احکام فاقد عملکرد که به طور مکرر در قوانین بودجه سنواتی درج می گردد

تبصره ها، بندها و اجزای بودجه، بخش مهمی از قوانین بودجه سنواتی را به خود اختصاص داده که این مهم علاوه بر معطوف نمودن سهم زیادی از زمان بررسی و تصویب بودجه در مجلس شورای اسلامی به خود (تقریباً تمام آن)، عملاً فرصت لازم و کافی نمایندگان مجلس برای بررسی بخش اصلی بودجه یعنی ردیف ها، جداول و پیوست ها را ضایع می نماید. از طرفی تصویب حجم زیادی از احکام در یک بازه زمانی محدود، منجر به بروز اشکالاتی هم در بُعد اجرا و هم در بُعد نظارت می شود که تعداد فزاینده احکام فاقد عملکرد و احکامی که به صورت ناقص اجرا شده اند، شاهدی بر این ادعا است. در سال ۱۳۹۱ تعداد «احکام فاقد عملکرد»، ۲۰ مورد و موارد «عدم رعایت تمام و یا بخشی از احکام»، ۸۸ مورد بوده که این شاخص در سال ۱۴۰۰ به ترتیب به ۷۷ حکم و ۲۰۷ حکم افزایش یافته است.

جدول شماره ۴۲) وضعیت اجرای تبصره های ماده واحده قانون بودجه - تعداد تبصره و بند										
عنوان / سال	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰
عدم رعایت تمام و یا بخشی از احکام	۸۸	۱۱۷	۷۸	۹۶	۶۴	۷۶	۹۷	۱۱۴	۱۱۴	۲۰۷
فاقد عملکرد	۲۰	۴۸	۲۴	۹	۸	۲۷	۴۱	۶۶	۴۱	۷۷
تعداد کل تبصره و بند و جزء	۱۹۳	۲۷۷	۱۹۰	۱۷۴	۹۹	۱۶۷	۲۱۱	۲۷۴	۲۷۲	۴۰۵

بررسی ها نشان می دهد ابهام و برداشت های گوناگون از احکام قوانین بودجه سهم مهمی از علل عدم اجرای بودجه را شامل می شود، لذا پیشنهاد می گردد مجلس شورای اسلامی به همراه دولت ضمن بازنگری در قوانین «تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت»، «الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۱»

و «الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲»، آن دسته از احکام قوانین بودجه سنواتی که جنبه دائمی دارند را احصاء نموده و در قالب یک قانون جامع به تصویب برساند تا از تعداد تبصره‌ها و احکام قانون بودجه کاسته شده و مجلس فرصت کافی برای بررسی دقیق‌تر لایحه به ویژه در بخش ردیف‌ها، جداول و پیوست‌ها را داشته باشد.

۴) تصویب احکام غیربودجه‌ای

از دیگر آسیب‌های مهم نظام بودجه‌ریزی در کشور تصویب احکام غیربودجه‌ای است که علاوه بر صرف زمان قابل توجهی از مجلس شورای اسلامی برای تصویب آنها، در بسیاری از موارد منجر به اصلاح قوانین دائمی و همچنین زمینه‌ساز بروز بی‌انضباطی مالی نیز می‌گردد. بررسی قانون بودجه سال ۱۴۰۰ بیانگر وجود تعداد ۱۸۵ حکم غیربودجه‌ای (۴۶٪ از کل احکام) است.

بودجه‌ای		غیربودجه‌ای		جمع	
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۲۲۰	۵۴	۱۸۵	۴۶	۴۰۵	۱۰۰

برخی از این احکام در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور به شرح جدول زیر است :

ردیف	تبصره	خلاصه حکم
۱	بند (غ) تبصره (۶)	تمدید مهلت آزمایشی قانون شوراهای حل اختلاف
۲	بند (هـ) تبصره (۱۱)	اعلام تخلفات رانندگی از طریق پیامک به متخلف
۳	بند (ل) تبصره (۲۰)	مالکیت تجهیزات اشتراک برق برای مشترکین
۴	بند (م) تبصره (۲۰)	اجرای شبکه ملی اطلاعات
۵	بند (ن) تبصره (۲۰)	افزایش حقایبه ایران از رودخانه هیرمند با اقدام سیاسی و اقتصادی
۶	بند (ل) تبصره (۱۲)	تهیه آیین نامه مقررات استخدامی کارکنان شهرداری‌ها
۷	بند (ک) تبصره (۱۲)	تهیه اساسنامه مؤسسه صندوق ذخیره فرهنگیان
۸	جزء (۱) بند (د) تبصره (۶)	اصلاح جزء (۱) بند «پ» ماده (۳۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور
۹	بند (ع) تبصره (۶)	اصلاح تبصره ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم
۱۰	جزء (۲) بند (و) تبصره (۷)	اصلاح ماده (۱) قانون امور گمرکی کشور
۱۱	بند (ک) تبصره (۸)	کشت برنج در مناطق مختلف کشور در چهارچوب سیاست‌های کلی نظام

بنابه مراتب فوق پیشنهاد می‌گردد این احکام مذکور در قوانین مربوطه و خارج از بودجه سنواتی اصلاح و تصویب شوند تا ضمن حفظ دائمی بودن آنها، به عملکرد بودجه آسیب نرسانند.

۵) اتکاء بودجه به منابع غیرواقعی

یکی از مهمترین ویژگی‌های بودجه در هر کشوری قابل اتکا بودن منابع پیش‌بینی شده است، زیرا هزینه‌ها قطعی بوده و پیوند زدن هزینه‌های قطعی به منابع غیرقطعی و غیرقابل اتکا، منجر به بروز بی‌انضباطی و بی‌ثباتی مالی و اقتصادی می‌شود. بررسی عملکرد ردیف‌های دریافتی دولت موضوع جدول شماره (۵) ماده واحده سال ۱۴۰۰^۱ نشان می‌دهد از مجموع ۲۳۴ ردیف دریافتی، تعداد ۸۱ ردیف (حدود ۳۵٪) عملکردشان کمتر از ۵۰٪ بوده است. مجموع منابع پیش‌بینی شده این ردیف‌ها مورد نظر بالغ بر ۵۹۹,۳۵۶ میلیارد تومان بوده که صرفاً ۷۰,۳۸۷ میلیارد تومان (۱۲٪) آن محقق گردید.

جدول شماره ۴۵) عملکرد ردیف‌های دریافتی عمومی دولت با درصد تحقق کمتر از ۵۰ درصد - مبالغ به میلیارد تومان				
عنوان	تعداد ردیف	پیش‌بینی	عملکرد	میزان عدم تحقق
ردیف‌های فاقد عملکرد	۳۳	۳۴۶,۳۰۶	۰	(۳۴۶,۳۰۶)
بین صفر تا ۵ درصد	۱۶	۴۴,۳۲۲	۲۷۰	(۴۴,۰۵۲)
بین ۵ تا ۳۰ درصد	۲۰	۲۱,۶۰۱	۱,۷۲۵	(۱۹,۸۷۶)
بین ۳۰ تا ۵۰ درصد	۱۲	۱۸۷,۱۲۷	۶۸,۳۹۳	(۱۱۸,۷۳۴)
مجموع	۸۱	۵۹۹,۳۵۶	۷۰,۳۸۷	(۵۲۸,۹۶۸)

۶) مصارف از محل درآمدهای اختصاصی

مصارف اختصاصی مغایر اصل عدم تخصیص بودجه است که بر مبنای این اصل، هیچ هزینه‌ای نباید پیش از آغاز سال مالی و خارج از بودجه‌های سالانه از محل درآمد خاص تأمین اعتبار شود. بر این اساس، در ماده (۱۴) قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۳۶۶، دولت موظف گردید حداکثر تا سه سال پس از تصویب این قانون، بودجه اختصاصی را حذف نماید. متأسفانه در ماده (۹۲) قانون «وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین» مصوب ۱۳۷۳، عبارت «و دولت موظف است حداکثر تا سه سال پس از تصویب این

^۱ بر اساس گزارش خزانه‌داری کل کشور از دریافت‌ها و پرداخت‌های دولت در سال ۱۴۰۰

قانون، بودجه اختصاصی را حذف نماید.» حذف گردید و به این ترتیب درآمد اختصاصی در نظام بودجه‌ریزی کشور تثبیت شد.

بر اساس ارقام عملکردی، مصارف عمومی دولت در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۱۳۹۰ **حدود ۹ برابر** گردید در حالیکه در این مدت مصارف اختصاصی **حدود ۱۴/۳ برابر** شده و همچنین تعداد دستگاه‌های اجرایی دارای مصارف اختصاصی به ترتیب از تعداد **۳۷۰ دستگاه** به **۵۸۷ دستگاه** افزایش یافته که مبین رشد **۵۹ درصدی** آن است. روند مذکور مبین آن است که به علت وجود اختیارات موسع دستگاه‌های اجرایی در پرداخت‌های اختصاصی، انگیزه تبدیل شدن درآمدهای دستگاه‌های اجرایی به درآمدهای اختصاصی فزاینده است.

بررسی بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور نشان می‌دهد نه تنها تعداد دستگاه‌های اجرایی دارای مصارف اختصاصی کاهش نیافته بلکه «درآمد حاصل از فروش فرآورده‌های خونی و خدمات آزمایشگاهی سازمان انتقال خون» و «درآمد شوراها حل اختلاف» نیز اختصاصی گردیده است. همچنین مطابق مفاد بند (ب) تبصره (۱۹) قانون بودجه سال مذکور، در صورتی که دستگاه‌های اجرایی مازاد درآمدهای اختصاصی داشته باشند، مازاد مذکور با تأیید و ابلاغ سازمان برنامه و بودجه کشور توسط همان دستگاه قابل هزینه است. عملکرد این بند نشان می‌دهد **تعداد ۸۴ دستگاه اجرایی** مازاد درآمد اختصاصی داشته‌اند که این میزان **بالغ بر ۸۱۲ میلیارد تومان** می‌باشد.

همچنین در جدول شماره (۷) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، ذیل ردیف (۱۰۲۵۳۰) با عنوان «سازمان برنامه و بودجه کشور - مازاد درآمد اختصاصی دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی»، مبلغ ۳۲۶ میلیارد تومان اعتبار پیش‌بینی شده، لیکن سازمان برنامه و بودجه کشور مبلغ ۱,۲۵۵ میلیارد تومان از محل این ردیف ابلاغ اعتبار نموده که این افزایش سقف اعتبار ابلاغ‌شده نسبت به مبلغ مندرج در قانون بودجه، با مجوز شورای عالی هماهنگی اقتصادی سران قوا صورت گرفته است.

از مهمترین آسیب‌های پیش‌بینی درآمد اختصاصی و اختصاص آن برای مصرف اختصاصی در برخی از دستگاه‌های اجرائی، مستثنی بودن این اعتبارات از دامنه شمول قوانین و مقررات عمومی کشور که اصلی‌ترین تبعات آن پرداخت‌های سلیقه‌ای و پرسنلی غیرمعارف است. بر این اساس، پیشنهاد می‌گردد در یک برنامه سه‌ساله تمامی درآمدهای اختصاصی دستگاه‌های اجرایی (به استثنای دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی) حذف و

سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف گردد اعتبارات لازم برای انجام تکالیف پیش‌بینی شده دستگاه‌های اجرایی از محل درآمد اختصاصی را در اختیار دستگاه‌های مذکور قرار دهد.

۷) تعدد مراجع قانون‌گذاری در بودجه

بررسی اسناد بالادستی و قوانین مربوطه نشان می‌دهد علاوه بر مجلس شورای اسلامی، نهادهای قانون‌گذاری دیگری در کشور وجود دارد که تصمیمات و مصوبات آنها می‌تواند دارای آثار مالی و بودجه‌ای باشد؛ این آثار در قانون بودجه سنواتی کل کشور، گزارش عملکرد دولت (ارائه شده توسط خزانه‌داری کل کشور) و گزارش تفریح بودجه سنواتی (ارائه شده توسط دیوان محاسبات کشور) لحاظ نشده و حتی تغییرات آن به مجلس شورای اسلامی به عنوان مرجع تقنینی کشور، ارائه نگردیده است.

برای نمونه تعدادی از موارد در جدول زیر ارائه شده است:

جدول شماره ۴۶) مصادیقی از قوانین موضوع به جز مجلس در سال ۱۴۰۰			
ردیف	موضوع مصوبه	مرجع تصویب	آثار مالی آن در بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور
۱	انتقال مانده مصرف‌نشده اعتبارات هزینه‌ای، اختصاصی و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سال ۱۳۹۹ به سال ۱۴۰۰	ستاد ملی مدیریت کرونا	انتقال مبلغ ۳۳,۷۶۰ میلیارد تومان به سال ۱۴۰۰
۲	افزایش سقف درآمدهای اختصاصی سال ۱۴۰۰	شورای عالی هماهنگی اقتصادی	۱,۰۰۰ میلیارد تومان
۳	افزایش اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی صرفاً بابت جبران کسری پرداخت حقوق کارکنان و هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر مازاد بر ۱۰٪	شورای عالی هماهنگی اقتصادی	۴,۰۰۰ میلیارد تومان
۴	افزایش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و استانی از محل کاهش سایر اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مازاد بر ۱۰٪ با هدف خاتمه طرح‌ها و پروژه‌های مهم و اثرگذار	شورای عالی هماهنگی اقتصادی	۱۰,۰۰۰ میلیارد تومان
۵	انتشار اوراق مالی اسلامی مازاد بر سقف تعیین شده در بودجه	شورای عالی هماهنگی اقتصادی	۴۷,۵۹۷ میلیارد تومان

پیشنهاد می‌گردد در خصوص آن بخش از مصوبات مراجع قانون‌گذاری که دارای آثار مالی و بودجه‌ای بر روی ارقام منابع و مصارف بودجه کل کشور می‌باشند، سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف گردد حداکثر پس از ۱۰ روز از تصویب، آثار بودجه‌ای مصوبات را احصاء نموده و تغییرات را جهت اطلاع به مجلس شورای اسلامی،

جهت اعمال در حساب عملکرد دولت به خزانه‌داری کل کشور و به منظور تهیه گزارش نظارتی از جمله تهیه گزارش «تفریح بودجه» به دیوان محاسبات کشور ارسال نماید.

۸) وجود احکام برداشت از سر جمع

از دیگر آسیب‌های نظام بودجه‌ریزی کشور، وجود مجوزهای متعدد برداشت از سرجمع اعتبارات دستگاه‌های اجرایی برای انجام تکالیف خاص است. اینگونه احکام معمولاً منتهی به نتایج پیش‌بینی شده در قوانین نگردیده و منجر به بروز بی‌انضباطی مالی نیز می‌شود. در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور نه تنها در جهت کاهش این‌گونه مجوزها اقدامی نشد، بلکه در تعداد ۹ حکم نیز مجوز جدید نیز صادر گردید.

برای نمونه حسب حکم مقرر در بند (ع) تبصره (۲۰) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور به دستگاه‌های اجرائی اجازه داده می‌شود تا ۱٪ از اعتبارات هزینه‌ای خود به استثناء فصول ۱، ۴ و ۶ را صرف تحقق سیاست‌های کلی جمعیت نمایند. بررسی‌ها نشان می‌دهد، صرفاً تعداد ۸ دستگاه اجرایی از مجوز این بند استفاده نموده و از مبلغ ۲۶/۳ میلیارد تومان قابل پرداخت، صرفاً مبلغ ۷/۴ میلیارد تومان (حدود ۲۸٪) صرف تحقق سیاست‌های کلی جمعیت شده است.

۹) عدم تمرکز حساب‌ها نزد خزانه

علی‌رغم وجود تکالیف قانونی مبنی بر تمرکز حساب‌های بانکی دستگاه‌های اجرایی (اعم از ریالی و ارزی) نزد بانک مرکزی و صرفاً از طریق خزانه‌داری کل کشور از جمله حکم بند (ب) ماده (۱۷) قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، کماکان حساب بانکی برخی از دستگاه‌های اجرایی خارج از سازوکار قانونی فوق‌الذکر، در سایر بانک‌های دولتی و خصوصی و خارج از نظارت خزانه‌داری کل کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ نیز کلیه دستگاه‌های اجرائی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه از جمله دستگاه‌ها و شرکت‌های مستلزم ذکر یا تصریح نام مانند شرکت‌های اصلی و تابعه وزارت نفت و سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو) و سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو)، مکلف گردیدند کلیه حساب‌های ریالی خود (درآمدی و هزینه‌ای) را صرفاً از طریق خزانه‌داری کل کشور و نزد بانک مرکزی افتتاح کنند. دستگاه‌های یادشده موظف شدند کلیه دریافت‌ها و پرداخت‌های خود را فقط از طریق حساب‌های افتتاح‌شده نزد بانک مرکزی انجام دهند.

نگهداری هرگونه حساب توسط دستگاه‌های مذکور در بانکی غیر از بانک مرکزی در حکم تصرف غیرقانونی در اموال عمومی است. حتی نهادهای عمومی غیردولتی در رابطه با آن بخش از منابع خود که از محل منابع عمومی یا کمک‌های مردمی تأمین می‌شود، مشمول حکم جزء (۲) بند (الف) تبصره (۷) گردیده‌اند. بررسی عملکرد حکم مذکور مبین آن است که **تعداد ۳۵۹** دستگاه اجرایی و نهادهای عمومی غیردولتی از جمله شهرداری تهران مفاد حکم این جزء را رعایت ننموده‌اند.

از جمله مهمترین عوامل در عدم اجرای قانون به شرح ذیل است:

✓ کافی نبودن همکاری دستگاه‌های اجرایی به منظور انتقال کامل حساب‌های درآمدی و تبدیل به یک حساب.

✓ مقاومت دستگاه‌های اجرایی و بانک‌های عامل برای انتقال حساب‌های مورد نظر به بانک مرکزی.

✓ عدم امکان انتقال حساب‌های ارزی با سرعت و سهولت انتقال حساب در بخش ریالی به دلیل وجود موانع متعدد از جمله گستردگی عملیات حساب‌های ارزی در داخل و خارج کشور، وجود مقررات ارزی متعدد حاکم بر عملیات ارزی.

۱۰) درج احکام ذیل جداول و «بخش نهم - تغییرات متفرقه»

تمرکز بر بررسی احکام در زمان تصویب بودجه در مجلس شورای اسلامی و عدم اختصاص زمان کافی به بررسی جداول و ردیف‌ها در مجلس بعضاً منجر به تصویب احکامی ذیل جداول بودجه شده که ضمن اختصاص اختیارات بسیار گسترده به سازمان برنامه و بودجه کشور، در برخی موارد حتی تعرض به صلاحیت‌ها و اختیارات نمایندگان مجلس شورای اسلامی نیز دارد. برای نمونه احکام زیر، ذیل جداول شماره (۷) و (۹) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور درج گردیده است:

جدول شماره ۴۷) مصادیقی از احکام ذیل جداول در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور	
محل درج	حکم
جدول شماره (۷)	اعتبارات مندرج در ستون‌های متفرقه برای هر یک از دستگاه‌های اجرایی، با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور، قابل انتقال به دستگاه‌های دیگر می‌باشد.
جدول شماره (۷)	جابه‌جایی اعتبار از ستون اعتبارات هزینه‌ای اختصاصی به ستون تملک دارایی‌های سرمایه‌ای اختصاصی با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور مجاز است.
جدول شماره (۷)	تأمین و پرداخت حقوق و مزایای اجتناب‌ناپذیر کارکنان و بازنشستگان لشکری و کشوری از تمامی ردیف‌های هزینه‌ای مصوب این قانون با رعایت ساز و کار مندرج در ماده (۳۰) قانون برنامه و بودجه کشور

جدول شماره ۴۷) مصادیقی از احکام ذیل جداول در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور	
محل درج	حکم
	مجاز است.
جدول شماره (۷)	از ابتدای سال ۱۴۰۰ پرداخت هرگونه تخصیص اعتبار از محل اعتبارات این قانون برای اجرای تکالیف مقرر در قوانین و مقررات از جمله قانون برنامه ششم توسعه، تصویب‌نامه‌ها، بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌ها منوط به تأمین و پرداخت حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان کشوری و لشکری و مستمری‌ها و متناسب با وصول منابع این قانون است.
جدول شماره (۹)	تعیین دستگاه اجرایی ردیف‌های متفرقه مندرج در جدول شماره (۹) که فاقد دستگاه می‌باشند به عهده سازمان برنامه و بودجه کشور می‌باشد.
جدول شماره (۹)	ردیف‌های با اعتبار ۵۰ میلیون ریال مندرج در جدول شماره (۹) بر اساس عملکرد قابل افزایش هستند.

پیشنهاد می‌گردد به منظور ایجاد شفافیت در بودجه، درج هرگونه حکم ذیل جداول ممنوع گردد.

نکته مهمی که در این قسمت بایستی عنوان نمود وجود احکام متعدد و بعضاً متناقض در «بخش نهم-تغییرات متفرقه» بودجه است. برای نمونه در ادامه به چند مورد اشاره می‌شود:

۱) حسب حکم مقرر در بند (۱۹۲) تغییرات متفرقه عبارت «سقف مصارف این قانون متناسب با تحقق ردیف‌های با مقادیر یک (۱) میلیون ریال اصلاح می‌گردد» از ذیل جدول شماره (۹) ماده واحده لایحه حذف گردید.

۲) از طرفی در بند (۲۳۹) نیز «تمام ردیف‌های مندرج در لایحه بودجه با رقم یک (۱) میلیون ریال به رقم پنجاه (۵۰) میلیون ریال تغییر یافته و مابه‌التفاوت از محل اعتبارات ردیف (۱-۵۳۰۰۰۰۰) هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جبران می‌شود».

۳) در ردیف (۲۲۱) تغییرات متفرقه عبارت «اعتبار ۵۰ میلیون ریال بر اساس عملکرد قابل افزایش هستند»، مصوب گردید.

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود مجلس شورای اسلامی به منظور ایجاد شفافیت در بودجه و ایجاد انضباط مالی در ابتدا تمامی ردیف‌های با پیش‌بینی (۱) میلیون ریال را حذف نمود لیکن در مصوبه‌ای دیگر ارقام یک (۱) میلیون ریال به پنجاه (۵۰) میلیون ریال افزایش یافته و حکم سابق به نحو دیگری به تصویب رسید. به‌طوریکه بر اساس جدول شماره (۹) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور تعداد ۱۷ ردیف اعتباری با پیش‌بینی ۵۰ میلیون ریال وجود دارد. به این ترتیب وجود احکام متضاد در تغییرات متفرقه قانون بودجه منجر به آشفتگی در بودجه سال ۱۴۰۰ شده است، لذا پیشنهاد می‌گردد صرفاً ردیف‌های اعتباری که در بودجه عمومی جابه‌جا

می‌شوند نظیر اعتبارات بودجه متوازن و ماده (۱۷) قانون مدیریت بحران دارای پیش‌بینی یک (۱) میلیون ریال باشند و سایر ردیف‌ها حذف گردند یا پیش‌بینی واقعی صورت پذیرد.

۱۱) آثار مالی عدم تصویب به موقع آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های بودجه

یکی از موضوعات مهمی که طی سال‌های اخیر به یک مسئله جدی تبدیل شده، عدم تصویب به موقع ضوابط اجرایی لازم برای اجرای بودجه و تحقق اهداف مقنن است. برای مثال در سال ۱۴۰۰ نیاز به تهیه و تصویب ۵۰ عنوان آیین‌نامه اجرایی، دستورالعمل و شیوه‌نامه بوده که تعداد ۱۴ مورد در موعد مقرر، ۲۸ مورد خارج از موعد مقرر قانونی تهیه و تصویب گردید. در ۸ مورد ضابطه مربوطه تهیه نشده است. برخی از آثار این موضوع در جدول زیر درج شده است:

جدول شماره ۴۸) آثار تصویب آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های احکام بودجه خارج از موعد مقرر - مبالغ به میلیارد تومان							
ردیف	تبصره	خلاصه حکم	پیش‌بینی درآمد	عملکرد درآمد	اعتبار	پرداختی	علت عدم وصول
۱	بند (م) تبصره (۱)	محصولات کشاورزی صادراتی	۲۰۰		۴۰۰	۱۱/۵	تأخیر در فهرست محصولات کشاورزی
۲	جزء (۱۰) بند (ق) تبصره (۶)	۲۰٪ مالیات اخذ شده از خانه‌های خالی برای تأمین مسکن مددجویان بهزیستی موضوع ردیف (۷۶-۵۳۰۰۰۰)	۲,۰۰۰	۰	۰	۰	تأخیر در تصویب
۳	بند (خ) تبصره (۶)	اخذ مالیات از واحدهای مسکونی گران‌قیمت	۷۰۰	۰/۱۴	-	-	تأخیر در تصویب
۴	بند (ش) تبصره (۶)	اخذ مالیات از انواع خودروهای سواری لوکس	۶۶۰۰	۲۱	-	-	تأخیر در تصویب
۵	بند (و) تبصره (۶)	اخذ حقوق گمرکی از مواد اولیه جهت بازیافت پسماند	۱,۰۰۰	۸۸	۱,۰۰۰	۵۲	تأخیر در ابلاغ فهرست
۶	بند (ز) تبصره (۶)	اخذ ۱۵٪ گمرکی از لوازم آرایشی برای بیماران صعب‌العلاج	۲	۰/۴	۲	۰/۴	تأخیر در اعلام فهرست
۷	جزء (۸) بند (ک) تبصره (۲)	خرید واحدهای صندوق سرمایه‌گذاری قابل معامله در بورس برای هر فرزند از ابتدای سال ۱۴۰۰	۱,۰۰۰	-	۱,۰۰۰	-	عدم تصویب ساز و کار اجرایی این بند توسط هیأت

جدول شماره ۴۸) آثار تصویب آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های احکام بودجه خارج از موعد مقرر - مبالغ به میلیارد تومان							
ردیف	تبصره	خلاصه حکم	پیش‌بینی درآمد	عملکرد درآمد	اعتبار	پرداختی	علت عدم وصول
		به مبلغ یک میلیون تومان					وزیران

با توجه به تکراری بودن احکام بودجه، پیشنهاد می‌گردد آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های سنوات قبل صرفاً پس از انجام بازنگری جزئی در سال بودجه، مورد اجرا باشد و در موارد جدید حداکثر ظرف یک‌ماه مکلف به تصویب و ابلاغ آنها باشند.

۱۲) اختصاص درصد بالایی از بودجه به ردیف‌های متفرقه

در قوانین بودجه سنواتی علاوه بر اعتباراتی که به صورت بودجه دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی بر حسب امر، فصل و برنامه طبقه‌بندی می‌شود، بخشی از اعتبارات بودجه عمومی دولت در قالب ردیف‌های متفرقه درج می‌گردد. علی‌القاعده اینگونه اعتبارات مربوط به مواردی است که دستگاه متولی و یا برنامه آن مشخص نیست و از طرف دیگر وجود آن را به اصل انعطاف‌پذیری بودجه، نسبت می‌دهند. لیکن بررسی عملکرد ردیف‌های مذکور مبین وجود عدم شفافیت در نحوه مصرف این اعتبارات و اعتبارات دستگاه‌های اجرایی متولی دارد، لذا هر چه میزان سهم این ردیف‌ها در بودجه بیشتر باشد از میزان نظارت‌پذیری و پاسخگویی بودجه کاسته می‌شود.

بررسی ارقام قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۵ لغایت ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که به‌طور متوسط سالانه حدود

۱۸٪ از اعتبارات بودجه عمومی دولت، در قالب ردیف‌های متفرقه به تصویب می‌رسد:

جدول شماره ۴۹) سهم اعتبارات متفرقه از منابع عمومی دولت - مبالغ به میلیارد تومان			
سال	اعتبارات ردیف‌های متفرقه	بودجه عمومی دولت	سهم اعتبارات متفرقه به منابع عمومی دولت
۱۳۹۵	۵۹,۵۳۸	۳۳۵,۴۹۰	۱۷.۷
۱۳۹۶	۶۸,۳۴۹	۳۹۸,۸۵۳	۱۷.۱
۱۳۹۷	۴۰,۷۰۵	۴۴۳,۸۶۱	۹.۲
۱۳۹۸	۴۹,۲۹۴	۵۲۰,۰۰۸	۹.۵
۱۳۹۹	۸۶,۷۰۳	۶۴۹,۸۰۹	۱۳.۳
۱۴۰۰	۳۵۳,۲۳۲	۱,۳۷۳,۷۷۰	۲۵.۷

مهمترین موضوعی که در این راستا باید توجه نمود صحت‌سنجی لزوم وجود چنین ردیف‌هایی در جدول شماره (۹) قانون بودجه است. برای نمونه جدول زیر شامل ردیف‌هایی است که به نظر می‌رسد دستگاه متولی و برنامه مشخص داشته و می‌بایست ذیل اعتبار دستگاه متولی درج گردد، در حالی که در جدول شماره (۹) مصوب گردید:

جدول شماره ۵۰) مصادیقی از ردیف‌های متفرقه دارای برنامه و دستگاه اجرایی مشخص - مبالغ به میلیارد تومان		
ردیف	عنوان	مبلغ
۵۵۰۰۰۰-۱	سازمان برنامه و بودجه - توسعه خدمات و تکمیل زیرساخت‌های مناطق کمتر توسعه یافته، حاشیه‌ای و بحرانی	۲۰۰
۵۵۰۰۰۰-۲۶	وزارت کشور-برگزاری انتخابات	۱,۰۷۴
۵۵۰۰۰۰-۲۷	شورای نگهبان-نظارت بر انتخابات	۱۶۰
۵۵۰۰۰۰-۸۸	طرح‌های نوآورانه و شرکت‌های دانش‌بنیان معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور	۱,۱۸۳
۵۵۰۰۰۰-۸۹	سازمان صدا و سیما - در اجرای ماده ۹۴ قانون برنامه ششم توسعه و توسعه کمی و کیفی برنامه‌های تولیدی	۱,۴۷۰
۵۳۰۰۰۰-۲۶	اعتبارات موضوع ۰/۲۷٪ از ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده (۸۵٪ سهم وزارت ورزش و ۱۵٪ سهم وزارت آموزش و پرورش)	۱,۹۸۶

بنابراین پیشنهاد می‌گردد حتی المقدور اعتبارات ردیف‌های متفرقه که برنامه و دستگاه اجرایی آن مشخص است ذیل بودجه دستگاه اجرایی مربوطه درج و از جدول شماره (۹) بودجه حذف گردد.

۴) پیشنهادهای ساختاری دیوان محاسبات کشور

در خاتمه ضمن تأکید بر استمرار برخی از احکام اصلاح ساختار بودجه مندرج در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور در قوانین بودجه سنوات آینده، پیشنهاد می‌گردد ضمانت اجرایی لازم جهت اجرای احکام مذکور در قوانین پیش‌بینی شود. همچنین برخی اقدامات میان‌مدت و بلندمدت در راستای اصلاح ساختار بودجه به شرح زیر تقدیم می‌گردد:

۱) تدوین قانون واحد و جامع در اجرای اصل (۵۲) قانون اساسی به‌منظور مشخص نمودن اصول، چهارچوب و ضوابط چگونگی تهیه و ارائه لوایح بودجه سالانه توسط دولت

۲) اصلاح، به‌روزرسانی و تجمیع قوانین و مقررات مرتبط با مالیه عمومی کشور همچون «قانون برنامه و بودجه» و «قانون محاسبات عمومی»، با توجه به اجرای بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد و حسابداری بخش عمومی

۳) تکلیف دولت به درج بودجه تمامی بخش عمومی، از جمله مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی (نظیر شهرداری‌ها) و سازمان‌ها و شرکت‌های وابسته به آنها در بودجه کل کشور به منظور ارتقای شفافیت و جامعیت بودجه

۴) بازنگری و اصلاح ساختار دستگاه‌های اجرایی در بخش عمومی بر اساس سیاست‌های کلی ابلاغی، احکام برنامه‌های توسعه و شرح وظایف مندرج در قانون تشکیل آنها به منظور حذف دستگاه‌ها، واحدها و فعالیت‌های موازی تا پایان برنامه هفتم

۵) الزام دولت به ارائه لوایح بودجه سالانه به همراه گزارش تطبیق لایحه با قانون برنامه توسعه از طریق شاخص‌ها و معیارهای عملکردی و ارائه اطلاعات سال بودجه‌ای و

سنوات قبل اجرای برنامه به عنوان بخش مستقل در بودجه و لزوم رعایت قواعد مالی مندرج در برنامه‌های توسعه در زمان بررسی و تصویب قانون بودجه

۶) تأکید مجلس شورای اسلامی به رعایت مفاد قانون «برخی احکام اصلاح ساختار بودجه کشور» توسط دولت در هنگام ارائه لایحه بودجه سنوات آتی از جمله انتشار تراز منابع و مصارف ارزی کشور در سال بودجه‌ای و اطلاعات مقایسه‌ای سنوات قبل، به صورت یک بخش مستقل در بودجه

۷) ارائه جدولی همراه لوایح بودجه سنواتی مشتمل بر سهم دولت، صندوق توسعه ملی، بانک‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی (برای خدمات عمومی) در توسعه و عمران کشور منطبق با دستورالعمل آمارهای مالی توسط دولت

۸) ارائه اطلاعات مربوط به بودجه سرمایه‌ای و تبیین هم‌راستایی آن با برنامه‌های توسعه در قالب یک بخش مجزا در بودجه

۹) تمرکز تمامی دریافت‌های دولت (اعم از ارزی و ریالی) در حساب‌های خزانه‌داری کل کشور طبق اصل (۵۳) قانون اساسی و ماده (۱۱) قانون محاسبات عمومی کشور و حذف موارد استثناء

۱۰) الزام دولت به تهیه برنامه‌های توسعه و لوایح بودجه سنواتی بر اساس اسناد آمایش سرزمین در سطح ملی و استانی با هدف تحقق توازن بودجه در ابعاد فرابخشی، بخشی، منطقه‌ای و استانی

۱۱) تغییر ساختار بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و ابتدای آن به ارائه اطلاعات مربوط به تامین و مصرف منابع مالی از طریق فعالیت‌های

دستگاه‌های مذکور در حوزه فعالیت‌های عملیاتی، سرمایه‌گذاری، تأمین مالی و ... (گردش وجوه نقد) و همچنین وضعیت عملکرد مالی (سود و زیان)

۱۲) ضرورت ارائه اطلاعات مربوط به چگونگی استفاده از منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و حفظ و پاسداری از حقوق بین نسلی از طریق ارائه تراز حقوق بین نسلی در قانون بودجه هر سال

۱۳) ارائه پیوست «توسعه پایدار» در بودجه کل کشور، با هدف شفاف‌سازی وضعیت زیست‌محیطی طرح‌های عمرانی شامل طرح‌های مندرج در بودجه کل کشور و طرح‌های کلیدی و بااهمیتی که دولت مجوز اجرای آن‌را به سایر بخش‌ها اعطا نموده است.

۱۴) ارائه اطلاعات مربوط به منابع و مصارف به صورت بخشی و گزارش‌گری اطلاعات مذکور بر اساس دستگاه‌های مسئول هر بخش و زیر مجموعه آن